

*1

Back />}

Index <= 0}

Årsrapport

*3

2023

*2

*1

Detalj av kildekoden til Digitalarkivets nye nettløsning.

*2

Essotank og pumpe. Longyearbyen, Svalbard. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241705/photo/08f68bde-a270-4cca-84f1-d5462d57d3ff?image=u%3A80257cd5-c895-4f11-92c4-e0225c833c11&media=photo>

*3

Tilgodelapp fra Det Nye Teater. Utslag av skillemyntmangelen i Norge høsten 1941. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241499/photo/9e82c57c-7fc1-4253-a12a-c7e-3350592ca?media=photo&s=25>

Innholdsfortegnelse

Del I Leders beretning	05	III.3 Digitalarkivet	23
Del II Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall	07	Utvikling i Digitalarkivet i 2023	
II.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget	08	III.4 Effektiv dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor	
II.2 Organisering av virksomheten	10	– et kontinuerlig arbeid	25
II.3 Økonomisk utvikling siste år	12	Ny forskrift til ny arkivlov	
II.4 Nøkkeltall for Arkivverket	13	Innebygd arkivering	
Arkivportalen		Veiledning og tilsyn	
Norsk helsearkivs tjenester til forskere og pårørende		Bevaringsutvalgets rapport – digitalt skapt informasjon for ettertiden	
II.5 Strategi for Arkivverket 2020-2023	16	Sikre pasientens rett til egen journal der virksomheter overdras eller opphører	
Del III Årets aktiviteter og resultater.....	17	III.5 Selvhjulpne brukere og effektive tjenester	32
III.1 Innledning	18	Fremtidens innganger til arkivmaterialet	
III.2 Overordnet vurdering	18	Maskinell håndskriftstolkning forenkler bruken av arkivene	
Mål 1: Velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor		Nye søkemuligheter krever tiltak - automatisert tilgangsstyring i Digitalarkivet	
Mål 2: Avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk		Nettbaserte veiledere	
Mål 3: Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver		Tilgjengeliggjøring av digitalt skapte arkiv - visningsløsning av NOARK-uttrekk	
Mål 4: Nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver		III.6 Verdiskaping for forskermiljøer	37
Mål 5-7: Helsedata for forskning		Digitale kildeutgivelser	
		Tilrettelegging for bruk av helsedata	
		III.7 Samiske arkiv – mer aktuelt enn noensinne.....	39

III.8 Arkivverket som utviklingsaktør	40	IV.5 Fellesføringer	55
Faste dialogpartnere		Lærlinger og studenter	
Nye samarbeid for å tilgjengeliggjøre arkiv		Sykefravær og tilrettelegging	
Arkivverkets ansvar for en fellesløsning		IV.6 Andre krav	57
III.9 Arkivverkets arbeid for helhetlig samfunnsdokumentasjon	42	Aktivitets- og redegjørelsesplikten	
Planmessig bevaring		Arkivverkets språkarbeid	
III.10 Rapportering på målskjema.....	43	Forsterket innsats for arkiv og dokumentasjonsforvaltning i virksomheten	
Leveranser på overordnet mål 1 i tildelingsbrev		Forvaltning av spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet	59
Leveranser på overordnet mål 2 i tildelingsbrev		Del V Fremtidsutsikter.....	60
Leveranser på overordnet mål 3 i tildelingsbrev		Del VI Årsregnskap.....	62
Leveranser på overordnet mål 4 i tildelingsbrev		Formål	
Leveranser på overordnet mål 5 i tildelingsbrev		Bekreftelse	
Leveranser på overordnet mål 6 i tildelingsbrev		Vurdering av vesentlige forhold	
Leveranser på overordnet mål 7 i tildelingsbrev		Tilleggsopplysninger	
Del IV Styring og kontroll av virksomheten.....	53	Del VII Vedlegg.....	72
IV.1 Internkontroll	54	Tildeling av utviklingsmidler 2023.....	73
IV.2 Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen	54		
IV.3 Sikkerhet og beredskap	54		
IV.4 Viktige prioriteringer	54		
Likestilling og deltakelse			
Langtidsbevaring for museenes digitale materiale			

Liste over tabeller

Tabell 1 Arkivverkets ansvarsområder og roller	8
Tabell 2 Utvikling i antall ansatte per område fra 2022 til 2023.....	11
Tabell 3 Økonomiske nøkkeltall for Arkivverket.....	12
Tabell 4 Utvalgte nøkkeltall.....	13
Tabell 5 Brukerhenvendelser på avlevert materiale.....	14
Tabell 6 Annen saksbehandling i Arkivverket	14
Tabell 7 Nøkkeltall for Arkivportalen.....	15
Tabell 8 Nøkkeltall for Norsk helsearkiv.....	15
Tabell 9 Rapportering på overordnet mål 1.....	43
Tabell 10 Rapportering på overordnet mål 2.....	45
Tabell 11 Rapportering på overordnet mål 3.....	48
Tabell 12 Rapportering på overordnet mål 4.....	50
Tabell 13 Rapportering på overordnet mål 5.....	51
Tabell 14 Rapportering på overordnet mål 6.....	51
Tabell 15 Rapportering på overordnet mål 7.....	52
Tabell 16 Konsulentbruk.....	56
Tabell 17 Kjønnsligestilling i 2023.....	57
Tabell 18 Kjønnsfordeling på stillingsnivå og gjennomsnittslønn	57

Bilde- og arkivreferanser

Foto, Kjetil Sviland, Arkivverket	6
Foto, Kjetil Sviland, Arkivverket	8
Foto, Vegard Breie, Arkivverket	9
Foto, Sofie Holberg, Arkivverket.....	11
Foto, Kjetil Sviland, Arkivverket	14
Foto, Per Kristian Ottersland, Arkivverket	20
Faksimile av fotosøk i Digitalarkivet.....	21
Dokument, Digitalarkivet, side fra Landssvikarkivet, RA/S-3138-01/F/Fa/L0001	24
Foto, Kjetil Sviland, Arkivverket.....	25
Faksimile fra NRK	26
Faksimile fra nrk.no	27
Foto, Patentstyret	29
Foto, Ingvild Aarøe Tønnesen, Arkivverket	30
Foto, Vegard Breie, Arkivverket.....	31
Foto, Helene Mo, Arkivverket	32
Dokument, Digitalarkivet, branntakstprotokoll fra Norges Brannkasse, Trondheim magistrat, SAT/A-5590/Fa/L0001.....	34
Foto, Vegard Breie, Arkivverket.....	35
Foto, Øystein Horgmo, UiO	38
Faksimile av skisse fra utviklingen av nytt design for Digitalarkivet	41
Foto, Maria Hagerup-Jenssen, Arkivverket	55

Liste over figurer

Figur 1 Organisasjonskart.....	10
Figur 2 Arkivverkets strategikart 2020-2023.....	16
Figur 3 Digitalarkivets brukergrupper.....	23

Vedlegg

Vedlegg 1 – Søkere og tildelinger til prosjekt- og utviklingsmidler til arkiv 2023

Dell

Leders beretning

*2

*1
«TILLIT», Lars Ramberg. I Håkon Mjelvas ikoniske modernistiske bygg, gamle Økernsenteret fra 1969, har Ramberg montert lys i vinduer over ni etasjer, som til sammen danner ordet TILLIT. <https://www.studioramberg.net/#/tillit/>

*2
Detalj fra fotografi. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241383/photo/dbb2934c-7ea7-44fc-8bb7-3ed85ec-c9651?media=photo&s=skilt>

*1

Leders beretning

Arkivene er et fundament for en åpen og etterrettelig offentlig forvaltning. De sikrer tillit til beslutninger som er tatt, og er grunnlag for rettsikkerhet og demokrati.

Verdien av arkiv forsterkes når de kan brukes i sanntid, deles på tvers i samfunnet, og bidra til ny kunnskap. De gjør oss også bedre rustet i møte med en stadig raskere samfunnsutvikling, ved å bidra til å bygge den nasjonale fortellingen om hvor vi kommer fra, og hvem vi er.

Arkivverket må fortsette omstillingen vi har begynt på. I 2023 har vi vært opptatt av hvordan oppgaveløsningen og tjenestene våre kan møte utviklingsbehovene i forvaltningen og forventningen hos våre brukere.

De siste årene har Arkivverkets strategiske prioriteringer vært arbeidet med Innebygd arkivering og utviklingen av fellesløsningen Digitalarkivet. Innebygd arkivering er nå en kjent og etablert tilnærming i arkiv- og informasjonsforvaltningsmiljøene i offentlig sektor. Det skaper forventninger til Arkivverkets arbeid. Flere aktører fremhever Innebygd arkivering som noe av det viktigste Arkivverket gjør, for at det skal bli enklere å sikre, ta vare på og dele digitalt skapt dokumentasjon.

I 2023 gikk satsingen på Innebygd arkivering dessverre på lavbluss, på grunn av manglende finansiering. Det vil være risiko forbundet med å stanse dette arbeidet.

I 2023 har Arkivverket fortsatt arbeidet med å utvikle Digitalarkivet. Siden satsingens oppstart har vi jobbet mye med å bygge et fundament for å bidra til at fellesløsningen skal fungere som en moderne dataplattform, med fleksibilitet for fremtiden. For at Digitalarkivet skal være en fellesløsning som andre deler av forvaltningen kan nyte godt av, har det vært nødvendig å legge til rette for generell grunnleggende teknisk funksjonalitet. Dette har ikke hindret oss fra å utvikle ny funksjonalitet for brukerne, og som allerede gir verdi.

En viktig del av Arkivverkets samfunnsoppdrag er å ta imot, bevare og tilgjengeliggjøre arkiv fra statsforvaltningen. Det er fortsatt mange arkiv ute i forvaltningen som skulle vært avlevert til oss. Jeg er veldig fornøyd med at medarbeiderne i Arkivverket hele tiden tenker nytt på hvordan vi kan ta i bruk våre virkemidler for å bedre situasjonen. Her tas det i bruk både gulrot og pisk, men det er ikke tilstrekkelig at arkivene avleveres. Vi må også modernisere og effektivisere prosessene for å ta imot arkivene, og gjøre dem raskt tilgjengelig på Digitalarkivet.

Over tid har vi jobbet med løsninger der kunstig intelligens gjør arkivmateriale mer tilgjengelig for flere. Jeg ser at det er uante muligheter i å ta i bruk denne teknologien. For eksempel jobber Arkivverket med å få til automatisk generering av metadata, for å effektivisere arbeidsprosesser og gi bedre tjenester i Digitalarkivet. Arkivverkets maskinlæringsmodell gjenkjenner og sladder også personnummer automatisk. Da kan dokumenter deles raskt, uten at en saksbehandler må gjennomgå dem manuelt. Dette er fremtiden, men det har skjedd i 2023. Vi bruker også KI for å tilgjengeliggjøre samiske vokalarkeiv i samarbeid med språksenteret Divvun.

Når informasjonen blir digitalt tilgjengelig, gir det også nye bruksmuligheter, og alle kan få tilgang fra hvor som helst. Det gjør arkivene relevante på nye måter og for nye brukere.

Årsrapporten du nå har foran deg, gir et godt bilde av den solide innsatsen Arkivverket har nedlagt i 2023 for å løse samfunnsoppdraget, og på den måten svare på tildelingsbrevet fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Mange av de grafiske elementene i årsrapporten er basert på dokumenter fra Digitalarkivet og Arkivverket. Du kan selv gå inn for å se på disse ved å bruke referansene som er lagt inn. Dette har vi gjort for å gi årsrapporten en visuell innpakning som speiler spranget fra den analoge til den digitale verden.

Inga Bolstad foran kunstverket «Tillit» av Lars Ramberg

God fornøyelse!
Inga Bolstad

Inga Bolstad

Del II

Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall

*1
Botsfengselet. Foto tatt i forbindelse med reportasje i
Billedbladet NÅ, nr. 36 1958. [https://nye.digitalarkivet.no/
source/241414/photo/32f95bad-2d57-41da-822c-35a4b9e-
0fb8d?media=photo&s=n%C3%B8kkel](https://nye.digitalarkivet.no/source/241414/photo/32f95bad-2d57-41da-822c-35a4b9e-0fb8d?media=photo&s=n%C3%B8kkel)

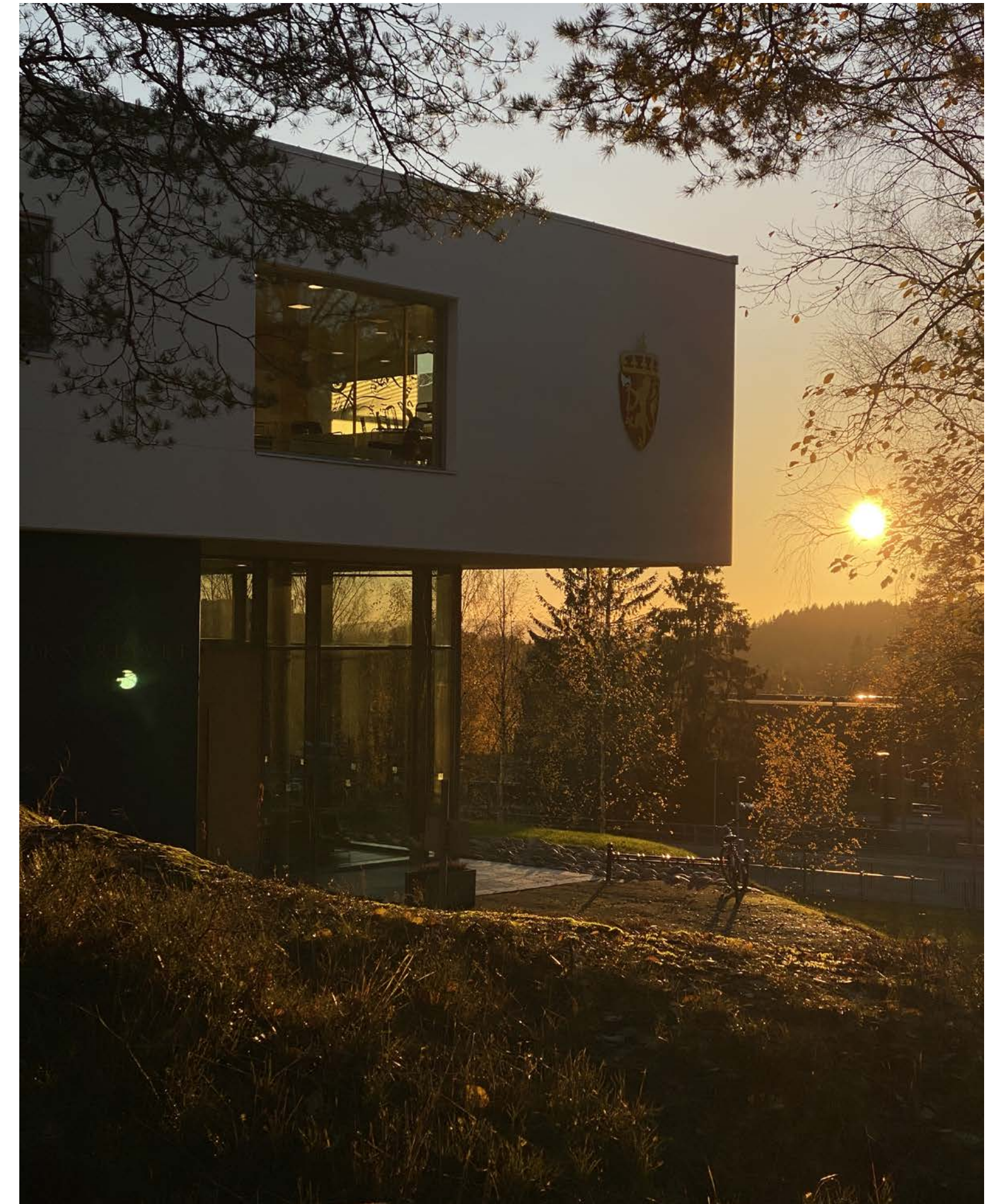
II.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Arkivverket er et forvaltningsorgan underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomhetens samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Arkivverket er statens arkivmyndighet og bevaringsinstitusjon for arkiver. Som direktorat og faglig myndighet har Arkivverket ansvar for arkivfaglige standarder, retningslinjer og forskrifter, og for tilsyn og veiledning med offentlig arkivarbeid. Som bevaringsinstitusjon har Arkivverket ansvar for

å langtidsbevare, tilgjengeliggjøre og formidle statlige arkiver og prioriterte privatarkiver. Arkivverket skal iverksette nasjonal politikk på arkivfeltet, og bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.¹

Norsk helsearkiv er organisert som en enhet i Arkivverket, og formålet er å sikre en forsvarlig bevaring og tilgjengeliggjøring av pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og fremme medisinsk og helsefaglig forskning. Norsk helsearkivs bevilgning gis over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Norsk helsearkiv forvalter Helsearkivregisteret, som er et nasjonalt helseregister, jf. helseregisterloven § 12.²

*Arkivverket på
Sognsvann i
solnedgang*

Tabell 1

*Arkivverkets
ansvarsområder
og roller*

Bevaringsinstitusjon	Arkivverket har ansvar for å langtidsbevare, tilgjengeliggjøre og formidle statlige arkiver og prioriterte privatarkiver.
Direktorat og faglig myndighet	Arkivverket skal iverksette overordnet nasjonal politikk. Arkivverket har ansvar for arkivfaglige standarder, retningslinjer og forskrifter, og for tilsyn og veiledning med offentlige myndigheter.
Utviklingsaktør	Arkivverket skal bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.

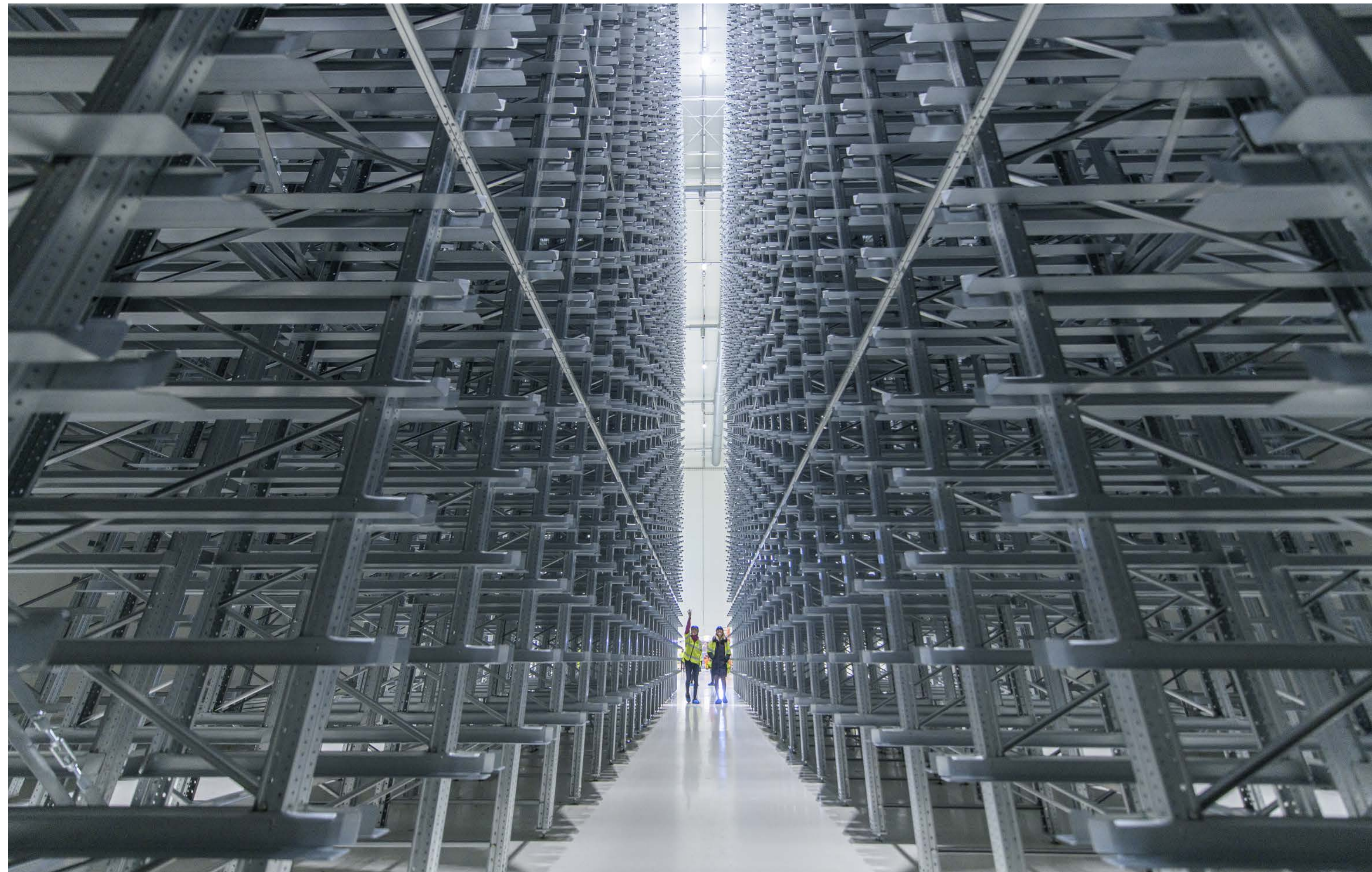
1) Jf. Kultur- og likestillingsdepartementets Prop. 1S (2022-2023)

2) Jf. Helse- og omsorgsdepartementets Prop. 1S (2022-2023)

I felles tildelingsbrev for 2023, la Kultur- og likestillingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet følgende mål til grunn for Arkivverket og Norsk helsearkiv:

- Velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- Avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelige for bruk
- Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- Nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver
- Sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter
- Fremme medisinsk og helsefaglig forskning

Arkivverkets måloppnåelse, resultater av våre samlede aktiviteter for 2023 og samarbeid med Nasjonalbiblioteket omtales i årsrapportens del III.

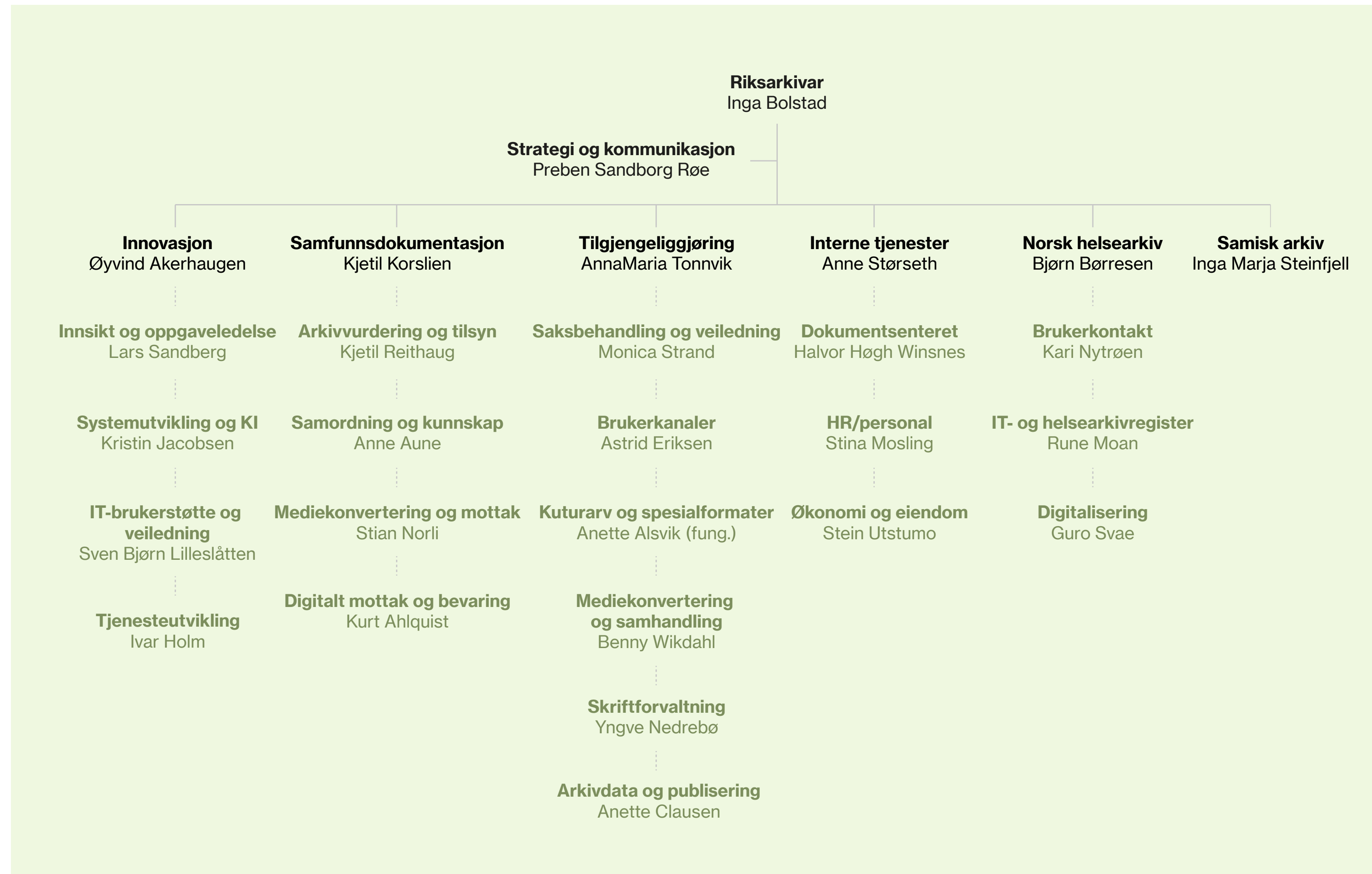
*Arkivverkets
magasin i Mo i Rana*

II.2 Organisering av virksomheten

Arkivverket er landsdekkende og lokalisert på 11 tjenestesteder, inkludert Norsk helsearkiv på Tynset og Sámi arkiiva (Samisk arkiv) i Guovdageaidnu – Kautokeino.

Arkivverket ledes av riksarkivar Inga Bolstad, som har ledet virksomheten siden 2014. Riksarkivarens toppledergruppe består av områdedirektørene, strategi- og kommunikasjonsdirektøren og direktøren for Norsk helsearkiv. Arkivverkets ledelse er opptatt av en smidig tilnærming til oppgaveløsningen, noe som innebærer at gjennomføringsansvaret er delegert nedover i organisasjonen. Den smidige tilnærmingen skal bidra til at vi løser samfunnsoppdraget vårt mest mulig effektivt, og at vi tilpasser tjenesteproduksjonen til samfunnsutviklingen.

I 2023 har Arkivverket endret avdelingsstrukturen i området Innovasjon, slik at det nå består av fire avdelinger istedenfor tre. Området Innovasjon sikrer at Arkivverket utvikler løsninger og metoder for å gjennomføre Arkivverkets samfunnsoppdrag på nye måter og ved hjelp av ny teknologi. De nye avdelingene er Innsikt og Oppgaveledelse (virksomhetsarkitektur, utvikling-

Figur 1
Organisasjonskart

Tabell 2

Utvikling i antall ansatte per område fra 2022 til 2023

Område	31.12.2022	31.12.2023	Endring
Riksarkivaren	1	1	0
Strategi og kommunikasjon	15	17	2
Innovasjon	61	61	0
Samfunnsdokumentasjon	62	57	-5
Tilgjengeliggjøring	102	97	-5
Interne tjenester	31	31	0
Norsk helsearkiv	56	64	8
Samisk arkiv	6	4	-2
Sum	334	332	-2

Ansatte arbeider med å utvikle nye tjenester

sportefølge, gevinst og analyse, internasjonal koordinering mm.), IT-brukerstøtte og veiledning, Systemutvikling og KI (systemutvikling og kunstig intelligens, løsningsarkitektur og håndskriftsgjenkjenning mm.), og Tjenestetestutvikling (tjeneste- og interaksjonsdesign, koordinering av forskningsrelaterte aktiviteter mm.).

Ved utgangen av 2023 hadde Arkivverket 332 ansatte. 319 er faste ansatte. Det ble utført 290 årsverk gjennom året. Turnover i Arkivverket var 6,4 prosent i 2023, mot 8 prosent i 2022.

II.3 Økonomisk utvikling siste år

Arkivverkets samlede tildeling var på 655,9 millioner kroner for 2023. Utnyttelsesgraden økte fra 96,5 prosent i 2022 til 97,8 prosent i 2023. Dette skyldes et høyere aktivitetsnivå i Norsk helsearkiv. Utnyttelsesgraden for Norsk helsearkiv økte fra 87,1 prosent i 2022 til 99,4 prosent i 2023. Årsaken til denne økingen er blant annet reduksjon i bevilgning på post 21, kombinert med høy aktivitet.

Andelen av Arkivverkets driftsutgifter som gikk til lønn, gikk marginalt opp fra 48 prosent i 2022 til 48,8 prosent i 2023. Andelen til bygningers drift lå på tilnærmet samme nivå som i 2022, og har hatt en liten nedgang, fra 36,7 til 36,5 prosent.

Arkivverket fører regnskap i henhold til kontant-prinsippet. Se ytterligere utdypning i årsregnskapet for 2023 i del VI.

Nøkkeltall	2021	2022	2023	Endring siste år
Antall ansatte	321	330	330	0,0 %
Antall avtalte årsverk	312	319	321	0,6 %
Antall utførte årsverk ²⁾	284	292	290	-0,8 %
Samlet tildeling post 01-99 ¹⁾²⁾	577 497	621 394	655 910	5,6 %
Utnyttelsesgrad post 01-29 ²⁾	93,8 %	96,5 %	97,8 %	1,3 %
Driftsutgifter ¹⁾²⁾	489 370	523 821	543 099	3,7 %
Lønnsandel av driftsutgifter ²⁾	49,5 %	48,0 %	48,8 %	0,8 %
Andel av bygningers drift i driftsutgifter ²⁾	34,0 %	36,7 %	36,5 %	-0,2 %
Lønnsutgifter pr. årsverk ¹⁾²⁾	854	860	913	6,1 %

1) I hele 1000 kroner

2) Tallene for Norsk helsearkiv i antall utførte årsverk, samlet tildeling, utnyttelsesgrad, driftsutgifter, lønnsandel av driftsutgifter og lønnsutgifter pr. årsverk er henholdsvis: 57; 83 932; 99,4 prosent; 78 756; 53,7 prosent; 25 prosent; 746

Tabell 3

Økonomiske nøkkeltall
for Arkivverket

II.4 Nøkkeltall for Arkivverket

I tabell fire følger et utvalg nøkkeltall for Arkivverket. Tallene i tabellen er utvalgt for å vise utvikling over de senere år.

Det er signert fem avtaler til langtidsbevaringsløsningen i 2023. Arkiv i Nordland, IKA Rogaland, Arkivsenter Sør, Arkiv Troms og Bærum kommune er de som har signert. Det gir en økning på 94 kommuner, som nå har tilgang til Digitalarkivet som langtidsbevaringsløsning. Det er nå totalt 157 kommuner som har tilgang til langtidsbevaringsløsningen gjennom et interkommunalt arkiv (IKA), eller direkte med fellesløsningen.

Arkivverket har gjennom en årrekke rapportert på antall publikumshenvendelser i årsrapporten. Vi møter brukerne på flere måter nå, enn for bare noen år siden. Det er en bevegelse fra besøk på lesesal, telefon og korrespondanse til våre digitale flater. Vi ønsker at arkivene skal bli brukt av flest mulig, og vi legger til rette for mest mulig selvbetjening gjennom Digitalarkivet. Det betyr at vi i størst mulig grad etterstreber digital tilgang og veiledning. Det er en nedgang, for eksempel i antall telefonhenvendelser relatert til arkivene vi forvalter. Likevel mottar vi fortsatt i overkant av en telefonsamtale i timen. Dette er et tall vi følger

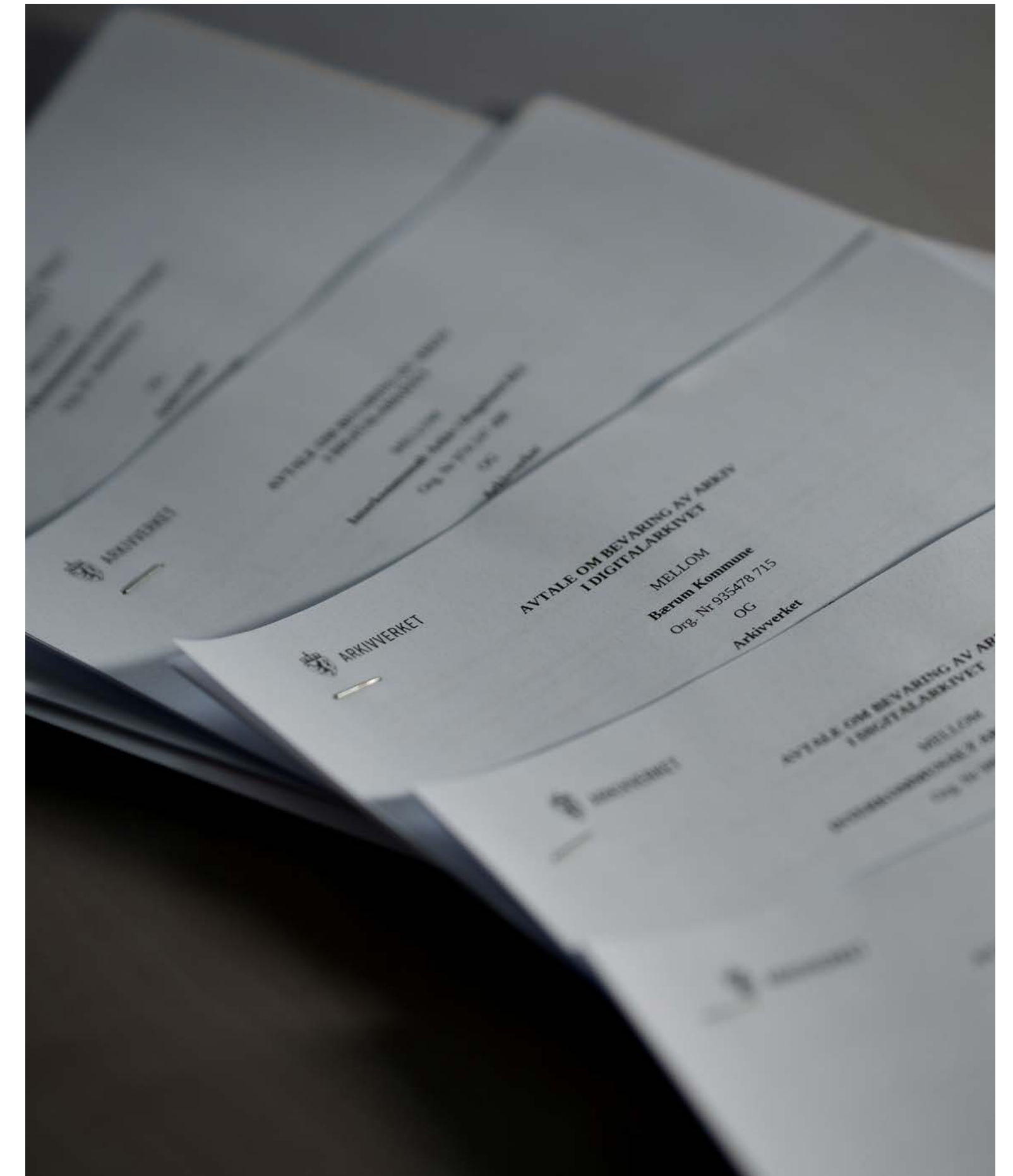
Tabell 4

Utvalgte
nøkkeltall for
2023

Tjeneste/bruk	2021	2022	2023	Endring siste år
Antall utførte tilsyn	60	72	27	- 76 %
Mottatte digitale arkiver fra statlige virksomheter	92	19	45	+ 58 %
Publiserte sider i Digitalarkivet (i mill.) *	14,9	19,4	15	- 22,7 %
Avleverte digitale uttrekk fra privat sektor	16	11	11	+ 0 %
Nye kommuner tilknyttet Digitalarkivet langtidsbevaring**	-	63	94	+ 49,2 %
Totalt antall kommuner tilknyttet Digitalarkivet langtidsbevaring**	-	63	157	+ 149,2 %
Nye avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	12	3	5	+ 40 %
Totalt antall avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	49	52	57	+ 9 %

* Reduksjonen i antall publiserte sider har å gjøre med typen arkivmateriale som har inngått i produksjonslinjene i 2023

**Gjennom sine kommunale/interkommunale arkivinstitusjoner

Avtaler om bevaring i Digitalarkivet inngått i 2023 med Arkivverket

Fortsatt er det mange brukere som er i kontakt med oss på telefon

tett. Tilbakemeldingene bruker vi til å videreutvikle våre veiledninger på nett.

Vi kan hente ut tradisjonelle tall, men de forteller lite om de nye bruksmåtene for vårt materiale. Der har vi ennå en vei å gå i å utvikle gode måltall, og det vil vi gjøre i dialog med Kultur- og likestillingsdepartementet. I år vil vi derfor gi et bilde av type og antall henvendelser vi har behandlet i 2023.

I tillegg til disse svarer Arkivverket på henvendelser på sosiale medier og i brukerforum på Digitalarkivet. Vi forventer at det ligger et stort potensial i å få til en tilstrekkelig god overvåking og analyse av trafikken på våre plattformer – digitalarkivet.no og arkivverket.no.

Arkivportalen

Arkivportalen (arkivportalen.no) er en nasjonal søke- og bestillingstjeneste som benyttes av flere arkivinstitusjoner, deriblant Arkivverket. Tjenesten utvikles og driftes av stiftelsen Asta. Portalen skal gi brukere mulighet til å søke på tvers av arkivinstitusjoner etter informasjon om hvilke arkiver de oppbevarer, og en beskrivelse av arkivene og hvordan de oppsto. I tabell 7 presenteres tall for de institusjonene som benytter seg av tjenesten. I henhold til arkivloven skal Arkivverket føre register over privatarkiver som finnes i offentlige og private institusjoner. Publisering

Tabell 5

Brukerhenvendelser på avlevert materiale

Type sak	Antall
Brukerhenvendelser på avlevert materiale	19 163
Lesesalsbesøk	7 921
Telefonhenvendelser	20 373
Sum	47 457

Tabell 6

*Annen saksbehandling i Arkivverket
* Saksbehandling som oppstår som følge av Arkivverkets aktivitet ut mot forvaltningen og private arkivskapere*

Type sak	Antall
Annen saksbehandling i Arkivverket*	1 333
Innsynsbegjæringer - OEP	3 403
Sum	4 736

av arkivinformasjon om privatarkiver i Arkivportalen, dekker dette lovkravet. Det er et mål for Arkivverket at flest mulig bevaringsinstitusjoner fra alle sektorer registrerer sine arkiver i Arkivportalen.

Norsk helsearkivs tjenester til forskere og pårørende

Norsk helsearkiv digitaliserer over 30 millioner sider per år. Det innebærer å overføre fysiske og analoge kilder til digitalt format, samt å gjøre det maskinlesbart. Så langt har over 1 million journaler blitt innlemmet i Helsearkivregisteret. Hovedmålgruppen er forskere og pårørende.

Nærmere omtale av Norsk helsearkiv er tatt inn i del III av årsrapporten.

Tabell 7

Nøkkeltall for Arkivportalen

Tjeneste/bruk	2021	2022	2023	Endring siste år
Antall bevaringsinstitusjoner	90	94	95	+1,1 %
Antall totale arkivinnførsler i mill.	9,2	9,6	10,4	+8,3 %
Antall arkiver	80 932	84 870	90 165	+6,2 %
Herav, antall privatarkiver	31 088	32 064	34 619	+8,0 %

Tabell 8

Nøkkeltall for Norsk helsearkiv.

**Norsk helsearkiv mottok eldre og mer krevende materiale, det gjorde registreringen mer tidkrevende. Antall sider ble lavere enn ambisjonen*

Tjeneste/bruk	2021	2022	2023	Endring siste år
Antall digitaliserte sider av pasientarkivmateriale (i mill.)	36,7	37,1	31,5	-15,1 %*
Antall journaler innlemmet i Helsearkivregisteret	306 835	383 570	343 241	-10,5 %*
Antall innvilgede forskerprosjekter/forskerinnsyn	6	6	3	- 50 %
Antall innvilgede innsynsforespørsler fra pårørende	13	22	29	+ 31,8 %

II.5 Strategi for Arkivverket 2020-2023

De overordnede målene som er satt for Arkivverket i statsbudsjettet ligger til grunn for strategien. Den skal peke ut en retning som er førende for alle våre aktiviteter og prioriteringer. I 2023 satte Arkivverket i gang arbeidet med en ny virksomhetsstrategi.

Figur 2

*Arkivverkets strategikart
2020-2023*

Del III

Årets aktiviteter og resultater

*1

*1
Sophia Loren kommer til Østbanen + Grand hotell. Foto tatt i forbindelse med reportasje i Billedbladet NÅ. Foto: Bjørn Fjørtoft. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241401/photo/969bee86-e19e-4a59-86a3-df8a6978a657?media=photo&s=sophia%20loren>

*2
Fangeleirene merket på arbeidskart under forberedelsene i Skottland, 1944. Hører til i en serie med lysbilder fra tyske fangeleirer for russere i Norge, hentet fra arkivet etter Leiv Kreyberg. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241288/photo/e830ce29-19bf-4e29-85c9-1392892d51ea?image=i%3A9420c804-e574-454c-b91a-b5fa16b31cf9&media=photo>

III

*2

III.1 Innledning

I vår beskrivelse av årets aktiviteter og resultater har vi organisert teksten i tre deler. Først i kapitlet presenterer vi de overordnede vurderingene av hovedmålene. Deretter beskriver vi nærmere aktivitetene og hvordan Arkivverket har jobbet for å oppnå målene. Helt til slutt i kapitlet finner du tabell for rapportering i målstrukturen.

I 2023 har det vært høy aktivitet i Arkivverket. I presentasjonen har vi lagt vekt på de aktivitetene som bygger opp under de overordnede målene. En del aktiviteter gir ikke resultater innenfor rapporteringsåret, men er skritt på veien for fremtidig måloppnåelse.

III.2 Overordnet vurdering

Mål 1: Velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor

I 2023 har Arkivverket prioritert å opprettholde allerede igangsatte aktiviteter. Stram økonomi har preget virksomheten og vi har måttet begrense nye initiativer og nedskalere en rekke oppgaver.

Overordnet mål 1 er et langsiktig mål, hvor det er nødvendig at Arkivverket holder trykket oppe på utviklingsaktiviteter for å sikre fremdrift og kontinuitet. Utvikling av fagfeltet er komplisert og berører digitalisering, arkivfag og forvaltningspolitikk. Velfungerende dokumentasjonsforvaltning er et nødvendig grunnlag for etterrettelighet i offentlig sektor, og for innbyggernes tillit til forvaltningen.

Tilstanden for å ta vare på dokumentasjon er ikke god nok i offentlig sektor. Vi ser at deler av forvaltningen ikke har håndtert overgangen til digital dokumentasjonsforvaltning tilstrekkelig, og dermed sliter med å etterleve arkivregelverket. Dessuten viser undersøkelser utført av Riksrevisjonen, at det ikke alltid er vilje til å følge krav og regler.³ Arkivverkets veiledning og tilsyn kan bidra

godt til å løse den første problemstillingen, men for den andre mangler Arkivverket virkemidler.

I 2023 har det vært krevende å opprettholde en rekke aktiviteter under mål 1, på grunn av manglende ressurser. Antallet tilsyn ble kraftig nedjustert. Den regulatoriske sandkassen ble satt på pause, og dette bidro til å redusere fremdriften i utviklingsarbeidet Innebygd arkivering. Samlet sett har Arkivverket mistet fart, og det svekker vår mulighet til å påvirke forvaltningen i positiv retning.

Vi gjennomfører risikobaserte tilsyn for å avdekke brudd på arkivregelverket. Arkivverket er en forholdsvis liten tilsynsaktør, men vi jobber kontinuerlig med å gjennomføre mest mulig effektive tilsyn. Vi gir veiledning for å bidra til gode arkivrutiner og systemer som ivaretar kravene i regelverket. Vi kartlegger tilstanden i forvaltningen gjennom våre aktiviteter og bruker kunnskapen til å velge ut tilsynsobjekter og avdekke utviklingsbehov.

Overordnet opplever vi at tilsynene avdekker betydelige svakheter i de fleste virksomhetene. Mye av oppmerksomheten rundt dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor, oppstår i kjølvannet av slike tilsynsresultater. Påleggene som gis, blir som regel fulgt godt opp. Dette gir et

betydelig løft for dokumentasjonsforvaltningen i virksomheten de påfølgende to til tre årene.

Tilsyn bidrar til å løfte arkiv som et ansvarsområde til ledernivå, der det hører hjemme. Sett i lys av hvor få tilsyn vi gjennomfører, opplever vi at de gir god effekt.

Som pådriver for brukervennlig digital arkivering jobber Arkivverket med å utvikle regelverket i tråd med behovene i forvaltningen og teste ut nye metoder, løsninger og teknologier.

I 2023 har oppdraget med ny forskrift til ny arkivlov vært høyt prioritert. Arbeidet har medført bred involvering på tvers av fagmiljøene i Arkivverket. Det er en fornuftig prioritering, da de samme medarbeiderne vil bidra til veiledning i det nye regelverket. En konsekvens er imidlertid at vi har hatt færre ressurser til å drive utviklingsarbeid på andre områder.

Mål 2: Avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk

Overordnet mål 2 peker på Arkivverkets primærfunksjon for å bevare og tilgjengeliggjøre statens arkiver. Det er viktig å sikre at statens arkiver blir

³ Riksrevisjonens oppfølging av Dokument 3:10 (2013-2017) om arkivering og åpenhet i statlig forvaltning, Dokument 3:3 (2021-2022): https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2021-2022/dokument-3_3-2021-2022-arkivering-og-apenhet.pdf

bevart og er mulige å ta i bruk, både nå og i fremtiden.

I Arkivverket bekymrer vi oss for den store utfordringen det er å få statsforvaltningen til å avlevere sine digitale arkiver. Arkivverket har ikke nådd ambisjonen for antall avleverte uttrekk. Våre undersøkelser viser at det befinner seg en rekke avleveringsmodne arkiver i forvaltningen, og det haster å få dem inn.

Digitale arkiver krever en annen type vedlikehold enn analoge. Digitale lagringsmedier er mer utsatte for forringelse, og formater og teknologier utdateres. Derfor er det spesielt viktig at slike arkiver avleveres tidligere enn det som har vært vanlig for papirbaserte arkiv. Arkivverket jobber med å finne gode måter å hjelpe og veilede forvaltningen på. Blant annet har vi etablert et partnerteam, som har direkte kontakt med virksomhetene og veileder dem. Det er behov for å se nærmere på hvorfor vi kun fikk overført 45 digitalt skapte arkiv i 2023.

Samtidig er det fortsatt store mengder papir ute i forvaltningen, og vi jobber med nye tiltak for å få ned det samlede volumet. Arkivverkets prognoser viser at flere statlige virksomheter oppgir større papirvolum i 2022 enn i 2015. Samtidig er det mindre penger i staten som blir prioritert til

arkivformål, noe som også merkes på mengden mediekonvertert materiale.

Arkivverket vil at forvaltningen mediekonverterer sine analoge arkiver før avlevering, og stadig flere virksomheter leverer sine papirarkiv i digitalisert format. Dette frigjør magasinkapasitet og etablerer en digital kopi av arkivet. Foreløpig mangler Arkivverket en visnings- og betjeningsløsning for denne typen materiale. En slik løsning vil være nødvendig for at saksbehandlere i Arkivverket eller forvaltningen enkelt skal få tilgang til opplysningene i Digitalarkivet. Det må utvikles flere viktige løsninger i Digitalarkivet fremover, og dette vil være en av dem.

Digitale arkiver skapes og overføres til oss i ulike formater. Betjeningen av arkivene krever ny kunnskap i Arkivverket og nye verktøy. I 2023 har vi utviklet de første grunnleggende løsningene for visning og betjening. Det er viktig for å legge til rette for enkel saksbehandling, og på sikt økt grad av selvbetjening i arkivene.

I 2023 har vi brukt mye tid på å flytte Arkivverkets egen digitale bestand fra utdaterte bevaringsløsninger til Digitalarkivet. Det gjør oss i stand til å fase ut gammel infrastruktur i 2024, noe som er en etterlengtet forbedring. Nytt er også de første visnings- og betjeningsløsningene for Noark-arkiver i Digitalarkivet,

og visningsløsning for journaldata. Det gjør det enklere å finne frem til dokumentasjon, i både digitalt skapte og analoge arkiver med elektronisk journal. Enklere intern saksbehandling i de utvalgte arkivene er en umiddelbar positiv effekt av tiltaket. Nye visnings- og betjeningsløsninger vil utgjøre et erfaringsgrunnlag for videre utvikling av tjenester til alle brukere.

Arkivverket viderefører arbeidet med å digitalisere og publisere egne analoge arkiver i Digitalarkivet. Vi forvalter store mengder papirarkiver, og det er langt fra realistisk at vi klarer å mediekonvertere alt. Derfor er det viktig å prioritere riktig type kilder for mediekonvertering. Vi ønsker at mediekonverterte arkiver skal gi mest mulig verdi for brukerne. Da er det viktig at Arkivverket prioriterer egen innsats riktig. Vi opplever at vår prioritering av materiale svarer ut behovet til de store brukergruppene, og vi kommer til å videreføre arbeidet.

Det store bildet er at vi ikke får inn de statlige arkivene. Paradokset er at om store mengder plutselig skulle avleveres, så hadde ikke Arkivverket hatt kapasitet til å ta dem imot. Det handler ikke bare om kvadratmeter og terabyte, men også om våre metoder for mottak. I 2023 har Arkivverket jobbet med satsingsforslag som viser at det ligger store samfunnsøkonomiske besparelser i å styrke våre forutsetninger for å

ta imot arkiv. Vi vil videreutvikle konseptet og se nærmere på hva vi kan gjøre med våre prosesser for mottak, i lys av funnene i dette arbeidet.

Mål 3: Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver

Målet om å bevare dokumentasjon fra hele samfunnet er begrunnet ut fra et ønske om og behov for å sikre arkiv fra viktige virksomheter og organisasjoner. For å oppnå dette, er det nødvendig å jobbe systematisk for å bevare og tilgjengeliggjøre disse arkivene. Gjennom vår rolle som utviklingsaktør, ivaretar vi behovet for et nasjonalt planmessig arbeid. Arkivverket observerer utvikling og tilstand på feltet gjennom Arkivstatistikken som hentes inn årlig. Statistikken viser at i underkant av 22 prosent av den nasjonale bestanden ved bevaringsinstitusjonene er fra privat sektor, og denne tilstanden har vart over flere år. Det bekymrer oss at utviklingen går så tregt.

Arkivverket har gjennom flere år jobbet for å få regionene til å oppnevne fylkeskoordinerende institusjoner for privatarkiv, og å utvikle bevaringsplaner for sitt område. De fylkeskoordinerende institusjonene bidrar ved å støtte opp om nettverksbygging og deling av kompetanse. Vi er fornøyde med at alle regioner nå har fått på plass både koordinerende institusjoner, og at de har tatt en viktig rolle i utviklingen av bevaringsplaner.

Arkivverket i Longyearbyen etter kartlegging av arkivet til Kings Bay AS i Ny-Ålesund

Arkivverket har støttet utviklingen av bevaringsplaner gjennom tildelinger fra utviklingsmidlene, fordi de skaper forutsigbarhet og struktur. Nå gleder vi oss over lanseringen av bevaringsplan for samisk arkivmateriale i 2024. Med dette er nettverket i mål, nå begynner arbeidet med å gjennomføre planene.

Samtidig er koordineringen av det nasjonale privatarkivarbeidet en krevende øvelse. Det er utfordrende å sikre oppfølging av og ressurser til selve innhentingsarbeidet. Arkivverket støtter opp om initiativ som blir tatt i regionene, både ved hjelp av rådgivning og tildelinger fra utviklingsmidlene. Likevel ser vi at tilgangen på ressurser er liten og at det er opp til hver enkelt region å sikre den finansieringen de har behov for.

Arkivverket bidrar til utvikling på privatarkivfeltet gjennom å tildele utviklingsmidler til arkivformål. De siste tre årene har dette utgjort 12,3 millioner kroner per år. I 2023 mottok vi 76 søknader på til sammen nærmere 50 millioner kroner. Det er mye initiativ i sektoren for å få til utvikling, og det gjenspeiles i mange gode søknader. Flere svært gode søknader måtte dessverre avslås. Vi går dermed glipp av prosjekter som ville hatt overføringsverdi til resten av sektoren.

Arkivverkets egen bevaringsplan fra 2020 legger til grunn at Arkivverket har et særlig

ansvar for nasjonalt viktige arkiver. Det er viktig å skille mellom vår rolle som utviklingsaktør på privatarkivfeltet, og det arbeidet vi gjør som bevaringsinstitusjon. Vi kontakter aktuelle private virksomheter for å få overført deres arkiv til sikker langtidsbevaring. Flere store virksomheter har overført sine arkiver til oss i 2023, og enda flere har inngått avtaler om fremtidig overføring. Vi samarbeider med regionale og lokale aktører for å sikre at arkiver fra viktige samfunnsaktører blir bevart.

I Arkivverkets bevaringsplan har vi pekt ut nordområdene (dvs. områdene nord for polar-sirkelen) som en egen satsing. Nordområdene er underrepresentert i våre samlinger, og denne regionen har den senere tid fått større geopolitisk og forskningsmessig interesse. Svalbard er særlig interessant, og for Norge er det viktig å fremheve og dokumentere vår posisjon, også gjennom å bevare arkiver fra Svalbard. Starten på satsingen har vært svært vellykket. Flere arkivskapere har vist sin interesse for å inngå samarbeid med oss for å få sine arkiver kartlagt og vurdert, med tanke på eventuell senere avlevering. Det er interessant å observere hvordan en slik satsing kan sette arkiv på dagsorden, og at mange aktører ønsker å legge et økonomisk grunnlag for bevaring av sin historie. Vi har tro på denne måten å jobbe på.

Arkivverket vil fortsette å jobbe for at andelen privatarkiver som befinner seg trygt bevart hos bevaringsinstitusjonene, vil øke. Det er helt avgjørende at vi bevarer for å speile hele samfunnet. Det gjelder særlig arkiver fra store virksomheter og organisasjoner som har preget mange menneskers liv og vært viktige for vår historie.

Mål 4: Nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Målet om å få på plass en fellesløsning for langtidsbevaring og tilgang til arkiver ble først løftet som et behov av Arkivverket selv. Det var begrunnet ut fra observerte utviklingstrekk. Digitaliseringen av samfunnet har utløst behov for å forenkle tilgangen til avleverte arkiver. Det er behov for både lagrings- og visningsløsninger for digitalisert og digitalt skapt materiale. Arkivverket utarbeidet et satsingsforslag og mottok i 2020 en bevilgning over fire år over statsbudsjettet for å videreutvikle Digitalarkivet.

Utviklingen av fellesløsningen representerer et stort fremskritt for arbeidet med arkiv og dokumentasjonsforvaltning i Norge, både når det gjelder tilgjengeliggjøring og langtidsbevaring. Tilgjengeliggjøringsløsningen ble tidlig tatt i bruk av bevaringsinstitusjonene, og i 2022 kom løsningen for langtidsbevaring på plass. I 2023 har mer funksjonalitet blitt tilgjengelig,

Digitalarkivet

Q kjærlighet X

Fotografier (63)

Søkemetoder Nyhet

Ved hjelp av kunstig intelligens, kan du nå søke på nye måter. Der det tidligere kun var mulig å søke på tekstlig beskrivelse (metadata) av bildet, kan du nå også søke med kunstig intelligens som tolker motivet. Det betyr at du kan søke på mann med hatt foran en blå bil, og faktisk få treff uten at det er påført metadata.

Kun søk i metadata ⓘ

Kun søk med kunstig intelligens ⓘ

Kombinert søk ⓘ

Filter +

Sortering Relevans +

The screenshot displays a grid of 12 black and white photographs. The images show various scenes of people in historical or mid-20th-century settings, including couples embracing, people in formal attire, and individuals in more casual or work-related environments. The search results are presented in a clean, modern interface with a light background and clear navigation elements.

Søk etter bilder med hjelp av metadata og kunstig intelligens ble tatt i bruk i 2023

og vi nærmer oss målet om en fellesløsning som gir verdi til alle brukergruppene. Vesentlige deler av de grunnleggende tekniske løsningene for langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring er på plass og tatt i bruk i løpet av det siste halvannet året. Disse bygger på den tekniske plattformen som ble utviklet i 2022.

Utviklingen av Digitalarkivet er et kontinuerlig arbeid, som nå er ved et paradigmeskifte. De tre første årene med satsingsmidler har vi jobbet langs to parallelle løp. Det ene har vært å skreddersy funksjonalitet for utvalgte tjenester eller arkiver som blir mye brukt. Samtidig har vi utviklet en grunnmur som gjør det mulig å bygge generiske tjenester. Dette vil redusere behovet for skreddersøm i fremtiden, og legge til rette for at virksomheter selv kan bygge egne løsninger basert på Digitalarkivets infrastruktur. Mot slutten av 2023 kunne vi endelig ta i bruk den første nye funksjonaliteten som er synlig for sluttbrukerne. Det er alltid spennende å ta ny funksjonalitet i bruk, og vi er fornøyde med å ha fått på plass en ny søk- og visningsløsning for foto. Den viser hvordan det nye Digitalarkivet vil oppleves for brukerne.

Flere kommunale arkivinstusjoner har tatt i bruk løsningen for langtidsbevaring, og vi forventer at enda flere vil benytte seg av den etter hvert som mer funksjonalitet blir tilgjengelig. I 2023 har vi

lagt til rette for økt selvbetjening blant arkivinstusjonene som tar i bruk langtidsbevaringsløsningen. Vi har også fått på plass de første visningsløsningene for Noark-uttrekk til intern bruk i Arkivverket. Det representerer et skifte for tilgjengeligheten til det digitalt skapte materialet. Det er et første skritt på veien for å bygge generiske løsninger, noe som er etterspurt også av saksbehandlere i virksomheter utenfor Arkivverket. Det vil gi mer effektiv utnyttelse av arbeidsressurser. Samtidig legger det et grunnlag for utvikling av nye tjenester for deling av data.

Det er krevende å jobbe med nybrottsarbeid, men også motiverende å få lov til å bidra med nye løsninger for arkivfeltet. Den metodiske tilnærmingen vi har valgt, gjennom smidig utviklingsmetodikk, er godt egnet til å justere kursen for arbeidet. Det sikrer at produktene vi utvikler til enhver tid forholder seg til behov underveis. En digital fellesløsning blir aldri ferdig og vil trenge stadig utvikling for å fortsette å gi verdi. For å få til dette er det nødvendig å få på plass en fremtidig finansieringsmodell.

Mål 5-7: Helsedata for forskning

Formålet med Norsk helsearkiv er å bevare pasientarkiver fra spesialisthelsetjenesten, og tilrettelegge helsedata for forskning gjennom Helsearkivregisteret (HAREG). Registeret består av opplysninger fra pasientjournaler. Disse er etter avdøde pasienter i spesialisthelsetjenesten, og registeret inneholder

for tiden over 1 million pasientjournaler. Å nå 1 million, har vært en stor milepæl for oss. Det betyr at store mengder nye helsedata er blitt tilgjengelig for forskere.

HAREG er fortsatt en ny og ukjent datakilde for forskningsmiljøene. Derfor jobber Norsk helsearkiv for å øke kunnskapen om registeret og hvilke opplysninger forskerne kan få tilgang til der. Vi lager temaskriv, deltar på konferanser og samarbeider med ulike forskningsprosjekter.

I 2023 har Norsk helsearkiv bidratt til viktig forskning, og vi har utlevert 4 909 pasientjournaler til tre ulike forskningsprosjekter. Vi mener det er et stort potensial i å tilby helsedata fra HAREG til langt flere, spesielt når vi observerer bruken i 2023. Ett eksempel er Valkyrie-prosjektet ved Nasjonalt senter for e-helseforskning. Der spilte data fra HAREG en viktig rolle i å forbedre koordinering av helsetjenestene. Et annet forskningsprosjekt bruker 1 332 klokke tester for å utvikle nye metoder for tidlig oppdagelse av demens. Slik forskning hever kvaliteten på helsetjenestene ved hjelp av våre data. Norsk helsearkiv ønsker å være et anerkjent helseregister, og med flere slike erfaringer vil vi være på god vei til å oppnå dette.

HAREG øker raskt i omfang. Vi er en betydelig digitaliseringsenhet i nasjonal sammenheng, og

vårt arbeid med kontinuerlig forbedring av prosesser bidrar til stadig nytt innhold. Ikke bare har vi klart å fylle HAREG med skannet innhold på kort tid, vi har også gjort det enkelt å bruke fra første stund. Alt skannet materiale gjøres maskinlesbart. Dette legger et grunnlag for bruk av ny teknologi, slik som kunstig intelligens. I 2023 lanserte Norsk helsearkiv et forskningsstøtteverktøy som basert på språkalgoritmer, finner relevant informasjon i store mengder ustrukturert tekst. Dette innebærer et paradigmeskifte for forskerne som skal bruke materialet.

Norsk helsearkiv har oppnådd gode resultater i 2023. Vi skulle ønske oss at flere forskere hadde benyttet seg av vårt materiale, men vi er fornøyde med antallet journaler vi har utlevert. Det blir viktig for Norsk helsearkiv å gjøre HAREG kjent i forskningsmiljøene i årene som kommer.

III.3 Digitalarkivet

Digitalarkivet er Arkivverkets hovedsatsing og ivaretar behov for tilgjengeliggjøring og langtidsbevaring av mediekonverterte og digitalt skapte arkiv. Vi har fått satsingsmidler over statsbudsjettet for å videreutvikle Arkivverkets plattform for visning av skannede arkiver, til å bli en nasjonal fellesløsning.

Digitalarkivet har fire hovedbrukergrupper med ulike behov for bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiv. Se figur 3.

Digitalarkivet gjør det mulig for virksomheter å publisere sine skannede papirarkiver, slik at de blir tilgjengelige etter behov. Dette gjør det mulig å få tilgang til disse, uavhengig av fysisk plassering og tid på døgnet. Bevaringsinstitusjonene sparer tid og ressurser ved at deres brukere blir mer selvhjulpne og får lettere tilgang til den informasjonen de trenger.

Digitalt skapte og mediekonverterte arkiv blir bevart for ettertiden i Digitalarkivets løsning for langtidsbevaring. Samtidig legger fellesløsningen til rette for å utvikle samordnede løsninger for visning og deling av data i fremtiden. Arkivverket utvikler Digitalarkivet som en fremtidsrettet og fleksibel tjeneste som kan ivareta fremtidige

Figur 3

*Digitalarkivets
brukergrupper og
hvordan de bruker
fellesløsningen*

muligheter og teknologier. Arkivverket har valgt å bygge Digitalarkivet som en moderne data-plattform, som legger til rette for nye fremtidige formater, muligheter for analytiske tjenester, bruk av kunstig intelligens, og god og aktiv metadataforvaltning. Denne arkitekturen vil gjøre det mulig å koble tjenester i Digitalarkivet sammen med

eksterne fellestjenester eller registre for ytterligere å øke verdien av arkiv.

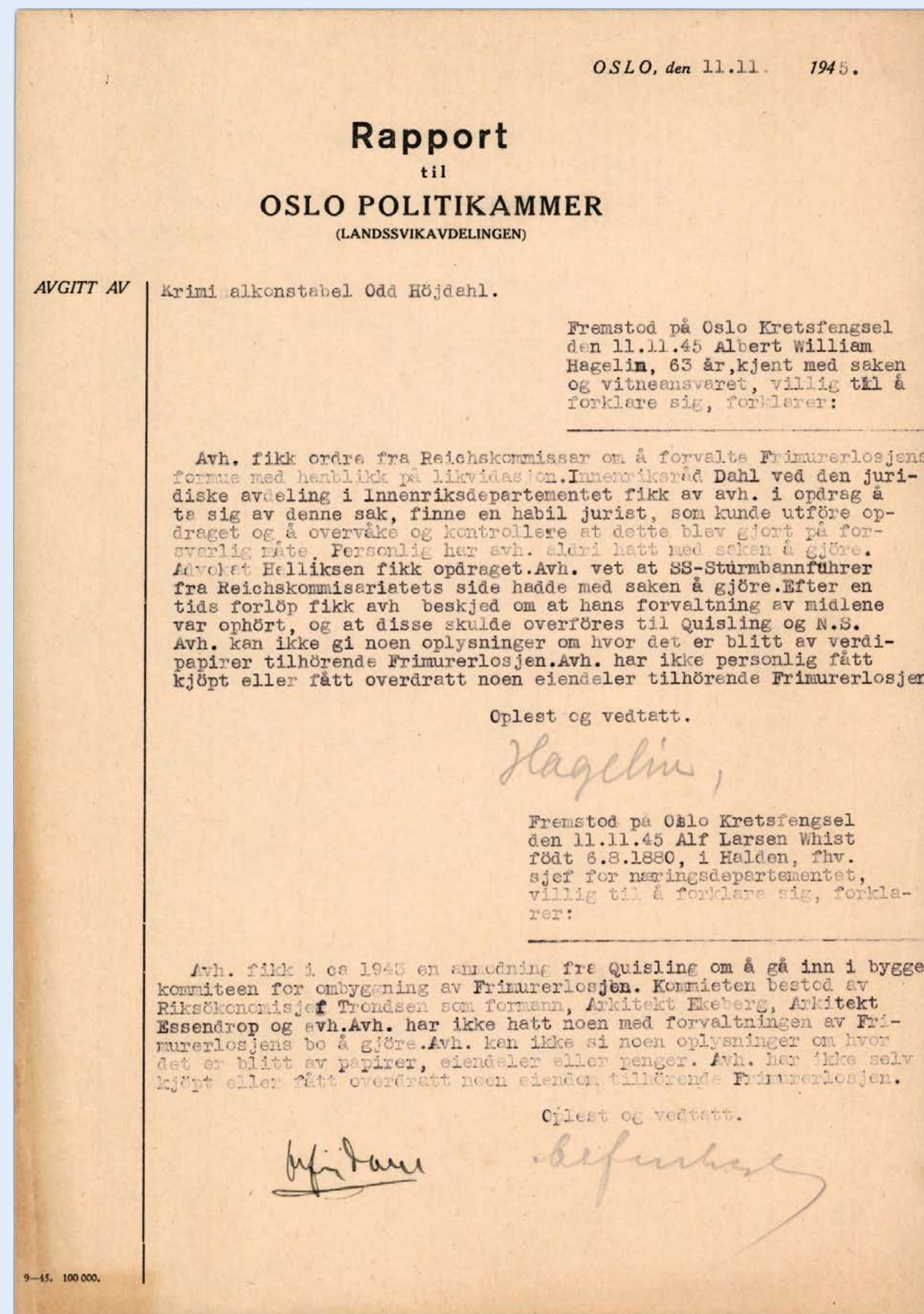
Utvikling i Digitalarkivet i 2023

Helt frem til slutten av 2023, har utviklingen av Digitalarkivet dreiet seg om å sikre tilstrekkelig fundament for en digital infrastruktur. Nå kan vi begynne å høste fruktene av dette arbeidet. I

2022 kom den nye løsningen for sikker langtidsbevaring av digitalt skapte arkiver og det nye fritekstsøket. Helt på slutten av 2023 lanserte vi en ny løsning for foto.

Ny funksjonalitet

Den nye løsningen for foto inngår i et nytt sett med søkefunksjonalitet i Digitalarkivet. Det nye

Skannet side fra Digitalarkivet,
Landssvikarkivet: [https://
media.digitalarkivet.no/
view/185749/161](https://media.digitalarkivet.no/view/185749/161)

søket bygger på en ny søkemotor og en ny grunnmur. Dette gjør søk i foto adskillig bedre for våre brukere, og vil på sikt bidra til vesentlig bedre tilgjengelighet på publisert materiale.

Bruk av ny teknologi har gjort det mulig å utvikle en søkemodul som søker på nye måter. Kunstig intelligens kan trenes opp til å gjenkjenne mønstre i bilder, slik at brukere kan søke på elementer som ikke er beskrevet i bildets metadata. Dette bidrar til at flere foto blir tilgjengelige i sluttbrukerens søk. Gevinstene ved den nye søkefunksjonaliteten, er mange. Brukerne får flere treff på søkene sine, og det vil være lettere å oppdage nye ting i arkivene.

Foreløpig har vi tatt i bruk ny grunnmur og nytt søk på foto. Etter hvert vil også flere typer innhold, som skannede dokumenter eller kart, kunne få lignende funksjonalitet. Det gir muligheter for vesentlig bedre søk og fremfinning, både innenfor det enkelte format og på tvers av formater. Årsaken til at vi har prioritert foto er behov som er avdekket blant bevaringsinstitusjonene. De har store fotosamlinger og har etterspurt bedre løsninger for publisering og bruk av foto.

Kommunene tar i bruk langtidsbevaringsløsningen

I 2023 har flere kommunale og fylkeskommunale arkiv- og bevaringsinstitusjoner tatt i bruk løsningen for langtidsbevaring i Digitalarkivet. Også antallet kommuner som er tilknyttet gjennom sitt interkommunale arkiv, øker. Se nøkkeltall i Del II.

Arkiverket bistår institusjonene gjennom et kundeteam. Teamet har ansvaret for å inngå nye avtaler, hjelper virksomhetene i oppstartsfasen og tilbyr brukerstøtte. I tillegg er de i dialog med kommunal sektor om utviklingsbehov for nye tjenester på Digitalarkivet. Det er svært viktig for Arkiverket at arkivinstitusjonene tar løsningen i bruk, og at den svarer på de behovene som brukerne har.

III.4 Effektiv dokumentasjons- forvaltning i offentlig sektor – et kontinuerlig arbeid

Det er en stor fordel at man har tenkt på behovet for å ta vare på informasjon, allerede før den skapes. Arkivverket har et særlig ansvar for å informere om krav i lov og forskrift, være i dialog med forvaltningen om deres behov for bevaring, og ellers jobbe for gode rammebetingelser for arkivdanning.

Arkivverket jobber langs flere akser for å legge til rette for bedre sikring av dokumentasjon. Det gjelder enten om den er skapt på papir og ligger i et fysisk magasin, eller om den er digital og ligger på en server eller i en sky-tjeneste. Våre virkemidler er både formelle og uformelle. Vi bidrar til utvikling av arkivregelverket og bruker mye ressurser på veiledning av forvaltningen. Satsingen på Innebygd arkivering er et viktig initiativ for å sikre en brukerorientert tilnærming til sikring av digitalt skapt dokumentasjon.

Ny forskrift til ny arkivlov

I 2022 fikk Arkivverket i oppdrag å utarbeide en ny forskrift til den nye arkivloven. Det er lagt til grunn at forskriften skal sendes på høring, etter at lovforslaget er lagt frem for Stortinget.

Arbeidet er organisert for å sikre tverrfaglighet og bred forankring av vurderinger og anbefalinger innad i Arkivverket.

Arkivverket ønsker å gjøre det enklere å forstå hvilke krav og hensyn som må ivaretas for moderne arkivdanning. Målet er å lage et regelverk som tar høyde for bruk av ny teknologi og digitalisering i virksomhetene. Når det er hensiktsmessig, utformer Arkivverket formålsbaserte regler som angir hva som skal oppnås, men ikke hvordan. Da står virksomhetene friere til å fastlegge hvordan de skal oppfylle kravene. Arkivverket har fått hjelp av Språkrådet for å sikre at forskriften blir så tydelig og lettfattelig som mulig.

Innebygd arkivering

Tradisjonell dokumentasjonsforvaltning oppfyller ikke lenger kravene for at arkivene skal kunne bevares og brukes i framtiden. Offentlige virksomheter har store utfordringer med å ta vare på viktig dokumentasjon. For mange gjenstår det mye arbeid for å få til en endring, og utnytte det teknologiske mulighetsrommet til å tenke nytt rundt dokumentasjonsforvaltning. Arkivverket jobber med Innebygd arkivering for å sette søkelyset på dette. En viktig del av arbeidet er å se på hvordan vi kan bidra til at forvaltningen enklere og bedre kan ta vare på riktig dokumentasjon framover.

Språkrådet og Arkivverket har jobbet sammen om klart språk i ny forskrift til ny arkivlov

Aktiviteten på Innebygd arkivering har vært nedskalert i 2023, blant annet på grunn av manglende ressurser. Arkivverket ser likevel behov for å fortsette arbeidet, og har prioritert følgende aktiviteter:

- **StandardLab – utvikling og testing av ny minimumsmodell**

StandardLab ser på behov for og form på fremtidens standardisering. I 2023 har vi utviklet og kvalitetssikret en minimumsmodell over hvilke egenskaper vi trenger å kjenne ved et informasjonsobjekt, for at det skal ha verdi som dokumentasjon. Modellen er ikke testet eller vedtatt. To medarbeidere fra statlig og fylkeskommunal sektor hospiterte i StandardLab-teamet i forbindelse med dette arbeidet. Fremover ønsker vi å se arbeidet i StandardLab tettere sammen med innholdet i det nye arkivregelverket.

- **Regulatorisk sandkasse for arkiv og offentlighet – ferdigstilt prosjekt med Sjøfartsdirektoratet**

Et arbeid med Sjøfartsdirektoratet ble ferdigstilt våren 2023. Prosjektet ga mulighet til å utforske og lære hvordan arkivfaglige hensyn og offentlighet kan ivaretas når automatisert saksbehandling og KI tas i bruk. Etter dette ble aktiviteten i regulatorisk sandkasse stoppet, siden Arkivverket ikke hadde ressurser til å ta opp flere prosjekter.

- **Internasjonal kompetansedeling**

Arkivverket leder en nordisk ekspertgruppe for Innebygd arkivering. Vi deltar i, og har ledet, European Archive Group, som gir råd til EU-kommisjonen. Gruppen har jobbet frem en felles anbefaling om Archiving by design som prinsipp for informasjonsforvaltning. Arkivverket har hatt en sentral rolle i arbeidsgruppen som har utarbeidet konseptet. I 2023 ble det etablert et samarbeidsprosjekt mellom Arkivverket og Nasjonalarkivet i Romania. Samarbeidsprosjektet har fått innvilget EØS-midler til å teste ut Innebygd arkivering i rumensk kontekst.

- **Formidlingsaktivitet**

Arkivverket får jevnlig henvendelser fra offentlige virksomheter om Innebygd arkivering. I løpet av året har vi holdt innlegg på en rekke konferanser, og hatt dialog med og veiledning av virksomheter som ønsker å få til innebygd arkivering.

Veiledning og tilsyn

Arkiv er normalt sett ikke et tema som skaper stor interesse i den offentlige debatten, men 2023 var et unntak. Arkivverkets tilsyn avdekket en rekke forhold som ble omtalt i mediene.

Svikt i arkivrutinene skjer i store deler av forvaltningen, derfor er det bra med oppmerk-

I Nytt på nytt på NRK var Arkivverket og riksarkivar Inga Bolstad tema 6. oktober 2023, etter oppslag om arkivtilsyn

somhet om hvorfor vi trenger en etterrettelig dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor. Arkivregelverket er et viktig virkemiddel for å opprettholde tilliten til forvaltningens vurderinger, vedtak og beslutninger.

Tilsyn

I 2023 førte høye strømkostnader og økte utgifter til at Arkivverket måtte redusere tilsynsbudsjettet med 64 prosent. Derfor måtte Arkivverket nedskalere tilsynsaktiviteten. Likevel er det

gjennomført 27 tilsyn. De siste årene har Arkivverket valgt å gjøre tilsyn med spesifikke sektorer, i tillegg til regulære tilsyn med kommune og stat. Vi har i 2023 gjennomført 15 kommunetilsyn og 12 statlige tilsyn.

Gevinsten med sektorbaserte tilsyn er at tilsynsførere får økt kompetanse innenfor spesifiserte fagområder, noe som gjør at vi jobber mer effektivt. I tillegg er det en fordel for virksomhetene. Utfordringsbildet er ofte likt innad i samme sektor,

Tilsynene i 2023 har avdekket:

- 161 tilfeller av manglende etterlevelse av arkivloven med forskrifter
- I gjennomsnitt seks pålegg per tilsyn
- Pålegg om å oppdatere arkivplan er mest vanlig
- Pålegg knyttet til digital skapt arkivmateriale utgjør nesten halvparten av den totale mengden pålegg
- Kommunene står for 70 prosent av lovbruddene knyttet til analogt arkivmateriale

I 2023 har 49 tilsyn blitt lukket. Av disse ble 33 tilsyn lukket uten åpne pålegg. Det vil si at 232 brudd på arkivloven med forskrifter er utbedret.

og erfaringen er at det kan være enklere å løse utfordringene i fellesskap.

Tilsyn setter arkiv på dagsorden

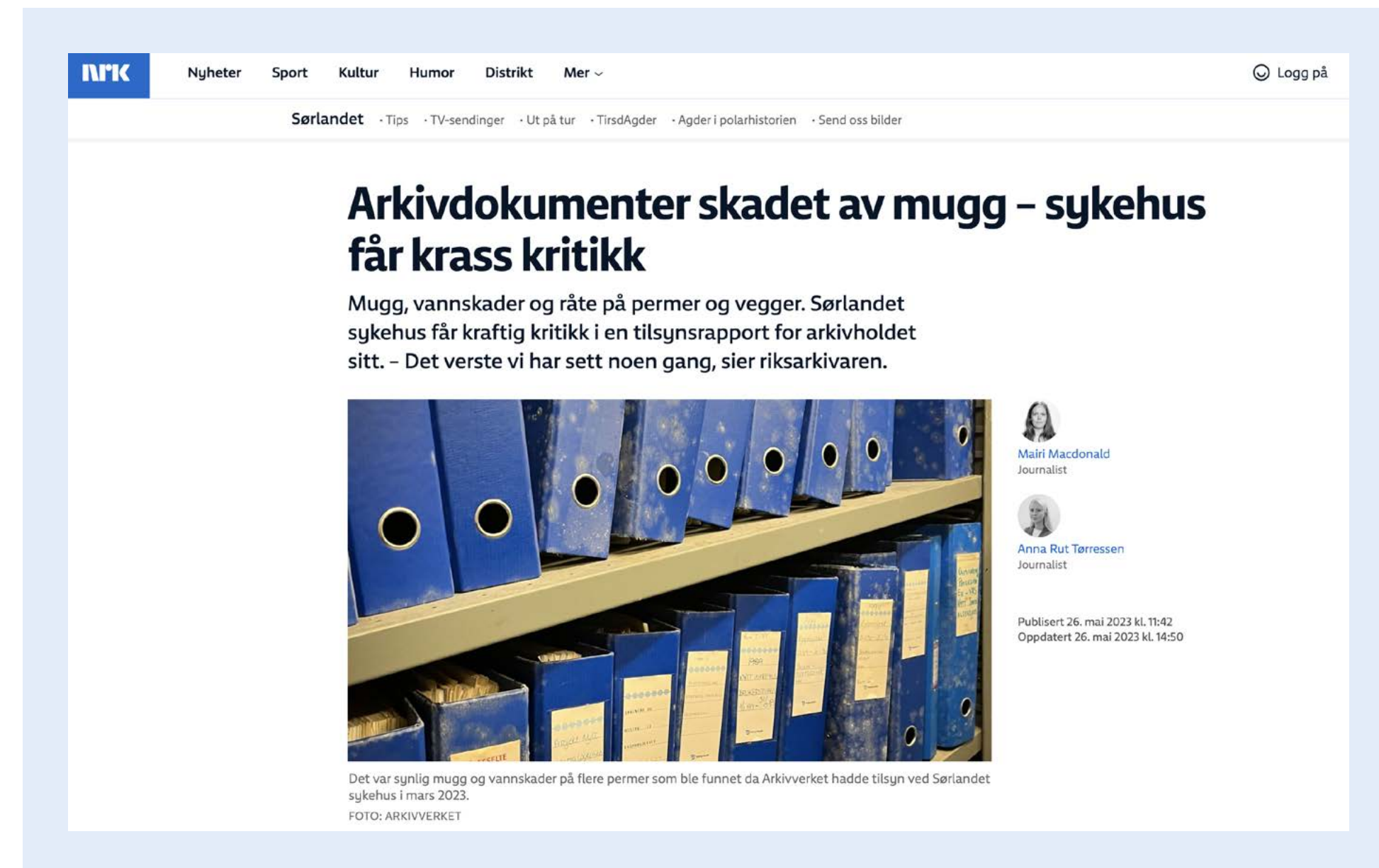
Godt arkivarbeid krever kontinuerlig oppfølging og bevissthet. En positiv følge av våre tilsyn, er at arkiv får økt oppmerksomhet i hele virksomheten, og at flere deler av organisasjonen må involveres i utbedring av avvikene.

Tilsyn avdekker lovbrudd som må ses i sammenheng med flere forhold i virksomhetens drift, utover arkivfunksjonen. For å ta vare på dokumentasjon kreves det at dokumentasjonsforvaltning er en del av arbeidsprosessene. Et tilsyn kan bidra til økt oppmerksomhet om arkiv, og gjennom arbeidet med å lukke påleggene kan tilsynsobjektene oppnå bedre arkivhold.

Kontinuerlig utvikling av tilsynsmetodikk

Arkivverket har i flere år jobbet risikobasert for å velge ut tilsynsobjekter, og vi jobber kontinuerlig med å videreutvikle metodikken. Risikovurderingen gjøres på bakgrunn av sammensatt informasjon, og en viktig kilde er vår årlige undersøkelse av arkivholdet i kommuner og statlige organer. I 2023 har vi endret kommune- og statundersøkelsen for å få bedre oversikt over arkivholdet i forvaltningen. I tillegg har vi justert kriteriene for utvelgelse av tilsynsobjekter for 2024, for enda bedre treffsikkerhet.

Arkivverket opplever også at media og privatpersoner er opptatt av at dokumentasjonsforvaltningen i offentlig sektor skal bli bedre. De henvender seg til Arkivverket med bekymringsmeldinger, og disse inngår i vår helhetsvurdering. I 2023 utførte vi 10 dokumentbaserte tilsyn basert på slike tips.

Faksimile av NRKs oppslag om Arkivverkets tilsyn

Medieomtalen av «Silje-saken» er et eksempel på hvordan vi kan få kunnskap om brudd på arkivregelverket. Der ble det avdekket at stiftelsen Justismuseet satt på offentlig arkivmateriale, som egentlig tilhørte Kriminalomsorgsdirektoratet og Politidirektoratet. Arkivverket tok initiativ til å få arkivene avlevert, slik at det kunne bli tilgjengelig gjort for bruk.

Effekten av tilsyn

I 2023 ble flere helseforetak utvalgt som tilsynsobjekter. Da kunne Norsk helsearkiv bistå med bakgrunnskunnskap om de ulike helseforetakene og spisskompetanse på pasientarkiver. En tilleggsgevinst av dette samarbeidet, er at medarbeiderne fra Norsk helsearkiv kan hjelpe til med oppfølging av pålegg på pasientarkiver. Dette er nyttig når de samme helseforetakene senere skal avlevere pasientjournaler.

Tilsyn gir Arkivverket oppmerksomhet i offentligheten, ikke bare på kommunedirektørens kontor. Oppmerksomheten om tilsynene gir også en smitteeffekt til andre offentlige organer enn de som har hatt tilsyn. Kommuner samarbeider tett og påvirker hverandre. Økt bevissthet og bedret etterlevelse i én kommune, drar med seg effekter inn i for eksempel interkommunale samarbeid.

Når statlige organer får utbedringspålegg som følge av tilsyn, bidrar dette til oppmerksomhet fra ansvarlige innen samme fagområde. Da tar de initiativ til utbedringer på egen hånd, for å unngå samme problem. Ofte kontaktes Arkivverket for å gi veiledning slik at virksomhetene sikrer etterlevelse og bedre dokumentasjonsforvaltning.

Tilsyn ved flere sykehus avdekket en rekke brudd på arkivregelverket. Både lokale og nasjonale medier hadde bred dekning av de oppsiktsvekkende funnene knyttet til dårlige oppbevaringsforhold og skader på papirarkiver.

Veiledning av forvaltningen

Det har vært høy aktivitet knyttet til veiledningsaker og oppfølging av forvaltningen. Vi ser at det er et stort behov for å diskutere og forstå de praktiske konsekvensene av regelverket. Arkiv-situasjonen er ofte sammensatt og kompleks

4) <https://www.sivilombudet.no/aktuelt/seks-etater-far-sporsmal-fra-sivilombudet-om-innsynssaker-er-sikret-en-reell-to-instansbehandling/>

ute i forvaltningen, og det er ikke gitt at det er enkelt å forstå hva de riktige løsningene er. Arkivverkets oppgave er å bistå og veilede etter arkivregelverket, men det må også tas hensyn til at de vi veileder har andre krav. Disse kan blant annet være fastsatt i særlovgivning, og må ivaretas.

I praksis betyr det at Arkivverket noen ganger veileder i helt operative spørsmål. Oslo Byarkiv hadde behov for å diskutere hvordan et nytt sak-arkivsystem, på tvers av de ulike bydelene, skulle settes opp. Her var det en rekke hensyn å ta, både når det gjaldt ivaretagelse av fagopp-gaver og arkivhensyn. Liknende problemer kan oppstå når arkiver skal avsluttes. Viken fylkeskommune hadde behov for ekstra veiledning da storfylket skulle oppløses. Det var ikke så lenge siden fylkessammenslåingen, og nå skulle fylket splittes opp igjen. Man kunne ikke gå tilbake til de tidligere systemene, fordi de var periodisert og avsluttet. I tillegg måtte arkivet etter Viken gjøres tilgjengelig som historisk arkiv for alle fylkene.

Noen saker er av mer prinsipiell karakter. I 2023 sendte Sivilombudet brev til flere etater som er delt inn i regioner og divisjoner.⁴ Sivilombudet påpekte at det gjennom en rekke klagesaker om innsyn, var avdekket uklar saksgang og usikkerhet om divisjoner og regioner kan regnes som selvstendige forvaltningsorganer i innsynssaker. I den forbindelse kom det også spørsmål om

hvordan dette påvirker arkiv og journalføringsplikt. Arkivverket tok initiativ til et felles møte med de aktuelle etatene for å diskutere utfordringene. Uklar bruk av organbegrepet bidrar til utydelig plassering av ansvar. Dette gir konsekvenser for arkivdanning, hvor mange organer Arkivverket skal føre tilsyn med og hvilke av disse som skal avlevere sine arkiver.

Veiledning i forbindelse med mediekonvertering og avlevering

Arkivverket vil at overføringer av arkiv, i hovedsak skal være digitale. Digital avlevering gir større fleksibilitet i bruken av materialet, og reduserer behovet for flere magasiner. Gjennom målrettet veiledning, har vi etablert en forståelse for gevinstene ved å avlevere digitalt. Når en virksomhet har mediekonvertert sine papirarkiver, kan Arkivverket lettere prioritere dem i avleveringskøen, og de kan kvitte seg med dyre arkivlokaler. I tillegg får virksomheten en digital versjon av sitt avleverte arkiv.

Slik situasjonen er i dag, ligger det mer papirmateriale ute i forvaltningen enn det Arkivverket har magasinplass til. Arkivverket har derfor samarbeidet med flere landsdekkende virksomheter som NAV, Skatteetaten, Vegvesenet og Statsforvalteren, for å få til gode avleveringsprosesser. Vi har etablert et partnersamarbeid for en tett og god dialog. Her identifiserer vi hvilke arkiv

eller arkivserier som er særlig egnet for digitalisering, og hvilke deler som likevel må leveres på papir. Vi har laget avleveringsplaner, hvor begge parter stiller seg bak en planlagt fremdrift.

Arkivverket gir omfattende veiledning i disse prosessene, under forutsetning av at virksomhetene mediekonverterer arkivene. I tillegg setter vi av magasinplass for de delene av arkivet som må leveres på papir. Dette gjelder i hovedsak materiale fra før 1950, kart, tegninger og spesialserier.

Gry Anita
Hemsing, Patent-
styret

Patentstyret har en partner i Arkivverket

Arkivverket gjennomførte tilsyn med Patentstyret i 2021. De fikk mange pålegg og måtte blant annet lage en plan for å avvikle sine historiske papirarkiver. På rekordtid lukket de alle påleggene, og inngikk en avtale med Arkivverket om avlevering og mediekonvertering. Hele veien har de fått støtte og hjelp fra Arkivverkets partneransvarlige.

Resultatet av dette arbeidet er at omtrent 1 300 hyllemeter med papirarkiv blir digitalisert, mens 200 hyllemeter blir levert på papir.

– Å ha en partner i Arkivverket er som å alltid ha «ring en venn»-kortet tilgjengelig som hjelpemiddel, sier seksjonssjef for dokumentasjonsforvaltning og virksomhetsstyring, Gry Anita Hemsing.

I 2021 var hun nyansatt i Patentstyret. Hun visste at et tilsyn fra Arkivverket var på gang, og at arkivholdet ikke kom til å få skryt. Samtidig skulle de inn i en flytteprosess, og de nye lokalene hadde ikke plass til arkivet. Så ringte en av Arkivverkets partneransvarlige og tilbød assistanse. Det førte til et langvarig samarbeid.

– Jeg kan alltid henvende meg til dem for å få støtte i gjennomføringen av prosessene. Ingen

spørsmål er for dumme, de svarer raskt og vi får gode refleksjoner i retur, forteller hun.

– Vi delte utkastet til bevarings- og kassasjonsplanen, og fikk tilbakemeldinger som viste at vi var på rett vei. Dermed ble planen raskt godkjent. Kravspesifikasjonen for mediekonvertering fikk vi også mye hjelp til.

Forankring på høyeste nivå

Tilsynet førte til store endringer. Alle påleggene ble lukket og nytt sak- og arkivsystem ble anskaffet. Samtidig gjorde de også en anskaffelse for mediekonvertering av papirarkivene. Det var intensivt arbeid, og det var viktig at toppledelsen var med fra starten.

– Ledelsen visste at alt ikke var som det skulle med arkivene, og de visste at et tilsyn var nært forestående. Dette var et tema da de ansatte meg, så jeg hadde deres støtte, forteller Gry Anita.

Men, støtte fra toppledelsen er ikke nok. Selv om Arkivverkets partneransvarlige kan peke ut kostnadsbesparelser eller bidra i anskaffelser, må virksomhetene selv betale. Patentstyret søkte om støtte til mediekonvertering og fikk 10 millioner kroner i revidert nasjonalbudsjett.

– Vi hadde en åpen dialog med Nærings- og fiskeridepartementet om behovene våre fra start.

Det tror jeg var helt avgjørende. Umiddelbart etter tilsynet, la vi alle kortene på bordet og informerte vi om at vi hadde store utfordringer.

Patentstyret var tydelige på at det dyreste de måtte gjøre, var å håndtere det store papirarkivet. De beregnet hva mediekonvertering ville koste og utarbeidet alternative løsninger for å minimere kostnadene. Arkivverkets partneransvarlige koblet dem sammen med andre virksomheter som var i lignende situasjon for erfaringsutveksling.

– Det er lettere å få gjennomslag når departementet ser at vi gjør alt vi kan for å få ned kostnadene. Samtidig kunne vi bruke flyttingen som brekkstang. Uten omfattende mediekonvertering, ville vi måttet leie andre arkivlokaler. Det ville gitt en lavere kostnad i begynnelsen, men til syvende og sist ville det vært å spare seg til fant, sier hun.

– På kort tid har vi anskaffet, testet og implementert et nytt sak-arkivsystem. Vi har lukket alle avvikene og inngått en mediekonverteringsavtale. Det er kjempegøy å få til! De ansatte i dokumentasjonsforvaltning har blitt motivert av at det skjer masse på deres felt. Det gjør noe med arkivselvtilliten, og det er skikkelig stas å se!

*Tv.: Inga Bolstad
takker av bevaringsutvalget*

*Th.: Maria Astrup
Hjort, leder av
bevaringsutvalget,
overleverer
rapporten mai
2023*

Bevaringsutvalgets rapport – digitalt skapt informasjon for ettertiden

Det har alltid vært en utfordring å beslutte hvilken dokumentasjon som bør bevares i evighetens perspektiv. Digitale arbeidsprosesser er mer komplekse enn analoge, og fører til økt mengde dokumentasjon. Digitaliseringen gjør det vanskeligere å velge hva som er viktigst å bevare, og det utfordrer Arkivverkets arbeid og rolle knyttet til bevaringsvurdering. Hele arkivsektoren opplever

et behov for tydeligere retning og retningslinjer for bevaring av digital informasjon.

Det digitale formatet utløser en rekke problemstillinger knyttet til blant annet omfanget av bevaring, ressursbruk, digitale løsninger, bærekraft og personvern. Det er også behov for grundigere drøfting av spørsmålet om kriterier og metodikk for bevaring.

Bevaringsutvalget ble nedsatt i 2022. Utvalget var bredt sammensatt av eksterne fagpersoner og oppnevnt av Riksarkivaren for å drøfte spørsmålet om bevaring av digitalt skapt informasjon. Utvalget skulle foreslå en overordnet tilnærming om hvilke kriterier som bør ligge til grunn når fremtidig bevaring vurderes. I 2023 mottok Arkivverket rapporten deres.

Utvalgets anbefalinger* er både av konkret og mer prinsipiell karakter. Utvalget foreslår å

endre arkivmyndighetens rolle og anbefaler en ny tilnærming til samhandlingsformer, ansvarsforhold og digitale fellesløsninger. De presenterer forslag til hvordan forholdet mellom personvern- og bevaringshensyn kan avklares, og foreslår reviderte bevaringskriterier og ny arbeidsmetodikk for bevaringsvurdering.

Forslagene fra utvalget er til behandling i Arkivverket. De er også tatt videre i Arkivverkets arbeid med ny forskrift til ny arkivlov.

*<https://www.arkivverket.no/nyheter/utvalgsrapporten-er-klar-arkivrad-for-fremtiden>

Sikre pasientens rett til egen journal der virksomheter overdras eller opphører

Når en medisinsk virksomhet legges ned eller mister autorisasjonen, og driften ikke overføres til andre, er det viktig at pasientopplysninger og journaler blir tatt vare på. Dette er nødvendig for å sikre rett til innsyn i egen journal og ivareta pasientens rettsikkerhet. Journalen kan også inneholde relevant informasjon for videre helsehjelp, og sikre kontinuitet i behandling.

Norsk helsearkiv og Helsedirektoratet har sammen fått i oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet å etablere en ordning for avlevering og oppbevaring av denne typen pasientjournaler. Ordningen er nå i full drift. Helsedirektoratet er dataansvarlig for journalopplysningene, og behandler søknader om utlevering. Norsk helsearkiv er depot og data-behandler på vegne av direktoratet.

I 2023 har vi mottatt 13 arkiver med papirbaserte, og 54 arkiver med elektroniske pasientjournaler. Helsedirektoratet har mottatt 218 henvendelser om utlevering. Dette inkluderer også forespørsler om journaler som ikke omfattes av ordningen, så Norsk helsearkiv utleverte 18 journaler til ny behandler eller pasient i 2023.

*Norsk helsearkiv
tar imot store
mengder pasient-
journaler*

III.5 Selvhjulpne brukere og effektive tjenester

Arkivverket har store mengder historiske data som er viktige for ulike formål. Å sørge for at både analoge og digitale arkiv er tilgjengelige for bruk, er en av Arkivverkets kjerneoppgaver. Brukere kan i denne sammenhengen være publikum, forvaltningen og forskere, men også Arkivverkets egne saksbehandlere – og noen ganger blir vi overrasket over hvem de nye brukerne er og hva materialet kan brukes til.

For å gi brukerorientert, god og effektiv tilgang til arkivene, som møter dagens forventninger og bruk, er det viktig at Arkivverket moderniserer tjenestene. Kun da kan brukerne enkelt få tilgang til arkivene, uavhengig av lagringsformat og -sted. En del av denne moderniseringen handler om å gjøre brukerne våre selvhjulpne i størst mulig grad, også på materiale som må skjermes på grunn av personvernregler og lover om nettpubliserings.

Arkivverket jobber bredt med å utvikle brukerorienterte tjenester. Omfanget spenner fra grunnleggende veiledning til nye digitale tjenester for søk, visning og deling av informasjon. Dette kan dreie seg om automatiserte tjenester, digitale maskinelle grensesnitt og bruk av moderne

Monica Strand fra Arkivverket var med i Bioteknologirådet sin podkast og snakket om slektsforskning som politietterforskningsmetode

Arkivverket hjelper politiet

I 2023 oppklarte politiet en gammel drapssak ved hjelp av DNA-spor kombinert med slektsgransking. Her var Arkivverket sammen med Oslo Universitetssykehus sentrale bidragsyttere.

Kripos ønsket å finne ut om det er mulig å bruke DNA-profiler, som er sikret fra biologiske spor, opp mot slektsdatabaser. Det ble benyttet slektskapsanalyser og slektsgransking i kombinasjon med taktisk politietterforskning og rettsgenetikk. Målet var å oppklare alvorlige kriminalsaker.

Metoden har gitt resultater, og en cold case fra 1999 har blitt oppklart.

Spisskompetanse fra Arkivverket

Arkivverket har bidratt med spisskompetanse i arkivoppslag og slektsgranskingsmetoder, og har tilgjengeliggjort arkivmateriale. Dette samarbeidet viser hvordan vi kan jobbe fram ny og viktig kunnskap og metodikk.

Arkivfag ble brukt systematisk i etterforskningen hos politiet, og det ga resultater. Vi er glade for å bidra slik at politiet får prøvd ut metoden, og om dette er kompetanse de trenger å utvikle selv.

Bredere samfunnsnytte

Selv om slektsgransking ikke er det Arkivverket vanligvis gjør, har vi bidratt med den kompetansen noen av våre medarbeidere har, også på dette feltet. Slektsgransking er til vanlig mest i bruk for å finne egen slekt, men her ser vi arbeidsmetodene og arkivene bli brukt slik at det gir en bredere samfunnsnytte.

I dette arbeidet ser vi også hvor viktig det er å ha gode arkiver. Med gode arkiver og arkivkompetanse kan vi hente fram viktige opplysninger når vi trenger dem.

teknologi og kunstig intelligens. Både teknologi og prosesser kan brukes som virkemiddel for å få til mer effektive tjenester for brukerne. Under beskrives noen av de grepene som er tatt i 2023 for å levere gode tjenester.

Fremtidens innganger til arkivmaterialet

Gode metadata, beskrivelser av arkivene og gode muligheter for oppslag er avgjørende for at brukere skal finne frem til det de leter etter, uavhengig av format. I Arkivverket er det et langsiktig arbeid å forbedre beskrivelsene av våre arkiver og registre. Arbeidet omfatter både kataloger og oppgradering av eksisterende programvare. I tillegg utvikler vi metodikk og teknologi for å gi digitale innganger til arkivene. Dette bidrar til at brukerne kan søke seg frem til riktig arkiv selv, og i fremtiden vil det bli enklere å koble våre arkiv med andre datakilder.

Som en driftsoppgave, har vi i 2023 oppgradert vårt katalogprogram fra ASTA 5 til nye ASTA 7. Dette er et verktøy for arkivregistrering og katalogoversikt. En positiv følge av oppgraderingen er at Arkivverket nå har en samlet oversikt over alt analogt arkivmateriale i samtlige av våre magasiner. Dette vil igjen gjøre det enklere for brukere å navigere i katalogen på arkivportalen.no, og finne fram til arkivmateriale på tvers av Arkivverkets elleve arbeidssteder. Det er viktig å gjøre oppgraderinger med

jevne mellomrom, for å ivareta sikkerheten til kataloginformasjonen vår.

God søkefunksjonalitet er helt nødvendig for at brukere skal finne frem. Vi skiller gjerne mellom å finne frem til et arkiv og å finne frem innen et arkiv. Det kan også gjelde mellom ulike formater. Et viktig skritt på veien for å gjøre det enklere for brukerne å finne frem, er den nye søkefunksjonaliteten for foto på Digitalarkivet.

Arkiv forekommer i ulike formater og kan være ulikt strukturert. Det kan være krevende å finne det man leter etter, derfor ønsker vi å videreutvikle våre arkivbeskrivelser. Det er behov for å utvikle dem i tråd moderne behov og andre standarder og modeller for metadata. Derfor tester vi deler av den nye metadatastandarden Records In Context, fra International Council on Archives (ICA). Den legger til grunn en ny metadatamodell, som vi tester ut i utviklingen av en nye kataloger for digitalt skapte arkiv.

En første versjon testes nå ut av interne brukere. Vi vil utvide bruken til flere arkiv, dersom de første testene er vellykket. Vi forventer at denne tilnærmingen vil gi bedre tjenester for å finne frem til arkiv. Det blir enklere å ta i bruk kunstig intelligens som hjelp og verktøy til å foreslå metadata eller sammenhenger mellom ulike arkiv. Det er likevel viktig å understreke at bruk og uttesting

av kunstig intelligens, vil skje i samsvar med arkivfaglige hensyn. Fordi det er nødvendig å ivareta sentrale behov som autentisitet, kontekst og personvern, forholder vi oss til en risiko-basert tilnærming som følger av prinsipper i EUs KI-lovgivning, AI Act.

Maskinell håndskriftstolkning forenkler bruken av arkivene

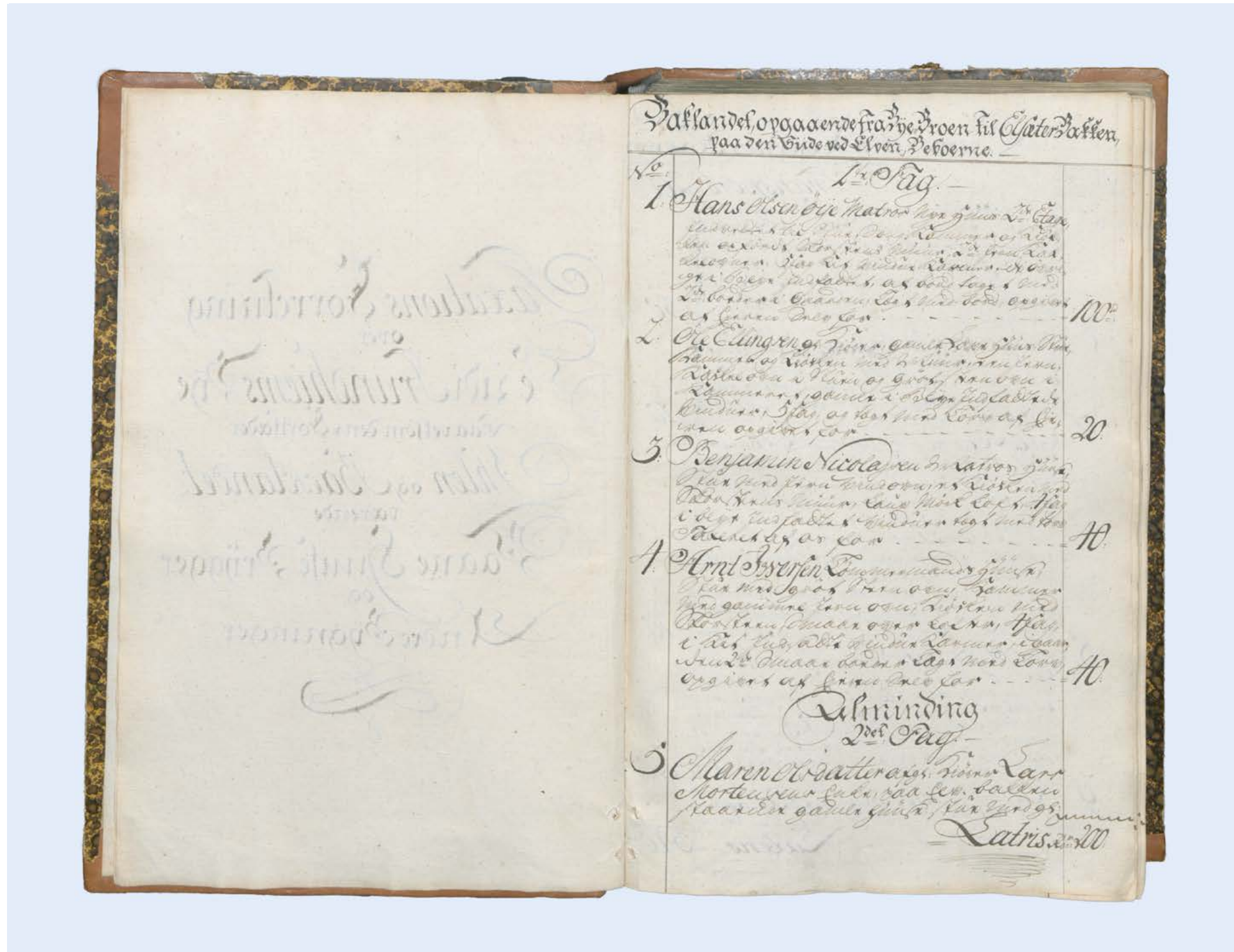
Arkivverket har brukt optisk tegngjenkjenning (engelsk: Optical Character Recognition, OCR) på store deler av de digitaliserte sidene i Digitalarkivet. OCR er en teknikk for elektronisk eller maskinell oversettelse av trykte bokstaver. Et begrenset utvalg av de OCR-leste sidene er publisert og søkbart gjennom fritekstsøket. Et større utvalg vil bli publisert når vi får utviklet mer effektive verktøy for publisering, administrasjon og tilgangsstyring. Dette har bidratt til en stor forbedring av tilgangen til det maskinskrevne materialet. Men OCR-lesingen tolker ikke håndskrift og gamle dokumenter like bra.

En stor andel historisk arkivmateriale er håndskrevet. Selv om sidene skannes, vil de likevel være vanskelig tilgjengelig, siden innholdet ikke er søkbart og man må bla seg gjennom de digitaliserte sidene. I tillegg kan det være utfordrende å lese og forstå eldre skrivemåter, gotisk skrift eller formuleringer.

Gjenbruk av metadata gir bedre søk

Arkivverket har ca. 115 millioner sider med skannet arkivmateriale tilgjengelig i Digitalarkivet. Det store antallet skannede sider gjør det tidkrevende for brukerne å finne fram til det de leter etter. Derfor har Arkivverket sørget for nær 86 millioner søkbare personsposter på Digitalarkivet. Men, det tar lang tid og er tungvint å lage disse søkbare registrene. Vi utforsker derfor hvordan vi mer effektivt kan tilby søk til brukerne i skannet arkivmateriale. I 2023 har vi prøvd ut gjenbruk av metadata.

Metadata finnes både i katalogen og på det skannede materialet som er publisert i Digitalarkivet. Det varierer hvor mye detaljer som er registrert om materialet. I noen mye brukte arkiv ligger det mange detaljer, helt ned til for eksempel personnavn. Nå har vi med stort hell gjenbrukt slike metadata for å øke mengden søkbare personposter. Brukere vil oppleve at de raskt kan få oversikt over forekomster av en person i arkivmaterialet. En direktelenke til det skannede dokumentet gjør det effektivt for brukeren til å finne ytterligere informasjon.

Skannet side
fra Digital-
arkivet, Brann-
takstprotokoll:
[https://media.
digitalarkivet.no/
view/87007/4](https://media.digitalarkivet.no/view/87007/4)

For bedre tilgjengelighet i håndskrevet materiale, har Arkivverket en satsing på håndskriftsgjenkjenning. Vi tar i bruk kunstig intelligens og automatisk transkripsjon av håndskrevne dokumenter (engelsk: Handwritten Text Recognition, HTR). I 2023 skalerte vi opp satsingen og etablerte et tverrfaglig team bestående av arkivfaglig kompetanse med innsikt i våre samlinger, og teknisk kompetanse knyttet til KI. Teamet evaluerer, tilrettelegger og maskinleser håndskrevne arkiv. Disse tilgjengeliggjøres i Digitalarkivet, og kan finnes gjennom det nye fritekstsøket. I 2023 ble et begrenset antall håndskrevne sider tilgjengeliggjort. Arbeidet fortsetter i 2024, og vi forventer en økning av publiserte transkripsjoner.

Arbeidet med KI og håndskriftsgjenkjenning inkluderer også maskinell lesing av skjema. Dette brukes for å hente ut skjema som er fylt ut for hånd, slik at det kan etableres registre og baser. Her kombineres ulike KI-modeller og teknikker for best mulig å tolke de håndskrevne opplysningene.

Vi har brukt KI på en branntakstprotokoll fra Trondheim, datert 1766. Selv om håndskriften er pen og jevn, er den likevel vanskelig å lese. Samtidig er det svært tidkrevende å skrive av opplysningene. Arkivverket korrigerer feiltolkninger KI-modellen gjør i behandlingen av protokollen, for på den måten å trene den opp

til å tolke håndskriften bedre. Resultatet er blitt en presis og god tekst, også målt mot manuell avskrift. Brukerne vil i fremtiden kunne søke i protokollen, og få opp innholdet i maskinskrift.

Nye søkemuligheter krever tiltak - automatisert tilgangsstyring i Digitalarkivet

Mer materiale legges ut digitalt. Det gjør det mulig å sammenstille store mengder data. Slike sammenstillinger kan utfordre den opprinnelige vurderingen av om materialet skal være fritt tilgjengelig. Dette er fordi teknologien åpner for å aggregere informasjon på nye måter. Selv om et arkiv i utgangspunktet er vurdert som fritt tilgjengelig, kan deler av arkivet eller enkelte typer informasjon ha behov for tilgangsstyring. For å forenkle tilgangsstyringen til slikt materiale, er det laget en løsning i Digitalarkivet for å automatisere prosessen.

Landssvikarkivet er foreløpig det eneste arkivet hvor vi har tatt i bruk automatisert tilgangsstyring. Den automatiserte løsningen ble lansert i 2023 og utgjør en stor tidsbesparelse for Arkivverket, siden landssvikarkivet er svært etterspurt. I tillegg vil brukerne få direkte tilgang til materialet hele døgnet, og er ikke avhengige av vår kapasitet til å saksbehandle. Denne første løsningen er et stort steg på veien mot å automatisere en del av de manuelle rutineoppgavene knyttet til tilgangsstyring.

Nettbaserte veiledere

Arkivverket forbedrer jevnlig den nettbaserte veiledningen, og har laget flere nye temabaserte veiledninger. Innholdet i veiledningene på arkivverket.no og digitalarkivet.no har i stor grad overlappet. Det er behov for at arkiver som er tilgjengeliggjort på Digitalarkivet, blir tilstrekkelig presentert der. Digitalarkivets forside er blitt omstrukturert slik at brukere lettere skal finne fram til veiledningene der selve arkivene er publisert. Tekstene i veiledningene er bearbeidet for å gjøre dem mer direkte og lettleste.

Arkivverket veileder i tillegg brukere i forum på Digitalarkivet, hvor flere kan se og dra nytte av våre svar på brukernes spørsmål. Digitalarkivet har fått på plass digitale kontaktskjema, som effektiviserer henvendelsene. Det er innarbeidet automatiske svarmeldinger med lenker til veiledninger.

Tilgjengeliggjøring av digitalt skapte arkiv - visningsløsning av NOARK-uttrekk

Frem til nå har Arkivverket ikke hatt noe verktøy for enkelt å søke i digitale arkiver som er overført til oss. Slik funksjonalitet er heller ikke tilgjengelig for denne typen arkiver på Digitalarkivet. For å få tilgang til opplysninger i disse arkivene har man vært avhengig av god teknisk kompetanse, i tillegg til arkiv- og historiefaglig forståelse av materialet. Ved behov for tilgang til opplysninger i

disse arkivene, må flere saksbehandlere med ulik kompetanse finne det frem. I tillegg har det vært nødvendig med tilgang til de tekniske løsningene for å få tak i opplysningene. Dette har vært både arbeidskrevende og sårbart. I 2023 har vi fått på plass en visningsløsning for digitalt skapte arkiver til intern bruk i Arkivverket. Dette er første skritt på veien for å tilby den til andre virksomheter som tar i bruk langtidsbevaring i Digitalarkivet.

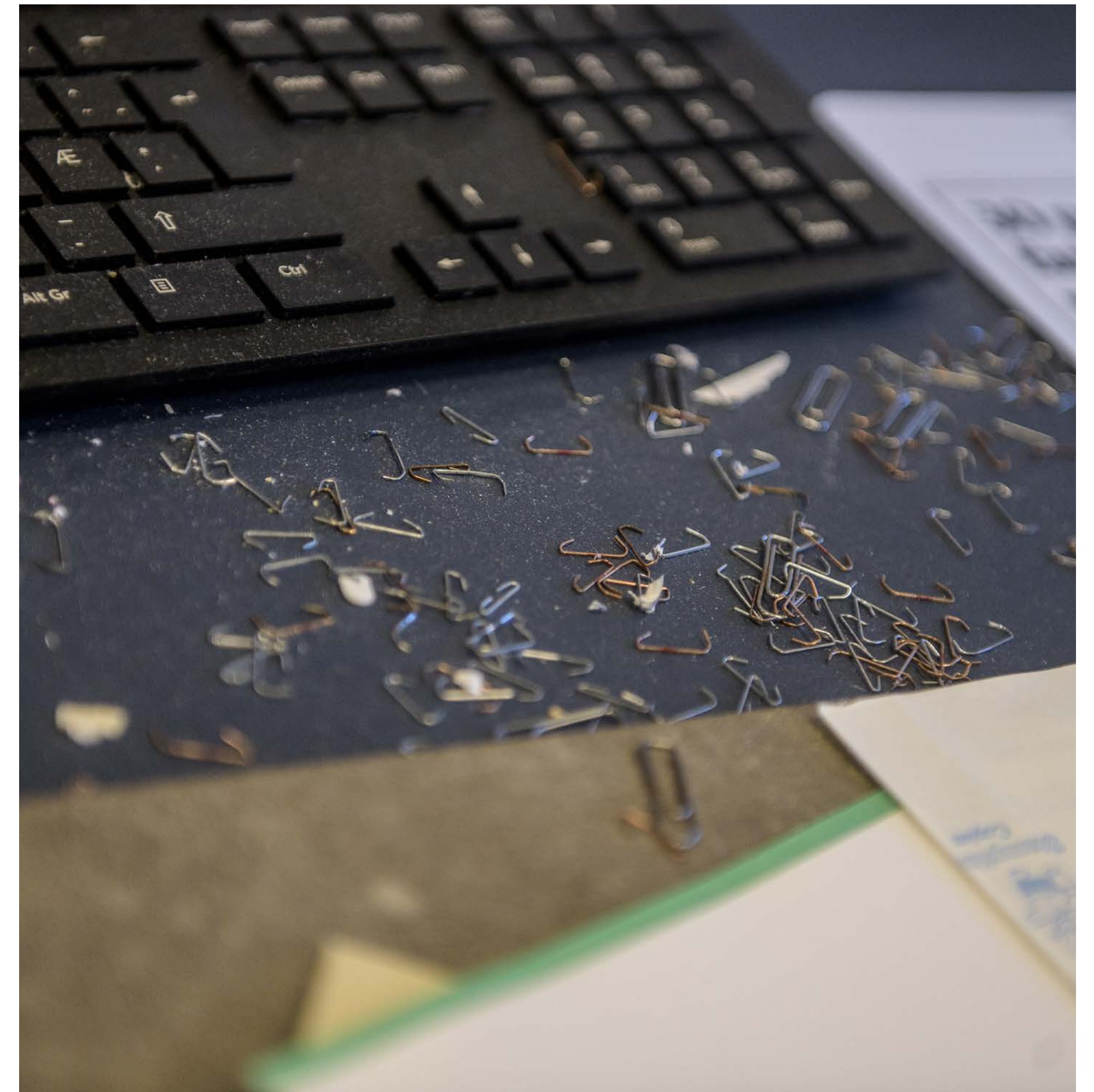
Foreløpig gjelder visningsløsningen kun Noark-uttrekk.⁵ Arkivverket forvalter alene i underkant av 1000 slike uttrekk, og vi forventer å ta imot store mengder de nærmeste årene. Den første målsetningen har vært å utvikle en tjeneste som gjør innholdet fra uttrekkene både søkbare og mulige å lese. I dag kan vi søke i uttrekkene og vise både sak- og journalposter. Dette gir våre saksbehandlere en inngang til arkivene og mulighet til enklere å finne frem. Vi legger til grunn våre erfaringer med løsningen når vi videreutvikler funksjonaliteten og brukervennligheten.

Tilgjengeliggjøring av papirbasert materiale

Arkivverket har over tid jobbet med å mediekonvertere papirbasert materiale for å gjøre det digitalt tilgjengelig for brukerne. Våre aktiviteter går langs flere akser – vår egen langsiktige mediekonvertering, Norsk helsearkivs særlige

5) Noark er en norsk standard for journalføring og arkivering av saksdokumenter

Spor etter digitalisering av pasientjournaler hos Arkivverket Norsk helsearkiv

oppdrag med å digitalisere pasientjournaler fra spesialisthelsetjenesten, kjøp av tjenester fra eksterne og mediekonvertering som utføres i samarbeid med Nasjonalbiblioteket.

I 2023 er det særlig to aktiviteter vi vil trekke frem.

Kontinuerlig forbedring av digitaliseringsprosessene i Norsk helsearkiv

Ved Norsk helsearkiv digitaliseres det mer enn 30 millioner sider per år, og ved utgangen av 2023 er over 1 million pasientjournaler innlemmet i Helsearkivregisteret (HAREG). Vi transformerer fysiske og elektroniske pasientjournaler til digitale helsedata i HAREG. Dette er noe mer enn mediekonvertering. Den informasjonen som vi henter ut av journalene samles også i datasett, som til sammen gir mer informasjon enn kun journalen.

Hovedmålgruppen vår er forskere og pårørende. Helsearkivregisteret består av strukturerte metadata, skannet bilde av journal-sidene og OCR-lesning av teksten. Samlet sett gir dette unike helsedata for forskning.

Vi jobber systematisk med kontinuerlig forbedring i digitaliseringsprosessen. Å gjøre materialet maskinlesbart er viktig for at forskere skal kunne benytte ny teknologi i sin analyse.

Derfor er det gjort små og store tiltak for å forbedre OCR-kvaliteten, slik at mer materiale blir tilgjengelig for prosjekter som for eksempel tar i bruk KI.

For bedre og raskere datakvalitet for forskere, har vi effektivisert kontrollen med materialet før det tas opp i HAREG. Vi har tatt i bruk bedre verktøy og fått til en bedre flyt fra digitalt mottak til bevaringsløsningen.

Digital tilgjengeliggjøring av landsomfattende arkiver

Vi ønsker at det materialet vi velger ut for mediekonvertering skal gi størst mulig effekt for brukerne. På den måten får de enkel og digital tilgang til materiale som er mye brukt, og kan finne frem selv. For å oppnå dette, har vi de siste 20 årene valgt å prioritere det vi kaller «landsomfattende arkiver».

Med landsomfattende arkiver mener vi likeartede serier i arkivene etter lokale og regionale tjenestemenn, som til sammen dekker hele landet. Det kan for eksempel være serier med kirkebøker i prestearkivene eller pantebøker i sorenskriver- og byfogdarkivene. Dette er materiale som er mye brukt på våre lesesaler og i Digitalarkivet, samt mye brukt i forbindelse med saksbehandling.

Forventningen om at arkivene skal være digitalt tilgjengelige øker, og ofte mottar vi forespørsler om å prioritere annet materiale. På grunn av begrenset omfang og tidsavgrenset behov har slike ofte blitt prioritert foran de landsomfattende arkivene. Behovsundersøkelser viser imidlertid at det er prioritering av de landsomfattende arkivene som bidrar mest til å nå målene om større grad av selvbetjening og effektivisering.

I 2023 har vi derfor intensivert arbeidet med disse seriene. Målsetningen er at de skal være ferdigstilt innen utgangen av 2025. Parallelt er det startet et større arbeid for å identifisere de mest egnede arkivseriene for digital tilgjengeliggjøring. De bør prioriteres etter vi har ferdigstilt de landsomfattende arkivene. Vi vil basere utvalget på mulighetene moderne teknologi åpner for, brukerbehov, egnethet for selvbetjening og effektivisering av våre prosesser.

III.6 Verdiskaping for forskermiljøer

Forskere er en prioritert brukergruppe for Arkivverket, og i 2023 har vi hatt en rekke aktiviteter for å etablere nye og bedre tjenester for forskere. Dette inkluderer kontakt og samarbeid med eksterne forskningsmiljøer, både nasjonalt og internasjonalt. Vi ønsker å tilrettelegge for økt forskning på våre data. Mål i 2023 har vært å skape interesse i forskningsmiljøene for vårt arkivmateriale og arbeidet med ny forskningsinfrastruktur i Digitalarkivet. Vi har også initiert en dialog om digital forskningsinfrastruktur med relevante statlige etater som Sikt og Nasjonalbiblioteket.

Arkivverket deltar i flere forskningsprosjekter der vi tilbyr arkivdata digitalt og gjør det mulig å bruke våre kilder på nye måter. Vi er blant annet med i prosjektet Historiske Register, sammen med en rekke virksomheter.⁶ I 2023 ferdigstilte vi samarbeidet med Forsvarets sanitet om digitalisering av militære helsedata. Arkivverket har lagt til rette for mediekonvertering og maskinlesing av sentrale helseskjema, og brukt kunstig intelligens for å hente ut informasjon til Forsvarets helseregister. Disse prosjektene er langvarige og løper

over flere år. Ved å hente ut data i maskinlesbare formater, åpnes det opp for at forskere kan oppdage mønstre og gjøre nye koblinger på tvers av ulike datakilder.

Digitale kildeutgivelser

Arkivverket har et nasjonalt ansvar for å utgi bearbejdede sentrale originalkilder. Det dreier seg om eldre kildemateriale som er mye brukt i forskning på flere fagfelt, fra historie til rettsvitenskap. Dette er et kildemateriale som er vanskelig å forstå, også for forskere, og det er behov for mye tilrettelegging av materialet.

Arkivverket har alltid publisert kildeutgivelser i bokform, men det har vært et ønske å digitalisere produksjonen. I 2023 har vi fått på plass en minimumsløsning i Digitalarkivet. Den er en sentral byggestein for det som på sikt kan bli en fullverdig løsning for digital kildeutgivelse.

Minimumsløsningen gjør det mulig å vise en ordrett gjengivelse av originalteksten på originalspråket, man kan vise spesialtegn og kommentarer til teksten og se bilde av det originale dokumentet. Det er mulig å vise sentrale metadata. Tekster kan publiseres med ulik status, fra «under arbeid» til «fagfellevurdert» tekst.

Målet er en mer fleksibel arbeidsprosess. Brukerne kan få tilgang til utgivelsen, selv om

ikke alt det vitenskapelige arbeidet er fullført. Publisering av enkelttekster som skal inngå i en større kildeutgivelse, kan publiseres i minimumsløsningen underveis. Dermed kan brukere få tilgang til tekster som det ellers ville tatt flere år å få tilgang til. Dette vil være en viktig ressurs for brukerne.

Tilrettelegging for bruk av helsedata

Norsk helsearkiv har et særlig oppdrag med å tilrettelegge data for forskning, og utvikler og forvalter Helsearkivregisteret (HAREG). Registeret består av pasientjournaler etter avdøde pasienter i spesialisthelsetjenesten. Disse journalene inneholder opplysninger om sykdomsbilde og historikk, og en rekke opplysninger som kan være relevante for forskere og pårørende. Når vi digitaliserer pasientjournalene, blir de datasett bestående av store mengder ustrukturert tekst. Til sammen utgjør de en kunnskapsbase for forskning på helse. I 2023 mottok Norsk helsearkiv fem forskningssøknader, og vi har levert ut data til tre av dem. Dette utgjør til sammen 4 909 pasientjournaler.

Forskningsprosjektene som har mottatt datasett fra registeret, dekker forskning på ulike helseutfordringer. I 2023 har vi levert ut data til Valkyrie-prosjektet i regi av Nasjonalt senter for e-helseforskning. Deres prosjekt har som formål å forbedre koordinering av helsetjenestene ved å

oppnå bedre informasjonsflyt av relevante helsedata mellom de ulike nivåene i helsesektoren. Mot slutten av året ble det besluttet at vi skal levere ut data til et doktorgradsprosjekt om «psykiatriens visuelle historie», ved institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier ved Universitetet i Bergen.

Norsk helsearkiv jobber for å gjøre innholdet i HAREG kjent, for på den måten å inspirere til bruk i forskning. Vi har laget temaskriv, besøkt og holdt innlegg på relevante helsekonferanser og for utvalgte aktører. Vi opplever en god effekt av denne aktiviteten ved at flere henvender seg for å motta informasjon fra oss.

I 2023 mottok Norsk helsearkiv 339 forespørsler fra pårørende som søkte innsyn i sine slektningers pasientjournaler. Det er strenge kriterier for innsyn, og mange får avslag på sin forespørsel og noen klager på vedtaket. Helseklage er klageinstans. De gav medhold i våre vurderinger og alle våre avslag ble opprettholdt.

I forbindelse med henvendelser fra pårørende, bruker vi mye tid på veiledning. Dette gjøres både skriftlig og via telefonsamtaler, men vi ser at vår informasjon og veiledning til pårørende må videreutvikles.

⁶) Universitetet i Tromsø, Statistisk sentralbyrå, Norsk Regnesentral, Norsk lokalhistorisk institutt, Høgskulen i Volda, Nasjonalt folkehelseinstitutt og Universitetet i Bergen.

Hans Olav
Melberg, professor,
UiT

Helsejournaler + stor undersøkelse = sant

Prosjektet «Klokketesten – maskinlæring for å predikere demens» har fått data fra Helsearkivregisteret. Professor Hans Olav Melberg kombinerer dataene med informasjon fra Tromsøundersøkelsen, for å utvikle en ny test og modell for å diagnostisere demens.

– Det er stadig flere som får demens. Nesten 80 prosent av pasientene på sykehjem har en grad av sykdommen. Det finnes ingen kur, men hvis man skal finne en kur, er det veldig viktig å kunne stille en tidlig og presis diagnose, sier Hans Olav Melberg, professor i helseøkonomi og helsetjenesteforskning, og leder for faggruppen for helsetjenesteforskning ved Universitetet i Tromsø.

Nå er han godt i gang med å analysere materialet han har fått utlevert fra Helsearkivregisteret. Ideen til prosjektet fikk han etter en presentasjon som Norsk helsearkiv holdt. Der var det et illustrasjonsbilde av forskjellige journaler, og de inneholdt blant annet en tegning av «klokketesten».

– Jeg tenkte – er det en mulighet for å trekke ut disse tegningene av alt materialet de sitter på, forteller Melberg.

Og det var det. Norsk helsearkiv var svært interessert i å få til et pilotprosjekt, og sammen med

Melberg fant de hvilke variabler som skulle tas bort og hvordan anonymitetsgraden kunne økes i materialet.

– Vi samarbeidet om prosessen, for det er et stort arbeid. Norsk helsearkiv utviklet søkestrategier og bisto i utvelgelsen. Det er jeg veldig glad for, sier han.

Stor spredning

Klokketesten er en mye brukt metode i forbindelse med diagnostisering av begynnende demens. Pasienten blir bedt om å tegne en urskive og plassere tallene på riktig sted, sammen med både lille- og storeviseren. Lett for en frisk person, men umulig å få til for en med kognitiv svikt. Men, denne metoden har et problem. Etter hvert som analoge klokker blir mindre vanlig i befolkningen, vil testen bli vanskeligere å benytte seg av. Selv friske mennesker kan få problemer med å tegne opp en klokke de ikke er vant til. Da må testen erstattes, men med hva? Det svaret ligger et stykke frem i tid. Først må andre spørsmål besvares, for eksempel om klokketesten i seg selv er en god test. Brukes den på pasienter som allerede har fått en diagnose, og hvor lang tid tar det før en diagnose blir satt? Hvilket element i tegningen er viktigst? Og bruker ulike leger testen på samme måte?

– Jeg har ikke noen resultater ennå, men jeg ser allerede at det er stor spredning på score og tegninger i materialet jeg har fått utlevert. Og det er bra! Det betyr at materialet favner bredt, forteller Melberg.

Det finnes også andre registre som medisinske forskere benytter seg av, for eksempel i Tromsøundersøkelsen eller Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag. Slike store befolkningsundersøkelser handler imidlertid stort sett om den friske befolkningen. Hvis få av deltagerne er syke, blir det vanskelig å skille ut hva i tegningen som kan avsløre kognitiv svikt.

Journal + stor undersøkelse = sant

– Jeg har stor nytte av HAREG-dataene! I registrene fra de store helseundersøkelsene er det endel jeg savner, for eksempel vekt, om de røyker og annen helsetilstand. Dette er informasjon som ofte finnes i journalene, i form av ustrukturert informasjon. Det har jeg nå fått, og det gir store muligheter.

Melbergs behov er finne ut av årsak, konsekvenser og effekt av behandlinger, altså hvordan det gikk med pasientene etter hvert. Da er det nødvendig å kombinere data fra flere ulike kilder, og i dette tilfellet bruker han altså journaler sammen med Tromsøundersøkelsen. Dette har gitt nye muligheter for banebrytende forskning. Det er bare én ting Melberg savner.

– Jeg skulle ønske at fastlegene har samme plikt til å avlevere som spesialisthelsetjenesten. Det er synd at jeg ikke har slik informasjon også, sier han.

III.7

Samiske arkiv – mer aktuelt enn noensinne

2023 har vært et spesielt viktig år for samisk kulturarv og samisk språk. Ferdigstillingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og protestene mot vindturbiner på Fosen har satt samiske forhold på agendaen, også i Arkivverket. Arkivverket ved Samisk arkiv spiller en viktig rolle i å bevare og tilgjengeliggjøre samisk kulturarv. Det er tett dialog med Sametinget om behovet for dokumentasjon av det samiske samfunnet. I tillegg deltar Samisk arkiv i en rekke fora, både nasjonalt og internasjonalt, der urfolks rettigheter drøftes.

Sannhets- og forsoningskommisjonen pekte i sin rapport på utfordringer med å gjenfinne samer og samisk aktivitet i arkivene. I tillegg påpekte de behovet for å revitalisere de ulike samiske språkene. Begge disse temaene jobbes det med i Arkivverket.

Tilgang til opplysninger om samisk aktivitet

Relevant informasjon om samer eller samisk aktivitet kan finnes på mange steder i arkivene. De ulike arkivene ble skapt for sine egne unike formål. Da blir det vanskelig i ettertid å definere det du ønsker å finne. Derfor finnes det heller ikke overordnet informasjon om

personene eller aktiviteter de utfører. Arkiver som inneholder relevant samisk informasjon, kan berikes med metadata slik at brukerne kan finne opplysningene. Arkivverket har jobbet med dette gjennom flere år. I utviklingen av en felles informasjonsmodell for metadata, er målet at materiale som berører samiske forhold, blir tilknyttet denne. Da vil samisk virksomhet bli mer synlig i arkivene.

I 2023 har vi samarbeidet med Nasjonalbiblioteket om en søknad til Norges forskningsråd. Sammen vil vi utvikle en infrastruktur for fotografi og audiovisuelt arkivmateriale fra Sápmi i arkivene. Infrastrukturen skal legge til rette for en standardisert metadataberikelse av arkivene. Den skal ta høyde for særlige hensyn som må håndteres i møte med samisk materiale.

Målet er å gjøre samiske fotografier og audiovisuelt materiale bedre tilgjengelig for forskningsdisipliner innen humaniora og samfunnsvitenskap. Vi har søkt om midler til et forprosjekt som skal etablere en metadatamodel for berikelse av det samisk-relevante materialet og identifisere brukerbehov. I tillegg må etiske, juridiske og tekniske utfordringer håndteres.

Revitalisering av språk gjennom språkteknologi

Høsten 2023 ble det klart at Samisk arkiv mottar to millioner kroner til et samarbeidsprosjekt med

Universitetet i Tromsø. Fagmiljøet for samisk språkteknologi ved universitetet – Divvun – har fått styrket sitt arbeid med utvikling av samiske språkmodeller. Ved å samarbeide med Samisk arkiv kan de sammen forbedre språkteknologien. Dette er mulig fordi Samisk arkiv har mange lydopptak i sine samlinger, også kalt vokalararkiver. Disse kan brukes til å berike de eksisterende datamodellene. Lydopptak kjøres igjennom data-modellen for å generere transkripsjon. Denne må kvalitetssikres av samiskspråklige. Deretter mater man modellen med den korrigerede teksten. Slik blir språkmodellen bedre. Gevinstene er store for teknologi som benytter seg av tale-til-tekst, og kan ha mye å si for revitalisering av samiske språk. Avtalen med Divvun ble inngått i 2023 og arbeidet vil utføres i 2024.

Samisk bevaringsplan

Arkivverket ved Samisk arkiv har et spesielt ansvar for at dokumentasjon av samisk aktivitet blir bevart. I 2023 har vi utarbeidet en egen plan for bevaring av samisk arkivmateriale, og sendt den på høring. Denne planen skal legge grunnlaget for å sikre, bevare og tilgjengeliggjøre arkiv fra og for det samiske samfunnet.

Planen er utarbeidet etter samme mal som nasjonal bevaringsplan for privatarkiv fra 2020. Det er gjort tilpasninger for å beskrive samiske næringer og kulturområder. Områdene språk,

reindrift, fiske og fangst, duodji (håndverk) og sanking er omtalt spesielt. Medietypene foto og lydmateriale får også en egen omtale. Planen vil være et verktøy for effektiv og systematisk innsamling av samiske privatarkiv, og danne et grunnlag for dialog og samhandling med andre bevaringsinstitusjoner.

III.8 Arkivverket som utviklingsaktør

Arkivverket er en viktig utviklingsaktør for arkivfeltet. Denne rollen dekker hele Arkivverkets samfunnsoppdrag, men Arkivverket må prioritere hvor innsatsen rettes. Utviklingsbehov avdekkes gjennom dialog med arkiv- og bevaringsinstitusjoner og forvaltningen, våre undersøkelser og tilsyn. Arkivverket må legge til rette for alt fra små og enkle forbedringer for arkiv, til radikale nyvinninger som innebærer brudd med tidligere praksis.

Siden 2019 har Arkivverkets to hovedprioriteringer vært Digitalarkivet og Innebygd arkivering. Dette har vært våre svar på de største utfordringene for arkivfeltet, felles sikker langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring, og dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor. Som utviklingsaktør har Arkivverket jobbet med å drive disse utviklingsløpene fremover.

Arkivverket har fått midler over statsbudsjettet for å videreutvikle Digitalarkivet til å bli en nasjonal fellesløsning. Det har betydd mye for arkivsektoren å få på plass løsningen. Den bidrar til å samle en fragmentert sektor, og gir en felles inngang til nasjonens arkiver for brukerne. Satsingsmidlene har vært nødvendige for å få dette til.

Nå begynner vi se gevinster fra tre års utvikling. Blant annet kan de kommunale arkivinstitusjonene bygge egne løsninger med et grensesnitt mot fellesløsningen Digitalarkivet fra 2024.

Innebygd arkivering har vært Arkivverkets tilnærming til å møte utfordringene med moderne arkivdanning. Utfordringen strekker seg fra at saksbehandlere ikke arkiverer, til at nye arbeidsmetoder krever annen standardisering. Dette er problemstillinger som Arkivverket ikke kan løse alene. Derfor har vi samarbeidet med andre offentlige aktører i satsingen. Det er et mål at Arkivverket skal jobbe tettere med forvaltningen for bedre å forstå behov og utfordringer de har.

Faste dialogpartnere

Arkivverket har tett dialog med flere aktører. Vi har samtaler og samarbeider med virksomheter både i kultursektoren og i forvaltningen.

Samarbeid med Kulturdirektoratet og Nasjonalbiblioteket

I 2023 har Arkivverket samarbeidet med Kulturdirektoratet og Nasjonalbiblioteket om digital langtidsbevaring for museumssektoren. Vi har fremmet et felles forslag til mandat for et forprosjekt som skal sikre museene enkel tilgang til bevaringstjenester. Nettverksbygging og kompetanseutvikling er tenkt å være en del av forprosjektet. Det skal munne ut i et erfar-

ingsnotat og en prosjektbeskrivelse for utvikling av en infrastruktur for bevaring.

Medlemskap i Skate

Gjennom de siste årene har Arkivverket deltatt i Skate (Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning) og ivaretatt problemstillinger for vårt fagområde. Vår målsetning har vært at arkiv- og dokumentasjonsforvaltning skal understøtte digitaliseringen av offentlig sektor, og ha en plass i den helhetlige arkitekturen i den digitale forvaltningen. Skate har vært en viktig arena for å diskutere disse problemstillingene, også i lys av regjeringens digitaliseringspolitikk. Problemstillinger rundt arkiv- og dokumentasjonsforvaltning har også vært løftet inn i forbindelse med regjeringens prioriterte livshendelser – da særlig dødsfall og arv. 2023 var Arkivverkets siste periode i Skate. Det innebærer at dialog som har foregått der, nå må ivaretas i andre fora.

Dialog med KS

Arkivverket har jevnlig dialog med ulike deler av KS. Dette er både for å bidra til at vi ivaretar kommunenes behov, men også for å sikre en felles forståelse av ulike utfordringer på arkivfeltet. Det er særlig viktig at vi sammen ser på helheten i vårt samarbeid, slik at vi er koordinert. Vi trenger å kartlegge hvilke behov som finnes, og hvordan begge parter kan trekke sammen for best mulig resultat.

Nye samarbeid for å tilgjengeliggjøre arkiv

I statsbudsjettet for 2024 er det bevilget midler til Anno museum for å bygge et regionalt historiesenter på Domkirkeodden i Hamar. Konseptet regionalt historiesenter ble introdusert i stortingsmeldingen «Musea i samfunnet - Tillit, ting, tid» (2020-2021). Det er første gang Arkivverket inngår i et slikt omfattende samarbeid. Formålet er å gi mer samlet tilgang til en regions arkiver, og å se arkivene i sammenheng med andre bevarte gjenstander og historiefremføring. Anno og Arkivverket har en felles ambisjon om å utvikle et senter med et sterkt og kompetent miljø for arkiv og museum.

Det vil være en styrke for regionen å få en slik kulturinstitusjon. Samtidig er det viktig å ivareta det som er særskilt for arkiv i moderne tid. Det vil være avgjørende at Arkivverket fortsetter å gjøre arkivene digitalt tilgjengelige for brukere over hele landet. Vi må skape nye digitale tjenester som er tilpasset brukernes behov.

For å få handlingsrom til å utvikle nye digitale tjenester, utforsker Arkivverket også muligheter for samarbeid andre steder i landet. Det er ikke ett fasitsvar på hva et regionalt historiesenter skal være, og det er mulig å se for seg andre samarbeidskonstellasjoner andre steder. Arkivverkets ambisjon er å samarbeide med

forskjellige aktører for å gi publikum bedre tilgang til arkivene.

Arkivverkets ansvar for en fellesløsning

Det er viktig at arkivsektoren utvikler seg i samme retning. At Arkivverket har fått ansvaret for en fellesløsning danner et nytt utgangspunkt, og er et stort og nytt ansvarsområde for Arkivverket. Én plattform kan være et viktig premiss for å utvikle felles prinsipper og retningslinjer for en mer koordinert og effektiv arkivsektor.

Dette er upløyd mark. I utviklingen av fellesløsningen er vi avhengig av gjensidig kontakt med virksomhetene som benytter seg av den. De har forskjellige utgangspunkt, brukerbehov og forutsetninger. Arkivverket må legge til rette for at det skal være hensiktsmessig for dem å bruke Digitalarkivet. Gjennom denne operative kontakten får både Arkivverket og virksomhetene håndfast erfaring i hvordan arkivene fungerer i møte med fellesløsningen. Her vil vi observere hvordan en rekke føringer og etterlevelse spiller seg ut i praksis. Slik innsikt er nødvendig for at sektoren og Arkivverket skal kunne endre det som må endres, og beholde det som er verdt å ta vare på. Digitalarkivet kan være et nav, som legger til rette for utvikling og nye tjenester.

Skisse fra prosessen med å utvikle den grafiske profilen til fellesløsningen Digitalarkivet

III.9 Arkivverkets arbeid for helhetlig samfunnsdokumentasjon

Det er Arkivverkets ansvar å koordinere det nasjonale arbeidet med å sikre dokumentasjon fra hele samfunnet. I 2023 har vi arbeidet systematisk og planmessig for å støtte institusjoner og regionene i deres oppgave med å bevare arkiver fra privat sektor. Dette ansvaret følger vi opp på flere arenaer, både gjennom privatarkivnettverket og strategisk råd, i tillegg til vår egen bevaring.

Arkivverket deler ut utviklingsmidler til arkivformål på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Gjennom tildelingen av midlene forsøker Arkivverket å motivere til en dreining av utviklingen i arkivsektoren, mot det digitale. Arkivstatistikken er et viktig verktøy for å følge med på utviklingen i arbeidet.

Privatarkivnettverket

Privatarkivnettverket er landsdekkende og består av arkivinstitusjoner som har tatt på seg et regionalt eller nasjonalt ansvar. De skal være med for å stimulere til økt innsats i arbeidet med bevaring og formidling av privatarkiver nasjonalt og regionalt. Arkivverket leder nettverket og bidrar til koordinering.

Privatarkivnettverket er en viktig arena for deling av kompetanse, og det er stor interesse for erfaringsutveksling om mottak og bevaring av digitale arkiv, tolkning av personvernreglene, og gjennomføring av utviklingsprosjekter. Nettverket er også sentralt i å koordinere oppfølgingen av bevaringsplaner. Institusjonene som inngår i nettverket, bidrar til å forankre arbeidet med privatarkiver i regionalt plan- og utviklingsarbeid. Slik jobber vi for å sikre at denne delen av kulturarven får kulturpolitisk forankring.

Nettverket har stått bak en nasjonal privatarkivstrategi, som gikk fra 2017 til 2023. Strategien pekte ut et felles målbilde for privatarkivarbeidet, og har vært viktig for å samles om felles målsetninger. Den har bidratt til å sikre en mer helhetlig og balansert dokumentasjon av kultur og samfunn. Arkivverket har tatt initiativ til å samle nettverket for å revidere den nasjonale strategien. Arbeidet fortsetter i 2024.

Strategisk råd

Det er viktig for Arkivverket å være i dialog med og få innspill fra beslutningstagere i fylkeskommunene og ledere av institusjoner som har tatt på seg koordinerende ansvar på privatarkivfeltet. Det gjelder særlig hvordan vi mer systematisk kan sikre ressurser til privatarkivarbeidet. Rådet spiller inn forventninger virksomhetene

har til Arkivverket som nasjonal koordinator og myndighet.

En arena for dialog er det årlige møtet i Strategisk råd for privatarkiv. Her møter fylkeskulturdirektørene og de bevaringsinstitusjonene som har tatt på seg nasjonalt bevaringsansvar. Målet er å fremme planmessig bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv i Norge.

Planmessig bevaring

Utvikling av nasjonale og regionale bevaringsplaner er et sentralt verktøy for å sikre bevaring. Gjennom tildeling av utviklingsmidler har Arkivverket stimulert til at regionene utvikler slike planer. Vi ser at det bidrar til en ryddig rollefordeling og en mer planmessig bevaring.

Arkivverkets egen bevaringsplan slår fast at det er vårt ansvar å ta imot og tilgjengeliggjøre arkiv av nasjonal betydning. Det er en forutsetning at arkivene er «i allmennhetens interesse» og innfrir våre kriterier, for at vi skal prioritere bevaring. I tillegg har samisk arkiv en egen bevaringsplan, se nærmere omtale på side 39.

I 2023 har Arkivverket startet en satsing på bevaring av privatarkiv i Nordområdene og på Svalbard. Nordområdene er et nøkkelområde for norsk og internasjonal klima- og miljøforskning, og en rekke sentrale næringer holder til

der. Klimaendringene medfører nye muligheter for maritime næringer i nord, og åpner for nye handelsveier og mer sjøfart. Derfor er nordområdene pekt ut som et av Arkivverkets satsingsområder.

Vi samarbeider med de regionale bevaringsinstitusjonene i området om å identifisere aktuelle arkiver. Vi har tatt kontakt med over 100 virksomheter som har skapt privatarkiv, og informert dem om mulighetene for å bevare arkivene. Vi har møtt 33 aktører, og ni av disse har inngått avtaler med oss om kartlegging og bevaringsvurdering.

Det er virksomhetene selv som betaler for dette, og eventuell avtale om avlevering av arkiv kommer i etterkant. En av de viktige virksomhetene som har avlevert i 2023, er Store Norske på Svalbard.

III.10 Rapportering på målskjema

Leveranser på overordnet mål 1 i tildelingsbrev

Tabell 9

Rapportering på
overordnet mål 1.
Velfungerende
dokumentas-
jonsforvaltning
og arkivering i
offentlig sektor

Delmål 1			
<i>Arkivverket bidrar til at offentlige virksomheter har gode arkivrutiner og elektroniske systemer for dokumentasjonsforvaltning</i>			
Styringsparameter	Ambisjon 2023	Resultat/vurdering	Kommentar
1.1 Veiledning	Arkivverkets veiledning svarer på behovet i forvaltningen		Mye kapasitet har gått til arbeidet med forskrift. Vi har utviklet to veiledere, som handler om mediekonvertering og bevaring og kassasjon. Vi tilpasser utviklingen av veiledere til forvaltningens behov.
1.2 Tilsyn	Utført 60 tilsyn		Arkivverket gjennomførte 27 tilsyn, flere av disse ble gjennomført digitalt. Den reduserte aktiviteten skyldes Arkivverkets økonomiske situasjon. For å redusere kostnader, reduserte vi reisebudsjettet for tilsyn med 64 %.
1.3 Undersøkelser	Gjennomført årlig undersøkelse av dokumentasjonsforvaltning og arkivhold i statlig og kommunal sektor		Den årlige kommune- og statundersøkelsen er gjennomført.
Delmål 2			
<i>Arkivverket er pådriver for en brukervennlig digital arkivering</i>			
Styringsparameter	Ambisjon 2023	Resultat/vurdering	Kommentar
2.1 Regulatorisk sandkasse	Regulatorisk sandkasse brukes aktivt til å utvikle regelverket for arkiv i tråd med behovene i forvaltningen		Ambisjonsnivået for regulatorisk sandkasse ble nedjustert på grunn av den økonomiske situasjonen. Det ble ikke tatt opp nye prosjekter i sandkassen i 2023.

Delmål 3 <i>Arkivverket bidrar til at regelverket ivaretar arkivhensyn og muliggjør utvikling av nye metoder og brukervennlige systemer</i>			
Styringsparameter	Ambisjon 2023	Resultat/vurdering	Kommentar
3.1 Standarder	Viderefører standardiseringsarbeid som legger til rette for innovasjon og utvikling av brukervennlig arkivering og tilgjengeliggjøring av arkiver		Aktivitene i StandardLab har rettet seg mot lov- og forskriftsarbeidet. Utover dette er det lite aktivitet i StandardLab.
3.2 Forskrifter	Arkivverket skal bidra aktivt i arbeidet med å utarbeide forskrifter til ny arkivlov i nært samarbeid med departementet		Arkivverket arbeider fortløpende og i samarbeid med departementet om ny forskrift til ny arkivlov. Arbeidet legger beslag på et stort antall fagpersoner og samtlige fagavdelinger er tungt og bredt involvert.
3.3 Innovasjon og regelverksutvikling	Videreutvikle rammene for offentlig dokumentasjonsforvaltning ved å samordne innsatsen og stimulere innovasjon med aktuelle fagmyndigheter		Arkivverkets satsning på Innebygd arkivering har på grunn av ressursituasjonen blitt satt på pause i 2023. Det innebærer at det ikke har blitt tatt opp nye prosjekter i den regulatoriske sandkassen og det ble heller ikke satt i gang andre nye initiativer innenfor satsningsområdet.
Delmål 4 <i>Arkivverket bidrar til samhandling om utvikling og deling av digital kompetanse i arkivsektoren</i>			
Styringsparameter	Ambisjon 2023	Resultat/vurdering	Kommentar
4.1 Utvikling av arkivsektoren	Identifisere behov og mulige utviklingstiltak i sektoren og tydeliggjøre Arkivverkets rolle som utviklingsaktør		Tilsyn gir Arkivverket innsikt i tilstanden i forvaltningen. Vi identifiserer behov for satsing, utvikling og kompetanseheving. Gjennom partnerfunksjonen systematiserer vi arbeidet mot forvaltningen.

**Leveranser på overordnet
mål 2 i tildelingsbrev**

*Tabell 10
Rapportering på
overordnet mål 2.
Avleverte statlige
arkiver er bevart
og gjort tilgjengelig
for bruk*

Delmål 5			
<i>Arkivverket sørger for at det er enkelt å overføre digitale arkiv</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
5.1 Uttrekk	Statlige virksomheter har levert 150 prioriterte uttrekk av sine digitale arkiver og systemer		Arkivverket har mottatt 45 uttrekk til bevaring fra statlige virksomheter.
Delmål 6			
<i>Arkivverket gir forutsigbare rammer for når forvaltningen skal avlevere sine arkiv</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
6.1 Prognoser	Oppnå tilstrekkelig innsikt om forvaltningens samlede arkivbestand slik at det kan planlegges for tidspunkt, metodikk og format som skal ligge til grunn for overføring		Arkivverket oppdaterer beregninger for gjenværende papirvolum i statsforvaltningen. Vi jobber med tiltak for å redusere det samlede volumet, men har avdekket at flere av de største etatene nå oppgir nye og høyere tall enn i 2015. De etatene med størst avvik blir fulgt opp for å avdekke hvilke estimater som er riktige.
6.2 Mediekonvertering	Veilede forvaltningen i prosesser for mediekonvertering og datafangst		Partneransvarliges arbeid sikrer målrettet veiledning og rådgivning av etatene/direktoratene. I tillegg har vi utarbeidet nye og brukervennlige veiledninger på våre nettsider om mediekonvertering.
	Papirvolumet i statsforvaltningen er redusert med 20.000 hm		Det er færre mediekonverteringstiltak i 2023, enn i de to foregående år. Vi anslår at papirvolumet er redusert med om lag 6000 hm. Arkivverket har formidlet ønske om at fremtidige avleveringer skal være digitale. De fleste spørsmål vi får om papiravleveringer dreier seg om mediekonvertering.

Delmål 7 Arkivverket sørger for at statlige avleverte arkiv er tilgjengelig for allmenn bruk			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
7.1 Digitalt skapt materiale gjøres tilgjengelig i Digitalarkivet	Generisk visningsløsning for minimum et standardisert format av digitalt skapt arkivmateriale		Det er utviklet generiske visningsløsninger for Noark 3 som inneholder journaler. Tilsvarende arbeid utføres med Noark 5, og vil gjøre det mulig å vise dokumenter. Generisk visning av Noark 4-uttrekk er også under arbeid.
	Minimum fem tilpassede visningsløsninger av digitalt skapt for spesielle datasett av høy interesse for brukerne		Flere løsninger er utviklet: <ul style="list-style-type: none"> • spesialtilpasset visning av ligningsregister og folketrygde-register i Digitalarkivet for Skatteetaten, som nå er selvbetjent • løsning for å dele SSB-tall • visningsløsninger for sjømannsruller og jødebo • løsning for straffesaksregistrert De nye løsningene bidrar til enklere tilgang og mer effektiv saksbehandling for interne og eksterne saksbehandlere. Det bidrar til at sluttbrukeren får en vesentlig raskere svartid.
7.2 Tilgang på analogt materiale	Dreining fra høy grad av generell tilgang til arkiver til tilgang etter behov og forespørsel for effektiv ressursutnyttelse		Tjenesten mediekonvertering på forespørsel er blitt evaluert og tilpasset brukerbehov. Vi legger til grunn vurderinger for effektiv ressursutnyttelse. Tjenesten vil ha behov for videre justeringer og tilpasninger for å bli en god og effektiv tjeneste for Arkivverket og brukerne.

Delmål 7			
Arkivverket sørger for at statlige avleverte arkiv er tilgjengelig for allmenn bruk			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
7.3 Selvbetjening	Analoge betjeningsprosesser er omgjort til selvbetjente løsninger		I 2023 har Arkivverket forbedret veiledninger og standardsvar til brukerne, for at de bedre skal finne frem på egen hånd. For tilgangsbegrenset materiale er det utviklet automatisert tilgang med begrenset varighet. Løsningen testes ut på landssvikarkivet og vil etter hvert kunne utvides til andre arkiver. Løsningen gir brukeren digital tilgang uten manuell saksbehandling.
7.4 Forskertilgang	Legge til rette for deling av datasett og digital tilgang til arkivmateriale for forskere		Forskningsprosjekter gis digital tilgang til både analoge og digitalt skapte arkiver. Forskningssamarbeid varer gjerne i lengre tid, slik som sesjonsdataprojektet og Historisk befolkningsregister. Det danner grunnlag for videre utvikling av tjenester. I tillegg har vi søkt Norges forskningsråd om tilskudd til å utvikle en bedre forskningsinfrastruktur i Digitalarkivet.

**Leveranser på overordnet
mål 3 i tildelingsbrev**

Tabell 11

Rapportering på
overordnet mål 3.
Planmessig sikring,
bevaring og
tilgjengeliggjøring
av privatarkiver

Delmål 8			
Arkivverket koordinerer og bidrar til målrettet utvikling av arbeidet med privatarkiver			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
8.1 Bevaringsplaner for regionale og lokale privatarkiv	Alle fylkeskommuner har oppdaterte planer for bevaring av regionale og lokale privatarkiv		Alle fylker i landet har utarbeidet en bevaringsplan for privatarkiv og enkelte fylker har også revidert sine planer. Planene er publisert på arkivverket.no
8.2 Bevaringsplaner for privatarkiv for det samiske samfunn, nasjonale minoritetene og prioriterte samfunnsområder	Ferdigstille bevaringsplan rettet mot privatarkiv i ABM-sektoren og iverksette første virkeårs ambisjoner		Samisk arkiv har ledet arbeidet med å utvikle en samisk bevaringsplan. I planen kombineres næringskategorier med samiske bevaringskriterier og identifiserer utvalgte grupper av historisk betydning. Planen er ferdigstilt og har vært på høring.
8.3 Plan for bevaring av nasjonalt viktige arkiver	Opprettholde arbeidet med nasjonalt viktige arkiver. Har effektive metoder for overføring av digitale arkiver fra private aktører		Arkivverket følger opp sin egen bevaringsplan. Flere aktører digitaliserer deler av sine arkiver før avlevering. For mediekonverterte papirarkiv og digitale fotoarkiv bruker vi Digitalarkivet. Noen arkiv krever fortsatt en del manuell bearbeidelse før overføring til langtidsbevaring. Målet er derfor satt til gult. Gjennom utdeling av utviklingsmidler har flere institusjoner utviklet metodikk for avlevering av digitalt skapte arkiv, og erfaringer fra dette arbeidet blir overført til utviklingen av Digitalarkivet.

<i>Delmål 9 Arkivverket bidrar til at det er enkelt å langtidsbevare og tilgjengeliggjøre fra ABM-sektoren</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/ vurdering	Kommentar
9.1 Digitalarkivet	<p>Arkivverket fortsetter det flerårige samarbeidet med Nasjonalbiblioteket og Kulturdirektoratet for å imøtekomme behovet for langtidsbevaring av museenes digitale materiale</p> <p>Samisk Arkiv er pådriver i arbeidet med å få etablert en overordnet plan for bevaring og tilgjengeliggjøring av joik og samiske arkiver, i samarbeid med relevante miljøer</p>	<p>●</p> <p>●</p>	<p>Arkivverket har utarbeidet mandat for gjennomføring av forprosjekt sammen med Kulturdirektoratet og Nasjonalbiblioteket.</p> <p>Mandatet er oversendt Kultur- og likestillingsdepartementet.</p> <p>Samisk arkiv har gjennomført forberedelser for å motta joikearkiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjennomført møter med kunstnerorganisasjoner • gjort forberedelser for metodeutvikling • begynt arbeidet med etisk veileder og juridisk utredning • er i dialog med Universitetsmuseet i Tromsø <p>Arkivverket planlegger for å forberede Digitalarkivet for bedre presentasjon av samiske vokalararkiv, inkludert joik. Universitetsmuseet er klar til å signere avtale med Digitalarkivet.</p>

**Leveranser på overordnet
mål 4 i tildelingsbrev**

Tabell 12

*Rapportering på
overordnet mål 4.
Nasjonale felles-
løsninger for å
langtidsbevare
og gi tilgang til
arkiver*

Delmål 10			
<i>Arkivverket sørger for trygg langtidsbevaring</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
10.1 Utbredelse av Digitalarkivet for langtidsbevaring	50 kommuner bruker DA til langtidsbevaring av digitale arkiver		157 kommuner er tilknyttet Digitalarkivet langtidsbevaring.
Delmål 11			
<i>Arkivverket sørger for brukervennlig tilgjengeliggjøring av digitale arkiver</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/vurdering	Kommentar
11.1 Utbredelse av Digitalarkivet for tilgjengeliggjøring	Styrket økosystem – Minst en tjeneste for tilgjengeliggjøring er utviklet utenfor Arkivverkets regi		KDRS har kommet langt i å utvikle en ekstern visningsløsning som bruker data fra Digitalarkivet. Det gjenstår utvikling fra Arkivverkets side. Flere aktører er i ferd med å utvikle løsninger koblet mot Digitalarkivet.
11.2 Brukerbehov	Involvere ulike brukergrupper og interesser for å få innsikt i behov og gjøre prioriteringer, og løpende testing av delleveranser		Vi samhandler gjennom våre styringsråd og brukerråd. I tillegg har vi invitert til samlinger for de ivrigste kundene i Digitalarkivet. Utvikling av funksjonalitet skjer i dialog med kundene.

**Leveranser på overordnet
mål 5 i tildelingsbrev**

Tabell 13

Rapportering på overordnet mål 5. Sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengelig-gjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter

Delmål 12			
<i>Norsk helsearkiv skal effektivt fylle Helsearkivregisteret med innhold av god nok kvalitet</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/ vurdering	Kommentar
12.1 Effektiv og kontinuerlig forbedring av produksjon	36 millioner digitaliserte sider		Norsk helsearkiv digitaliserte 31,5 millioner sider i 2023. Vi mottok eldre og mer krevende materiale, det gjorde registreringen mer tidkrevende. Antall sider ble lavere enn ambisjonen.
12.2 Mottak og bevaring	Motta og bevare både digitalt skapt – og digitalisert, fysisk pasientarkivmateriale, og innlemme dette i Helsearkivregisteret		I 2023 ble 343 241 journaler innlemmet i Helsearkivregisteret. Dette var opprinnelig fysisk skapt materiale. Helse Nord tester uttrekk fra elektronisk pasientjournal, men vi har ikke mottatt digitale uttrekk fra dem ennå.

**Leveranser på overordnet
mål 6 i tildelingsbrev**

Tabell 14

Rapportering på overordnet mål 6. Bevare pasientarkiver for nasjonal ordning for oppbevaring av pasientjournaler ved overdragelse og opphør av virksomhet

Delmål 13			
<i>Motta både fysiske og elektroniske arkiver</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/ vurdering	Kommentar
13.1 Antall mottatte arkiver	Motta alle fysiske og elektroniske arkiver som oppfyller kriteriene for avlevering		I 2023 har vi mottatt 13 arkiver med fysiske pasientjournaler og 54 arkiver med elektroniske pasientjournaler fra virksomheter som nedlegges eller mister autorisasjon.

**Leveranser på overordnet
mål 7 i tildelingsbrev**

Tabell 15

Rapportering på
overordnet mål 7.
Fremme medisinsk
og helsefaglig
forskning

Delmål 14			
<i>Norsk helsearkiv skal være ledende på å digitalisere, bevare, fremfinne og utlevere relevante helsedata for forskning</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/ vurdering	Kommentar
14.1 Forsvarlig digital langtidbevaring	Ha en forsvarlig langtidbevaring av pasientarkivene i tråd med faglige standarder, samt foreta nødvendige kvalitetskontroller	●	Har systemer og rutiner for digital langtidbevaring, og følger internasjonale standarder (OAIS).
14.2 Yte digitale tjenester for forskere	Etablere gode søke- og utleveringsverktøy, samt tjenester for søknads- og saksbehandling via helsedata.no og Helsedataservice (1. linje)	●	Verktøy og tjenester er tilgjengelige på helsedata.no. Helsedataservice er ny førstelinje med vedtaksmyndighet for utlevering til forskere.
14.3 Synliggjøring og bruk av Helsearkiv-registeret som et nytt, sentralt helseregister	Gjennomføre informasjonsaktiviteter mot aktuelle forsknings- og brukermiljøer for å øke antall søknader fra forskere. Minst 15 søknader fra forskere	●	Norsk helsearkiv har behandlet totalt seks søknader fra forskere i 2023, og jobber for å øke antallet. Norsk helsearkiv deltar på forsknings- og helsekonferanser, samarbeider med forskningsmiljøer, sender ut temaskriv og publiserer artikler.
Delmål 15			
<i>Bevare tillit til Norsk helsearkivs behandling av personopplysninger</i>			
Styringsparameter	Ambisjon	Resultat/ vurdering	Kommentar
15.1 Utlevering i henhold til gjeldende lov- og forskriftskrav	Ha forsvarlige rutiner og systemer for utlevering av helseopplysninger, og føre oversikt over foretatte utleveringer	●	Kvalitetssystem og rutiner er utarbeidet, også for avvikshåndtering. Det ble vedtatt at Helseklage er Norsk helsearkivs formelle klageinstans.

Del IV

Styring og kontroll av virksomheten

*1
Fra maskinrommet ombord på en norsk
minesveiper (London, 22.12.43) <https://nye.digitalarkivet.no/source/241506/photo/46f2477c-4a44-4e23-9e1f-a86be94eed1f?media=photo&s=>

*2
Kartdetalj fra «Augells brygge av 1777, Larvik»,
en samling glassplater fra Havnedirektoratet,
Riksarkivet. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241647/photo/4fd00f23-0193-43ee-a2c1-c0964369e4ee?image=i%3A88e6978b-910f-4679-86da-e0a3b18b8e01&media=photo>

Arkivverkets samfunnsoppdrag og hovedmål gis i statsbudsjettet og tildelingsbrevet, og ligger til grunn for oppgaveløsningen. Områdene gjør sine prioriteringer, både rundt driftsaktiviteter og utviklingsoppgaver. Viktige avgjørelser løftes opp til i toppledergruppen. Målinger og rapporteringer fra driftsaktivitetene samles i Arkivverkets data-bank, mens utviklingsaktivitetene har sin egen oppfølging gjennom porteføljeforvaltningen. Her tas det i bruk vanlig prosjektstyrings- og porteføljestyringsverktøy. Som prosjektmodell ligger Prosjektveiviseren til grunn som et utgangspunkt. Risikovurdering og status for tiltakene presenteres jevnlig for toppledergruppen.

I Arkivverket jobber vi mer smidig enn det som har vært vanlig innenfor tradisjonell prosjektmetodikk og alminnelig oppgaveløsning. Dette innebærer å teste ut løsninger underveis og justere etter tilbakemeldinger. Det handler om at vi som organisasjon, team og individer skal ha en kultur der vi er utforskende, åpne, nysgjerrige og tilpasningsdyktige i en verden preget av usikkerhet og høy endringstakt.

IV.1 Internkontroll

Arkivverkets internkontroll vurderes å være tilstrekkelig. Interne rutiner og struktur for løpende budsjettmessig oversikt og økonomisk styring gjennom året, har vært viktig. Arkivverket iverksatte tiltak for å håndtere de uforutsette utgiftsøkningene vi opplevde i 2022. Flere av tiltakene ble videreført i 2023 og vi har redusert strømforbruket med 14 prosent. Utgiftene til strøm sank fra 16,7 millioner kroner til 10,5 millioner kroner, både på grunn av lavere priser og redusert forbruk. Innsparingen har vært nødvendig for å sikre midler til alminnelig drift av virksomheten.

IV.2 Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Det er ingen utestående oppfølgingspunkter på merknader fra tidligere års revisjonsberetninger fra Riksrevisjonen.

IV.3 Sikkerhet og beredskap

Den geopolitiske situasjonen og Arkivverkets digitale transformasjon stiller stadig høyere krav til beredskap og sikkerhetstiltak. Dette gjelder nye og økte trusler mot både Arkivverkets digitale og fysiske verdier. Stadige endringer i trusselbildet med tilhørende vurderinger og tiltak for å opprettholde god informasjonssikkerhet, medfører også et økende ressursbehov.

IV.4 Viktige prioriteringer

Likestilling og deltakelse

Et viktig premiss for å bidra til likestilling og deltagelse, er tilgang. For å få til dette, må arkivene gjøres tilgjengelig digitalt og materialet må digitaliseres på en måte som legger til rette for nye, inkluderende løsninger i fremtiden.

Arkivverket jobber for mangfold og inkludering, og for at befolkningen skal gjenspeiles i arkivene. Vårt samfunnsoppdrag er å sikre stemmer fra alle lag av befolkningen. Gjennom vår metodiske tilnærming til arbeidet med helhetlig samfunnsdokumentasjon, etterstreber vi å sikre representasjon i arkivene. Spesielt aktuelle arkiver identifiseres i bevaringsplaner.

Arkivverket ivaretar sårbare grupper, gjennom å tilrettelegge veiledningen vår helt ned til en-til-en veiledning. Vi gir tilgang til dokumentasjon om rettigheter og saksforløp i arkivene vi har mottatt. Digitaliseringsarbeidet retter seg mot brukergrupper over hele landet, og gjør det mulig å få tilgang til informasjon uavhengig av hvor man befinner seg og hvem man er. Når vi legger til rette for en smidigere saksbehandling for forvaltningen gjennom Digitalarkivet, vil dette også føre til at alle brukergrupper i landet kan betjenes på en raskere og mer hensiktsmessig måte.

Arbeidet med ny forskrift til ny arkivlov var en sentral oppgave for Arkivverket i 2023, og mange medarbeidere var involvert. Arkivverkets mål har vært at den nye forskriften skal være oversiktlig, brukervennlig og praktisk anvendbar for alle som skal lese og bruke den.

Langtidsbevaring for museenes digitale materiale

Det er behov å få på plass en løsning for langtidsbevaring av museenes digitale materiale. Kulturdirektoratet koordinerer et flerårig samarbeid med Arkivverket og Nasjonalbiblioteket.

I 2023 har vi sammen utarbeidet et utkast til mandat og plan for gjennomføring av et forprosjekt. Begge deler er oversendt til Kultur- og likestillingsdepartementet.

IV.5 Fellesføringer

Læringer og studenter

Arkivverket er tilknyttet opplæringskontoret OK Stat, og har to lærlinger innen medieteknikk ved vårt arbeidssted i Oslo, og én lærling innen IT-drift på Tynset. Dette er én lærling mer enn vi hadde i 2022.

Arkivverket har opplevd lærlinger innen medieteknikk som et positivt tilskudd til virksomheten. De bidrar med foto, filming og innhold til sosiale medier. Våre erfaringer som lærlingebedrift ble delt på statens lærlingekonferanse 1. desember 2023.

I 2023 har vi også hatt studenter i praksis ved våre arbeidsteder i Tromsø, Tynset, Stavanger og Trondheim. I Oslo deltok studenter i et sommerprosjekt via det norske IT-selskapet Computas.

Sykefravær og tilrettelegging

Sykefravær

Arkivverket hadde som mål i 2023 å oppnå 97 prosent jobbnærvær. Det samlede sykefraværet for 2023 var 6,5 prosent mot 5,2 prosent i 2022. Det legemeldte fraværet er lavere enn i landet forøvrig. Langtidsfraværet økte fra og med tredje kvartal. Det er grunn til å tro at det kun er en

*Spesialrådgiver
Kjetil Sviland på
opptak sammen
med lærlingene
Idunn Jacobsen og
Andreas Bedregal*

liten andel av fraværet som skyldes forhold på arbeidsplassen. Noe av fraværet skyldes graviditet. Det økte egenmeldte fraværet mot slutten av året kan i stor grad knyttes til luftveissykdom, influensa og korona. Alle ledere rapporterer på sin oppfølging hvert kvartal og statistikken gjennomgås i arbeidsmiljøutvalget.

Samlet fravær i 2023 var 6,5 prosent. Av dette var 1,9 prosent egenmeldt, 0,6 prosent var korttidsfravær og 4,0 prosent var langtidsfravær. Det egenmeldte fraværet ligger over landsgjennomsnittet.

Mulighetene for desentralisert arbeid

Arkivverket har en funksjonsbasert organisering og landsdekkende oppgaveløsning, som går på tvers av våre elleve arbeidssteder. Et flertall av våre fagmiljøer og organisatoriske enheter har ansatte ved flere arbeidssteder. Samtidig har vi søkt å samle fagmiljøer, slik at ansatte i størst mulig grad har et faglig fellesskap. Vi ønsker at de ansatte skal ha kollegaer innenfor samme funksjonsområde på sitt arbeidssted. Dette er for å ivareta ansattes og organisasjonens behov for tilhørighet, arbeidsmiljø og kompetansedeling i oppgaveløsningen.

Vi har inngått fjernarbeidsavtaler i enkelte tilfeller. Grunnen kan være ansattes tilretteleggings-

behov, eller organisasjonens behov for å få tak i markedsutsatt kompetanse.

I tillegg har Arkivverket et fåtall ansatte som ikke er knyttet til noen av etatens arbeidssteder. De har en kompetanse som det er vanskelig å rekruttere i dagens arbeidsmarked. Vi ser at det gir oss en mulighet til å beholde kritisk kompetanse, men det er ingen langsiktig god løsning for den ansatte eller arbeidsgiver. Vår erfaring er at ansatte sier opp etter en stund, grunnet ønske om å ha kollegaer og et arbeidsmiljø nærmere seg. Antallet slike avtaler har ikke økt siden 2022.

Redusere konsulentbruken

I henhold til regjeringens fellesføring for 2023, har Arkivverket redusert konsulentbruken. Regnskap for 2023 viser utgifter til konsulent tjenester på 32,4 millioner kroner. Det er en nedgang på 2,1 prosent. Andel utgifter til konsulent tjenester av total utbetaling til lønn, er redusert fra 13,2 prosent til 12,2 prosent.

Nesten 90 prosent av konsulentbruken i Arkivverket er knyttet til utvikling av IT-løsninger, hvor utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet utgjør hovedandelen. Arkivverket ønsker i størst mulig grad å bruke egne ansatte til å utvikle Digitalarkivet. Konsulenter skal kun brukes når vi må. Utvikling av Digitalarkivet er imidlertid finansiert av satsingsmidler som varer i fire år. Tids-

Tall i millioner	2022	2023
Utgifter til konsulent tjenester	33,1	32,4
Utbetaling til lønn (årsregnskapet note 2)	251,6	265,1
Andel konsulent tjenester/utbetaling av lønn	13,2 %	12,2 %

Tabell 16

Konsulentbruk

begrensningen i finansieringen gjør at det ikke er hensiktsmessig kun å bruke intern kompetanse. Utviklingen skal i størst mulig grad skal skje med egne ansatte, og ved oppbygging av interne fagmiljøer. Derfor er deler av satsingsmidlene overført fra post 45, til å dekke lønnsmidler på post 01.

Arkivverket har siden 2020 systematisk og gradvis klart å bygge opp et internt utviklings-team for Digitalarkivet, med kompetanse som vi har behov for i et lengre perspektiv. Det er fortsatt krevende å rekruttere til og opprettholde et slikt team, fordi dette er svært konkurranseutsatt kompetanse. Målsetningen er at bruk av konsulenter avgrenses til tidsbegrensede kapasitetsutfordringer, midlertidige kompetansebehov eller tilfeller hvor det er behov for en ekstern eller uavhengig vurdering.

Arkivverket har ikke kjøpt tjenester innenfor kommunikasjon- og informasjonsrådgivning i 2023. Kjøp av tjenester fra kommunikasjonsbransjen er kun knyttet til bistand til design, visuell profil og utsendelse av nyhetsbrev, for totalt 0,85 millioner kroner.

Ansettelser

I 2023 har Arkivverket lyst ut 48 stillinger, dette inkluderer faste og midlertidige stillinger, og sommervikariater. 40 av de utlyste stillingene er nå besatt. Det er fremdeles svært krevende å tiltrekke seg konkurranseutsatt kompetanse. Arkivverket har arbeidet målrettet for å være mer synlig blant særlig attraktive målgrupper. Søkerne til stillingene tiltrekkes av Arkivverkets samfunnsoppdrag og nye utviklingsoppgaver.

IV.6 Andre krav

Aktivitets- og redegjørelsesplikten

Faktisk tilstand for kjønnslikestilling i 2023

Arkivverket jobber systematisk med likestilling og mot diskriminering, ved at gjeldende lover og regelverk er implementert i våre rutiner og følges opp av HR, ledere og tillitsvalgte. Arbeidet følges opp av toppledergruppa og i IDF-møtene med de tillitsvalgte.

Arkivverkets ledelse, HR og hovedtillitsvalgte gjennomførte en risikokartlegging i 2023 av status for mangfold og likestilling i Arkivverket. Sjekklisten og metodikken fra Likestillings- og diskrimineringsombudet dannet grunnlaget for arbeidet. Kartleggingen er brukt som grunnlag for å utarbeide en handlingsplan der hovedmålet er å legge til rette for likestilling, inkludering og mangfold, og å hindre diskriminering.

Med bakgrunn i kartleggingen av kjønnsforskjeller og mangfold, er det ikke avdekket særskilte risikoer for diskriminering i Arkivverket. Utviktede lønnsforskjeller analyseres årlig i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger. Det er ikke avdekket utviktede forskjeller med utgangspunkt i kjønn. Likevel vil det jobbes videre med å opprettholde arbeidet. En rekke tiltak er

Kjønnsbalanse*		Midlertidig ansatte*		Foreldrepermisjon*		Deltidsansatte*	
Antall kvinner og menn		Antall og/eller prosentandel av kvinner som jobber midlertidig og prosentandel av menn som jobber midlertidig		Gjennomsnitt antall uker og/eller antall		Antall og/eller prosentandel av kvinner som jobber deltid og prosentandel av menn som jobber deltid	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
174	158	2,4 % (8)	1,5 % (5)	26,09	16,9	2,7 %	1,2 %

Tabell 17

Kjønnslikestilling
i 2023

	Kjønnsbalanse		Gjennomsnittslønn (i tusen kr)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Totalt i Arkivverket (inkl. midlertidige ansatte)	174	158	670 (92,7 %)*	723
Toppledere (ledergruppen)	4	4	1 169 (92,66 %)	1 302
Avdelingsdirektører	8	11	1 013 (98,8 %)	1 026
Seniorrådgivere	48	63	747 (95 %)	786
Rådgivere	38	38	608 (100,3 %)	606
Konsulent	22	8	479 (99,4 %)	482
Førstekonsulent	13	9	536	528
Amanuensis	13	12	683 (100,5 %)	680
Førsteamanuensis	4	4	733 (99,66 %)	736

Tabell 18

Kjønnsfordeling på
stillingsnivå og
gjennomsnittslønn
*Tallene i kolonne
4 viser kvinners
gjennomsnittslønn
i pst. av mennenes
gjennomsnittslønn

definert for å sikre at Arkivverket prioriterer og fortsetter å følge opp likestilling-, inkluderings og mangfoldsarbeidet på en god måte.

Handlingsplanen har noen hovedområder som Arkivverket skal følge opp:

- graden av universell utforming på arbeidsplassene
- om Arkivverket oppleves som en inkluderende arbeidsplass
- utvikling av systematikk/rutine for å sikre jevnlig oppdatering av kompetansen til de som har roller i rekrutteringsprosessene
- revisjon av etiske retningslinjer
- arbeid med å styrke tilbakemeldingskultur

I 2024 er det flere områder i handlingsplanen som skal følges opp med konkrete tiltak.

- Vi skal se på inkluderende språk i utlysningstekstene og løfte evaluering og rolleforståelse i ansettelsesrådet når det gjelder antidiskriminering. Det skal også lages nanolæring om lovverk knyttet til antidiskriminering og god rekruttering for de som er involvert i disse prosessene.
- Arkivverkets tilbud om kompetanseutvikling skal tydeliggjøres. Individuelle kompetanse-

planer skal inkluderes i malen for utviklingssamtaler.

- Vi skal fortsatte arbeidet med å evaluere om vi har strukturelle forskjeller, som kun kan forklares med kjønn eller andre diskrimineringsgrunnlag.
- For å gi god tilrettelegging, skal vi skaffe oversikt og kartlegge status for universell utforming i virksomheten. Vi skal også vurdere mulighetene for å ta imot ansatte som ikke kan jobbe 100 prosent, samt legge til rette for arbeidstrening og samarbeid med NAV.
- I Arkivverket vil vi at det skal være mulig å kombinere arbeid og familieliv. Vi vil formidle hva vi gjør på dette området, og legge til rette for å sikre enhetlig praksis.
- For å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold vil vi revitalisere etiske retningslinjer for virksomheten, og identifisere tiltak for å styrke tilbakemeldingskulturen.
- I dialog med velferdsutvalget, vil vi vurdere om sosiale tiltak er inkluderende nok, slik at vi sikrer et godt arbeidsmiljø for alle.

Arkivverkets språkarbeid

Den årlige kartleggingen Språkrådet gjennomfører i virksomhetene i staten, samt Arkivverkets interne tellinger, viste i 2023 at Arkivverket ikke oppfyller språklovens krav. For eksempel er ingen av våre skjemaer skrevet på nynorsk, rundt

90 prosent av postene på sosiale medier er på bokmål og det er 100 prosent bokmålandel i publiserte dokumenter på arkivverket.no.

Å overholde språkloven stiller krav til både virksomheten og den enkelte saksbehandler. Brukerhenvendelser skal besvares på den målformen de er mottatt. Brev som går ut fra Arkivverket, skal skrives på nynorsk til organer som har nynorsk som hovedmål. Virksomheten skal også legge til rette for at den enkelte medarbeider kan bruke sin foretrukne målform i sitt arbeid.

Vi har identifisert to årsaker til fraværet av nynorsk i Arkivverkets eksterne kommunikasjon:

1. Det er ikke mulig å gjøre endringer i målform på den eksisterende plattformen for publisering på nettsidene.
2. Det er lav bevissthet rundt valg og bruk av målform i organisasjonen.

I 2023 ble det derfor satt i gang et langsiktig arbeid for å øke bruken av nynorsk i organisasjonen. For å oppnå etterlevelse av språkloven, må vi jobbe for en bedre kultur for målbruk, heve medarbeidernes kompetanse om målformer, finne riktige hjelpemidler, og tilpasse aktuelle plattformer. Det viktigste enkelttiltaket er å anskaffe og utvikle nye nettsider. Uten en ny

plattform er det teknisk umulig å etterkomme kravene i språkloven. Dette er tid- og ressurskrevende, men arbeidet er igangsatt. I forbindelse med implementering av planlagt visuell profil, ble det utarbeidet nye brevmaler både for bokmål, nynorsk og nordsamisk. Det ble i tillegg utarbeidet notatmaler på nynorsk.

Forsterket innsats for arkiv og dokumentasjonsforvaltning i virksomheten

Arkivverket har gjennom flere år jobbet for å bedre dokumentfangsten og utvikle arkiveringsprosessene i Arkivverket ved hjelp av automatisering, integrasjoner, forenkling og standardisering. Dette har ført til forbedringer og effektivisering av journalføringen, både med hensyn til kvalitet og kvantitet.

I likhet med resten av forvaltningen, har Arkivverket opplevd utfordringer med å dokumentere det som faller utenfor normal saksbehandling, det vil si ustrukturerte arbeidsprosesser. Dokumentsenderet har derfor intensivert opplæring av medarbeidere, utviklet veiledere og økt brukerstøtten for å imøtekomme behovet.

I 2023 overtok Arkivverket driften av Medietilsynets arkiv. Samtidig fikk vi overført en medarbeider. Dette har gitt et sterkere fagmiljø til gagn for begge etater.

Arkivverket utøver meroffentlighet i den grad det lar seg gjøre og publiserer alt i journalen, både interne og eksterne dokumenter, to dager etter journalføring. Vi har også tatt i bruk fulltekstpublisering av saksdokumenter.

Forvaltning av spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet

I 2023 fordelte Kultur- og likestillingsdepartementet 12,3 millioner kroner av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping for 2022 til arkivformål. Arkivverket har i oppdrag å forvalte midlene, og i henhold til retningslinjer fra departementet skal tilskudd gis til prosjekter og utviklingstiltak på arkivfeltet. Deler av tilskuddsrammen skal disponeres til planmessig arbeid med å sikre at privatarkiver fra viktige samfunnssektorer og alle landets regioner blir bevart og gjort tilgjengelig.

I juni lyste Arkivverket ut midler innenfor de to programområdene «En innovasjonsarena for arkiv» og «Startskudd for tilgjengeliggjøring av kulturarv (sikring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv)». De to programområdene ble utarbeidet i samarbeid med arkivsektoren, på bakgrunn av en behovskartlegging. Programområdene gjelder for perioden 2023-2026.

I løpet av søknadsperioden er det gjennomført et digitalt inspirasjons- og erfaringsseminar for potensielle søkere. På seminaret presenterte Arkivverket det nye søknadsprogrammet og tre tidligere mottakere av midler delte sine erfaringer. Over 100 personer deltok. I tillegg åpnet vi opp for veiledning av søkere som hadde behov for dette. 25 søkere benyttet seg av tilbudet.

Arkivverket mottok 76 søknader med total søknadssum på 49,4 millioner kroner. Ikke siden 2017 har vi mottatt så mange gode søknader, og til en så høy sum. 5,4 millioner kroner av tildelingene ble fordelt på 15 ulike innovasjonsprosjekter. 6,8 millioner kroner ble fordelt på 16 ulike prosjekter som har som mål å sikre og tilgjengeliggjøre viktige privatarkiver. Oversikt over søkere og tildelinger ble tilgjengeliggjort på Arkivverkets nettsider 15. desember, og er gjengitt i vedlegg 1, «Søkere og tildelinger til prosjekt- og utviklingsmidler til arkiv 2023».

Økende engasjement og flere søkere

De siste årene har vi sett et økende engasjement for utvikling, testing og nyskaping på arkivområdet. Det er gledelig, da det er mange utfordringer. De siste årenes satsing på bevaringsplaner har løftet arbeidet med privatarkiv og helhetlig samfunnsdokumentasjon. Vi vet fra Arkivstatistikken at bare 20 prosent av arkivene

som er sikret i dag, er fra privat sektor. Urovekkende få digitale privatarkiver er bevart.

Oppmerksomheten om behovene på arkivfeltet, har resultert i mange gode søknader. Til tross for dette har ikke summen som Arkivverket har til fordeling økt. Vi er bekymret for at den høye andelen gode søknader som må avslås, etter hvert vil påvirke engasjementet i sektoren. Dette vil redusere initiativer til å sette i gang utviklingsprosjekter og finne gode løsninger. Vi er også bekymret for at begrensede midler på sikt vil føre til at færre viktige privatarkiver blir bevart. Sikring av disse ikke er regulert i lov, og nedprioriteres derfor ofte. For å møte behov og utviklingsvilje anbefaler Arkivverket en opptrapping av andelen av spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet. En samlet arkivsektor stiller seg bak denne anbefalingen.

Del V

Fremtidsutsikter

*1
Holmenkollrennene 1956. Foto tatt i forbindelse med reportasje i Billedbladet NÅ, nr. 9, 1956. Foto: Ragge Strand og Finn Norstrøm. <https://nye.digitalarkivet.no/source/241407/photo/369e5505-6326-4d23-b126-36e8d8c867a0?image=i%3Ae705dab7-e7f2-4c56-8714-af9ebe2cd050&media=photo>

*2
Fragment av Jöfraskinna. Inneholder tekst fra Håkon Håkonssons saga. <https://media.digitalarkivet.no/view/58518/11>

Arkivene er en gullgruve, og Arkivverket sitter på en av landets største samlinger av data. Dette er data om og fra eiendom, helse, slekt, historie, barnevern, rettsvesen, skole, innvandring, likestilling, middelalder og beslutninger fattet i forvaltningen, for å nevne noen områder. Dette utfylles av privatarkiver fra viktige personer, foreninger og bedrifter.

Arkivene legger et grunnlag for ny kunnskap, og når informasjonen blir digitalt tilgjengelig åpner det seg nye muligheter. Digitalisering gjør oss i stand til å bruke arkivene på nye måter slik at vi får ny innsikt. Vi kan sammenstille store mengder informasjon eller sammenkople opplysninger, og dele disse på tvers. Flere arkiver blir tilgjengelige i digitale løsninger for forvaltningen, slik som den nye visningen av ligningsregisteret og folke-registeret for Skatteetaten. Forskning på digitaliserte helsedata kan hjelpe med å gi nye svar på medisinske gåter. Språkteknologi bidrar til å gjøre samiske vokalararkiver forståelige, dermed blir samiske språk tilgjengelig for flere. Slik blir arkivene relevante på nye måter, for nye brukere. Det sikrer demokrati, rettssikkerhet og kulturarv.

Informasjonsmengden i samfunnet er enorm, og den skapes og formidles i stadig nye kanaler og systemer. Hvis den ikke fanges, forsvinner den for godt. Å ta vare på det digitalt skapte er krevende på en annen måte enn å ta vare

på papirarkiv. Mens papirarkiver kan lagres i flere hundre år uten særlig kvalitetsforringelse, forvitrer digitale systemer raskt. Vi ser at det er nødvendig å gjøre enda mer for å ta vare på digitalt skapt informasjon. Samtidig kan vi ikke ta vare på alt, det må skje en utvelgelse på forhånd. Bevaringsutvalget kom i 2023 med flere forslag til hvordan vi kan jobbe fremover, og dette er gode og viktige anbefalinger som Arkivverket tar med seg videre. Vi må gjøre mer for å hjelpe forvaltningen, slik at de er i stand til å ta vare på det som gir verdi, både for egen virksomhet og for ettertiden.

Forvaltningen henger etter med å avlevere sine arkiver, og utviklingen gir grunn til bekymring. Det utfordrer Arkivverket, og andre arkivinstitusjoner, til å tenke nytt rundt hvordan vi kan sikre arkiver for langtidsbevaring. Det er flere årsaker til at avlevering ikke skjer, det gjelder både papirarkiver og digitalt skapte arkiver. Vi må se på helheten og hvilke metoder vi tar i bruk for å bidra til at virksomhetene får dette til. Samtidig krever det at arkivinstitusjoner blir satt i stand til å aksle oppgaven.

Arkivverket fikk i 2020 bevilget 140 millioner til utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet. Etter at finansieringen tar slutt, vil det fortsatt være behov for videreutvikling. Som fellesløsning, er Digitalarkivet del av den offentlige digitale

infrastrukturen. Fremover vil det være mulig for flere av brukerne å bygge egne tjenester på plattformen. Nytt av langtidsbevarings- og tilgjengeliggjøringsløsningene vil øke etter hvert som flere knytter seg til dem. Stabil drift og forvaltning er en forutsetning for at Digitalarkivet skal fungere, og vil kreve mer ressurser i årene som kommer.

Dagens regelverk fungerer ikke godt nok for en ny og digital hverdag. Arkivverket jobber på oppdrag fra departementet med å utarbeide forslag til ny forskrift til ny arkivlov. Når den nye loven og forskriften skal implementeres, vil det påvirke forvaltningen, sektorens og Arkivverkets arbeid. Arkivverket skal lage ny veiledning og nye rutiner. Vi må også tilegne oss erfaring i å håndheve det nye regelverket, blant annet i rollen som tilsynsmyndighet.

De siste årene har Arkivverket hatt høyt trykk på å omstille virksomheten, omdisponere budsjettene og endre kompetansesammensetningen. Dette er likevel ikke nok for å møte de endringsbehovene vi ser. Vi kan ikke bruke gårsdagens virkemidler til å møte utviklingsbehovene fremover. Det samme gjelder hvordan vi tilpasser oss nye regelverk og krav, både nasjonale og internasjonale, og hvordan vi tar inn over oss digitaliseringen i samfunnet ellers.

Arkivverket og arkivsektoren kan gi viktige bidrag til en effektiv forvaltning, ivaretagelse av kulturarven og en ønsket samfunnsutvikling. Arkivverket har fortiden i magasinet, hodet i nåtiden og jobber for fremtiden.

Del VI

Årsregnskap

*1

*3

*1 Mary Ann Elizabeth (Betzy) Stephansen var den første norske kvinnen som tok doktorgrad i matematikk, 1902. Fra 1906 var hun ansatt på Ås, først som assistent i fysikk og matematikk, så fra 1921 som dosent i matematikk. Kilde: Arkiv/UMB. <https://foto.digitalarkivet.no/fotoweb/archives/5001-Historiske-foto/Indekserte%20bilder/Midttun%2C%20J%C3%B8rund249.tif.info#c=%2Fotoweb%2Farchives%2F5001-Historiske-foto%2F%3Fq%3Dmatematikk>

*2 Detalj fra Arkivverkets årsregnskap, «Oppstilling av bevilgningsrapportering 2023».

*3 Bokstav fra Kongens "nei" 10. april 1940. <https://www.arkivverket.no/utforsk-arkivene/norges-dokumentarv/kongens-nei-10.april-1940>

*2

År	Verdi
2021	15,000, 72,1
2020	10,000, 72,1
2019	10,000, 72,1
2018	10,000, 72,1
2017	10,000, 72,1
2016	10,000, 72,1
2015	10,000, 72,1
2014	10,000, 72,1
2013	10,000, 72,1
2012	10,000, 72,1
2011	10,000, 72,1
2010	10,000, 72,1
2009	10,000, 72,1
2008	10,000, 72,1
2007	10,000, 72,1
2006	10,000, 72,1
2005	10,000, 72,1
2004	10,000, 72,1
2003	10,000, 72,1
2002	10,000, 72,1
2001	10,000, 72,1
2000	10,000, 72,1
1999	10,000, 72,1
1998	10,000, 72,1
1997	10,000, 72,1
1996	10,000, 72,1
1995	10,000, 72,1
1994	10,000, 72,1
1993	10,000, 72,1
1992	10,000, 72,1
1991	10,000, 72,1
1990	10,000, 72,1
1989	10,000, 72,1
1988	10,000, 72,1
1987	10,000, 72,1
1986	10,000, 72,1
1985	10,000, 72,1
1984	10,000, 72,1
1983	10,000, 72,1
1982	10,000, 72,1
1981	10,000, 72,1
1980	10,000, 72,1
1979	10,000, 72,1
1978	10,000, 72,1
1977	10,000, 72,1
1976	10,000, 72,1
1975	10,000, 72,1
1974	10,000, 72,1
1973	10,000, 72,1
1972	10,000, 72,1
1971	10,000, 72,1
1970	10,000, 72,1
1969	10,000, 72,1
1968	10,000, 72,1
1967	10,000, 72,1
1966	10,000, 72,1
1965	10,000, 72,1
1964	10,000, 72,1
1963	10,000, 72,1
1962	10,000, 72,1
1961	10,000, 72,1
1960	10,000, 72,1
1959	10,000, 72,1
1958	10,000, 72,1
1957	10,000, 72,1
1956	10,000, 72,1
1955	10,000, 72,1
1954	10,000, 72,1
1953	10,000, 72,1
1952	10,000, 72,1
1951	10,000, 72,1
1950	10,000, 72,1
1949	10,000, 72,1
1948	10,000, 72,1
1947	10,000, 72,1
1946	10,000, 72,1
1945	10,000, 72,1
1944	10,000, 72,1
1943	10,000, 72,1
1942	10,000, 72,1
1941	10,000, 72,1
1940	10,000, 72,1
1939	10,000, 72,1
1938	10,000, 72,1
1937	10,000, 72,1
1936	10,000, 72,1
1935	10,000, 72,1
1934	10,000, 72,1
1933	10,000, 72,1
1932	10,000, 72,1
1931	10,000, 72,1
1930	10,000, 72,1
1929	10,000, 72,1
1928	10,000, 72,1
1927	10,000, 72,1
1926	10,000, 72,1
1925	10,000, 72,1
1924	10,000, 72,1
1923	10,000, 72,1
1922	10,000, 72,1
1921	10,000, 72,1

Innhold

VI.1	Ledelseskommantar årsregnskapet.....	64
	Formål	
	Bekreftelse	
	Vurdering av vesentlige forhold	
	<i>Bevilgninger</i>	
	<i>Driftsutgifter og investeringer</i>	
	Tilleggsopplysninger	
VI.2	Prinsippnote årsregnskapet.....	65
VI.3	Bevilgningsrapporteringen	65
VI.4	Artskontorrapporteringen.....	66
VI.5	Diverse rapporter fra regnskapet	66
	Oppstilling av bevilgningsrapportering 2023	
	Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter	
	Note B Forklaring fullmakter og mulig overførbart beløp til neste år	
	Oppstilling av artskontorrapporteringen 2023	
	Note 1 Innbetalinger fra drift	
	Note 2 Utbetalinger til lønn	
	Note 3 Andre utbetalinger til drift	
	Note 4 Finansinntekter og finansutgifter	
	Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer	
	Note 6 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.	

VI.1 Ledelseskommentar årsregnskapet

Formål

Arkivverkets samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og å sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningene til Arkivverket i 2023:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver
- sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter
- fremme medisinsk og helsefaglig forskning

Arkivverket fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av kapittel VI.2, Prinsippnote til årsregnskapet. Årsregnskapet inngår i sin helhet som del VI i Årsrapport 2023 for Arkivverket.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementets instruks om økonomi- og virksomhetsstyring til Arkivverket. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Arkivverkets disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld i regnskapsåret.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgninger

Arkivverket mottok i 2023 en samlet bevilgning på utgiftssiden på 663 millioner kroner fordelt over to budsjettkapitler fra to departementer. Disse er kap. 329 Arkivformål fra Kultur- og likestillingsdepartementet, og kap. 704 Norsk helsearkiv fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Bevilgningen fra Kultur- og likestillingsdepartementet til arkivformål over kapittel 329 utgjorde samlet 575,8 millioner kroner fordelt over tre budsjettposter, med overføring fra i fjor. Hovedandelen, post 01 «*Driftsutgifter*», utgjorde 446,95 millioner kroner, og post 45 «*Større utstyrsan-*

skaffelser og vedlikehold» var på 126,2 millioner kroner. De resterende 2,7 millioner kroner var bevilget over post 21 «*Spesielle driftsutgifter*» og forutsetter tilsvarende ekstern finansiering. Samlet bevilgning fra Helse- og omsorgsdepartementet til Norsk helsearkiv på utgiftssiden utgjorde 87,2 millioner kroner fordelt med 70,7 millioner kroner over post 01 «*Driftsutgifter*» og 16,4 millioner kroner over post 21 «*Spesielle driftsutgifter*» (jf. Bevilgningsrapportering og note A).

Bevilgninger over post 01 fra kapittel 329 Arkivformål og kapittel 704 Norsk helsearkiv dekker i all hovedsak utbetalinger til drift.

Bevilgninger over kapittel 329 Arkivformål, post 21 er benyttet til oppdrag og utgifter knyttet til andre eksterne prosjekter. Utgiftene er i sin helhet finansiert av inntektskapittel 3329, post 02.

Bevilgninger fra Helse- og omsorgsdepartementet over kapittel 704, post 21 dekker i all hovedsak IT-investeringer. I tillegg er det satt av 3,2 millioner kroner i bevilgninger til bistand til helseforetakene i forbindelse med levering av arkivmateriale som i sin helhet er finansiert av inntektskapittel 3704, post 02. I 2023 er det avgitt 1 million kroner som belastningsfullmakt til Helsedirektoratet over kapittel 704 post 21.

Over kapittel 329 Arkivformål, post 45, fikk Arkivverket i 2023 videreført satsingsmidler på 35 millioner kroner for utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet. Utviklingsarbeidet ledes av egne ansatte og skjer i team bestående av våre egne fagpersoner og innleid kompetanse/konsulenter. Bevilgningen på post 45 for utvikling av Digitalarkivet i 2023 ble derfor redusert med 10 millioner kroner mot tilsvarende økning på post 01. Post 45 bevilgningen omfatter i tillegg 7,5 millioner kroner til investeringer i IT-infrastruktur og 8,7 millioner kroner øremerket til investeringen i stålkasser til det nye magasinet i Mo i Rana. Øvrige bevilgninger over post 45 er i all hovedsak knyttet til utviklingsaktiviteter som skal gi langsiktige gevinster til Arkivverkets tjenesteutvikling.

Driftsutgifter og investeringer

Arkivverkets generelle økonomiske situasjon preges fortsatt av konsekvensene av høye strømpriser og høy prisvekst siden 2022.

For å tilpasse driftsutgifter i post 01 over kapittel 329 Arkivformål til bevilgningene, og for å håndtere usikkerhet rundt strømpris, prisvekst og kompensasjon, måtte Arkivverket nedprioritere en del aktiviteter i begynnelsen av 2023. Dette gjaldt sentrale aktiviteter som tilsyn, regulatorisk sandkasse for Innebygd arkivering, og å innføre delvis rekrutteringsstopp. Selv om det har vært rom for økt rekruttering i siste halvdel av 2023, medførte

usikkerheten i årets første halvdel til at økningen i driftsutgifter i 2023 ikke har vært like stor som økningen fra bevilging i post 01 over kapittel 329 Arkivformål. Dette gir en mindretgift på omlag 10 millioner kroner (jf. Note B).

For driftsutgifter i post 01 over kapittel 704 Norsk helsearkiv, ble det økonomiske handlingsrommet vesentlig strammere i 2023. Samlet bevilging i post 01 dekker akkurat driftsutgifter i post 01. Mindretgiften er redusert fra 1 011 000 kroner i 2022 til 86 161 kroner i 2023 (jf. Note A og B).

Samlet øker utbetaling til lønn med 13,5 millioner kroner. Det tilsvarer en økning på 5,8 prosent. Andre utbetalinger til drift øker med 5,8 millioner kroner. Det tilsvarer en økning på 2 prosent, sammenlignet med 2022. Økning i andre utbetalinger til drift er lavere enn prisstigningen. Dette skyldes vesentlig reduksjon i strømutfgifter. Det kompenseres økning i husleie som følge av helårsleie for fjellmagasinet i Mo i Rana.

Utbetalingene til lønn og bygningers drift er fortsatt de største driftsutgiftene i Arkivverket. Denne andelen av den totale utbetalingen til drift, øker fra 84,7 prosent i 2022 til 85,3 prosent i 2023.

Samlet utbetaling til investeringer i 2023 er 22,7 millioner kroner og finansieres i all hovedsak av

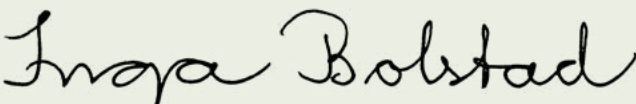
bevilgninger over kapittel 329 Arkivformål, post 45, og kapittel 704 Norsk helsearkiv, post 21. Økningen på 5,6 millioner kroner i forhold til 2022 skyldes økte aktiviteter for utvikling av Digitalarkivet og investeringsbehov i Norsk helsearkiv.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Arkivverket. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2024.

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet forvalter Arkivverket «*Tilskudd til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet*». Midlene kommer fra Norsk Tipping AS' spilleoverskudd i 2022, og utgjorde i 2023 totalt 12,3 millioner kroner. Prosessen med utbetaling av disse midlene var ikke avsluttet ved årsskiftet. Midlene vil bli utbetalt i løpet av februar 2024. Regnskapet for midlene føres særskilt og inngår ikke i Arkivverkets regnskap. Dette regnskapet revideres ikke av Riksrevisjonen, men av privat revisor.

Oslo, mars 2024

Inga Bolstad
Riksarkivar

VI.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Arkivverket er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Arkivverket er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

VI.3 Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Arkivverket har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Arkivverket har

fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Arkivverket har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Arkivverket står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

VI.4 Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Arkivverket har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Arkivverket har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen «*Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall*» fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen «*Spesifisering av bokført avregning med statskassen*». Notene viser for skjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet, og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Arkivverket har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

VI.5 Diverse rapporter fra regnskapet

I det følgende presenteres rapporter med tilhørende Noter fra regnskapet 2023.

Oppstilling av
bevilgningsrapportering 2023

*Merk at tilleggskolonnene er kun aktuelle for virksomheter som har avgitt belastningsfullmakt på inntektskapittel. Tilleggskolonnene skal utelates når det ikke er gitt slik belastningsfullmakt. Skraverter felt skal ikke fylles inn

** Samlet tildeling er ikke redusert med avgitte bealstningsfullmakter, se note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2023	Merutgift (-) og mindreutgift
0329	Arkivformål	01	Driftsutgifter	A,B	446 950 000	436 801 567	10 148 433
0329	Arkivformål	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	2 721 000	2 419 684	301 316
0329	Arkivformål	45	Større anskaffelser	A,B	126 153 000	40 643 026	85 509 974
0704	Norsk helsearkiv	01	Driftsutgifter	A,B	70 728 000	70 641 839	86 161
0704	Norsk helsearkiv	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	16 431 000	15 201 320	1 229 680
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for mva i staten		0	27 782 996	
Sum utgiftsført					662 983 000	593 490 434	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3329	Arkivformål	01	Driftsinntekter	B	2 341 000	2 250 113	-90 887
3329	Arkivformål	02	Spesielle driftsinntekter	B	1 505 000	1 676 732	171 732
3704	Norsk helsearkiv	02	Spesielle driftsinntekter	B	3 237 000	3 479 785	242 785
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		0	533 655	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		0	30 046 396	
Sum inntektsført					7 083 000	37 986 681	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						555 503 752	
Kapitalkontoer							
60061801	Norges Bank KK/innbetalinger					30 770 363	
60061802	Norges Bank KK/utbetalinger					-572 681 395	
703861	Endring i mellomværende med statskassen					-13 592 721	
Sum rapportert						-555 503 752	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
					2023	2022	Endring
703861	Mellomværende med statskassen				-25 086 573	-11 493 851	-13 592 721

Note A

Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
032901	4 516 000	442 434 000	446 950 000
032921	1 644 000	1 077 000	2 721 000
032945	70 360 000	55 793 000	126 153 000
070401	1 011 000	69 717 000	70 728 000
070421	11 139 000	5 292 000	16 431 000

Note B

Forklaring fullmakter og mulig overførbart beløp til neste år

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres".

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
032901/332901		10 148 433		10 148 433	-90 887			10 057 546	22 121 700	10 057 546
032921/332902	«kan overføres»	301 316		301 316	171 732			473 048	5 920 000	473 048
032945	«kan overføres»	85 509 974		85 509 974				85 509 974	118 253 000	85 509 974
070401		86 161		86 161				86 161	3 485 850	86 161
070421/370402	«kan overføres»	1 229 680	-1 007 326	222 354	242 785			465 139	16 094 000	465 139

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler): Arkivverket har ikke mottatt belastningsfullmakter i perioden.

Stikkordet «kan overføres»:

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 032921 Spesielle driftsutgifter er gitt med stikkordet «kan overføres».

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 032945 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold er gitt med stikkordet «kan overføres».

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 070421 Norsk helsearkiv spesielle driftsutgifter er gitt med stikkordet «kan overføres».

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler): Arkivverket har avgitt 1 000 000 kroner belastningsfullmakt til Helsedirektoratet på utgiftskapittel 0704, post 21 i 2023.

Fullmakt til å overskride driftsbvilgninger mot tilsvarende merinntekter: Arkivverket er gitt fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 329 post 01, kap. 329 post 21 og kap. 704 post 21 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3329 post 01, kap. 3329 post 02, og kap. 3704 post 02. Dersom

inntektene under inntektspostene som er omtalt ovenfor blir mindre enn tildelinger, innebærer dette at rammen under de aktuelle utgiftspostene må reduseres tilsvarende. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Mulig overførbart beløp: Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 032901 utgjør 10 148 433. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår. Mindreinntektene på kap.3329 post 01 utgjør 90 887 og inngår i beregningen av overførbart beløp til neste år. Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 032921 og 332902 utgjør 473 048 og kan overføres i sin helhet, jfr. egen

fullmakt omtalt under Stikkordet «kan overføres». Ubrukt bevilgning på kapittel/post 032945 utgjør 85 509 974 og kan overføres i sin helhet da stikkordet «kan overføres» er knyttet til kapittel/posten. Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 070401 utgjør 86 161. Beløpet er under grensen på 5% og regnes som mulig overføring til neste budsjettår; Mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 070421 og 370402 utgjør 465 139 og kan overføres i sin helhet, jfr. egen fullmakt omtalt under stikkordet «kan overføres».

Oppstilling av
artskontorrapporteringen
2023

* Avsatt arbeidsgiverandel av pensjonspremie i 2023 blir betalt i 2024, men arbeidsgiverandel av pensjonspremie var i sin helhet betalt i 2022

		2023	2022
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	2 636 464	527 257
Salgs- og leieinnbetalinger	1	4 770 167	8 036 425
Andre innbetalinger	1	51 124	18 013
Sum innbetalinger fra drift		7 457 754	8 581 694
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	265 099 238	251 592 115
Andre utbetalinger til drift	3	277 999 602	272 229 369
Sum utbetalinger til drift		543 098 840	523 821 483
Netto rapporterte driftsutgifter		535 641 086	515 239 789
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	22 638 296	17 038 877
Utbetaling av finansutgifter	4	21 424	37 708
Sum investerings- og finansutgifter		22 659 720	17 076 585
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		22 659 720	17 076 585

	2023	2022
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	533 655	414 521
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	30 046 396	27 830 947
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	27 782 996	29 455 775
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-2 797 054	1 210 307
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	555 503 752	533 526 681
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	2023	2022
Fordringer på ansatte	5 000	3 336
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-10 799 355	-9 781 485
Skyldige offentlige avgifter	-22 272	-47 679
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse*	-10 361 884	0
Mottatte forskuddsbetalinger	-3 927 113	-1 700 000
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)	20 241	20 278
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger	-1 189	11 699
Sum mellomværende med statskassen	6	-11 493 851

Note 1

Innbetalinger fra drift

*Salgs- og leieinnbetalinger varierer fra år til år. Nedgang av innbetalinger fra 2022 til 2023 skyldes hovedsaklig reduserte inntekter knyttet til NHAs bistand til helseforetakene med avleveringsprosess

	31.12.2023	31.12.2022
Innbetalinger fra drift		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	700 000	0
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	31 110	0
Tilskudd fra EU	805 354	27 257
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 100 000	500 000
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	2 636 464	527 257
Salgs- og leieinnbetalinger		
Salgsinntekt varer, avgiftspliktig	11 305	5 460
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	0	571 859
Salgsinntekt betjening, avgiftspliktig	21 969	102 387
Salgsinntekt varer, avgiftsfri	38 805	48 905
Salgsinntekt varer, utenfor avgiftsområdet	56 005	124 340
Salgsinntekt tjenester, utenfor avgiftsområdet*	3 930 553	7 167 865
Eksterne refusjonsinntekter (for eksempel bidragsforskning)	664 772	0
Tilfeldige inntekter	46 757	15 609
Sum salgs- og leieinnbetalinger*	4 770 167	8 036 425
Andre innbetalinger		
Annen driftsrelatert inntekt	51 124	18 013
Sum andre innbetalinger	51 124	18 013
Sum innbetalinger fra drift	7 457 754	8 581 694

Note 2

Utbetalinger til lønn

	31.12.2023	31.12.2021
Lønn	222 566 774	209 863 275
Arbeidsgiveravgift	30 046 396	27 830 947
Pensjonsutgifter*	18 467 396	17 773 900
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-10 519 480	-7 423 753
Andre ytelser**	4 538 151	3 547 746
Sum utbetalinger til lønn	265 099 238	251 592 115
Antall utførte årsverk:	290	292

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 8,5 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2023 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 9,2 prosent

** Andre ytelser omfatter personalrelaterte kostnader som utbetalinger til kantinedrift, velferdsmidler og bedriftshelsetjenester, og gruppelevforsikring, yrkeskadepremie, og honorar

Note 3

Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023	31.12.2022
Husleie*	176 986 290	163 695 806
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler**	21 299 435	28 465 060
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 376 532	1 501 117
Mindre utstyrsanskaffelser	1 209 353	798 900
Leie av maskiner, inventar og lignende	13 478 269	11 510 911
Kjøp av konsulenttenester	32 437 403	33 073 248
Kjøp av andre fremmede tjenester	16 171 545	14 541 669
Reiser og diett	5 276 755	6 030 016
Øvrige driftsutgifter	9 764 019	12 612 642
Sum andre utbetalinger til drift	277 999 602	272 229 369

*Posten inneholder leiereduksjon som følge av fremleie; Økningen består av prisjustering, og helårsleie på Mo i Rana magasin

**Energiutgifter i posten er henholdsvis 10,5 mill og 16,7 mill i 2023 og 2022

Note 4

Finansinntekter og
finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022
Innbetaling av finansinntekter		
Inntekter fra eiendeler i selskap m.m	0	0
Salgssum ved realisasjon av verdipapirer	0	0
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2023	31.12.2022
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	21 424	37 708
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	21 424	37 708

Note 5

Utbetaling til investeringer
og kjøp av aksjer

*Posten består av blant annet investering i stål-kasser for magasinet i Mo i Rana

	31.12.2023	31.12.2022
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	2 836 782	1 590 743
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende*	19 801 514	15 448 134
Sum utbetaling til investeringer	22 638 296	17 038 877
	31.12.2023	31.12.2022

Note 6

Sammenheng
mellom avregning
med statskassen og
mellmværende med
statskassen

Forskjellen mellom
avregning med
statskassen og
mellomværende med
statskassen

	31.12.2023	31.12.2023	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellom- værende med statskassen	
Omløpsmidler			
Kundefordringer	23 457	0	23 457
Andre fordringer	5 000	5 000	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	28 457	5 000	23 457
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld*	-53 985 932	0	-53 985 932
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-10 799 355	-10 799 355	0
Skyldige offentlige avgifter	-29 772	-22 272	-7 500
Annen kortsiktig gjeld**	-8 557 771	-14 269 946	5 712 175
Sum	-73 372 830	-25 091 573	-48 281 258
Sum	-73 344 373	-25 086 573	-48 257 801

*Av leverandørgjeld gjelder 35 381 002 husleie for 1 kvartal 2024 til Statsbygg

**Av bokført annen kortsiktig gjeld er det satt av 4 649 709 for fakturaer med fakturadato i 2023 men er bokført i 2024; Av rapportert annen kortsiktig gjeld er det satt av 10 361 884 pensjonspremie i 2023 som blir betalt i 2024

Del VII

Vedlegg

*1
Detalj fra protokoll i Landssvikarkivet.
<https://media.digitalarkivet.no/view/185749/2>

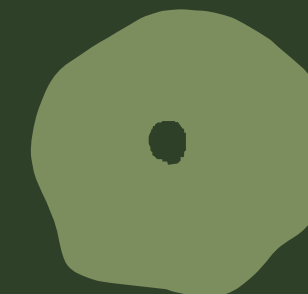
Vedlegg 1

Tildeling av utviklingsmidler 2023

Søker	Prosjekttittel	Tildelingssum
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	Utenfor NOARK - håndtering av dokumentorienterte databaser	450 000
Arkiv i Nordland	Digitalisering og tilgjengeliggjøring av skadede arkiver	250 000
Aust-Agder museum og arkiv IKS	Pressefotoarkiv på Agder - bevaring og tilgjengeliggjøring av bildearkivene til Agderposten og Fædrelandsvennen	1 000 000
Aust-Agder museum og arkiv IKS	Pilotprosjekt - Metode for bevaring av mindre digitalt skapte privatarkiv	200 000
Aust-Agder museum og arkiv IKS	Arkivtjenesten - En opplysningspodcast om arkiv- og dokumentasjonsforvaltning	100 000
Danse- og teatersentrum	Linket data og scenekunstarkiv. Automatisk innsamling av metadata fra 7 repertoardatabaser	200 000
Danseinformasjonen	Spre arkivkunnskap i scenekunstheltet	420 000
Det Norske Luftfartsselskap/Scandinavian Airlines Historielag	Arkivet etter Det norske Luftfartsselskap og SAS Norge - bevaring og tilgjengeliggjøring av et nasjonalt viktig næringslivsarkiv	465 500
Innlandet fylkesarkiv / IKA Opplandene	Forprosjekt: Håndtering av kassasjonsfrister fra fagsystem til arkiv	250 000
Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal	Arkivet i demokratiets teneste; kvalifiserte kunnskapsprodusentar i høgare utdanning	350 000
Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS	Metodeutvikling for mediekonvertering av bilder	400 000
Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS	Sikring av privatarkiv på IKA	310 000
Jødisk museum Trondheim	Ordning og tilgjengeliggjøring av Jødisk museum Trondheims dokumentarkiv	200 000
Kommunearkivinstusjonenes Digitale Ressurssenter SA	KOMINN II – Kommunalt innsyn og Digitalarkivet Fase II	1 000 000
MiA-Museene i Akershus	Glomma fellesfløtningsforenings arkiv: En kilde til kunnskap om næring og bærekraft	378 000
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS	Et felles arkiv i kystmuseene	620 000
Museene i Sør-Trøndelag, Kystmuseet på Hitra	Ordning av Havbruksarkivene	660 000
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	Biblioteket i Alexandria: Åpent arkiv - digital bevaring og formidling av arkitektur	250 000
Nordmørmusea AS	Ordning, pakking og registrering av arkivet etter Hans Hyldbakk	150 000
Nynorsk kultursentrum, musea for skriftkultur	Kartlegging og utarbeiding av nasjonal bevaringsplan for nynorsk skriftkultur	130 000
Oslo byarkiv, Kulturetaten, Oslo kommune	"Kåffa" - KFUM-kameratene, ordning og tilgjengeliggjøring av et fotballarkiv	200 000
Oslo museum	Nøkler til oslohistorien	300 000
Preus museum	Knut Bry: Internasjonal stjernefotograf og spionsiktet solidaritetsaktivist	625 000
Stiftelsen Arkivet	Digital tilgjengeliggjøring av krigsseilernes reiseruter	200 000
Stiftelsen Museum Nord	Tilgjengeliggjøring av arkiv etter A/L Øksnes-Langenes Fiskeindustri (Myregruppen AS)	150 000
Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst	Ordning og tilgjengeliggjøring av J. Tostrup arkiv	200 000
Stiftelsen Næs Jernverksmuseum	Testing Transkribus: Maskinassistert håndskriftgjenkjenning for små ABM-institusjoner	250 000
Telemarksarkivet v/ Norsk industriarbeidermuseum	Telemarks bygningsarv fra 1900-tallet: Bevaring og tilgjengeliggjøring av tre arkiver	900 000
Troms og Finnmark fylkeskommune, Finnmark fylkesbibliotek	Digitalt Verksted Finnmark	900 000
Universitetsbiblioteket i Tromsø	Knut Lunde-prosjektet 3	524 275
Vestfoldarkivet	Veileder for uttrekk og bevaring av digitalt skapt arkivmateriale fra bedrifter	200 000

12 232 775

*1

*1
Punktum fra Kongens "nei" 10. april 1940.
<https://www.arkivverket.no/utforsk-arkivene/norges-dokumentarv/kongens-nei-10.april-1940>

Riksrevisjonen

ARKIVERKET

Org. Nr.: 961181399

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert årsregnskapsoppstillingene for Arkiverket for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2023. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 555 503 752 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- gir årsregnskapsoppstillingene med noter et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2023 og kapitalposter per 31. desember 2023, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til lov, instruks og disse standardene er beskrevet nedenfor under Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen. Vi er uavhengige av virksomheten i samsvar med kravene i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon i årsrapporten. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapsoppstillingene

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapsoppstillingene.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen. Vi informerer overordnede departementet om funn og svakheter.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo, 13. juni 2024

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Erika Carola Nensén
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt.